

Budsjettnemnda for jordbruket
12.04.2018

Utredning nr. 1

Jordbrukets totalregnskap 2016 og 2017
Jordbrukets totalbudsjett 2018
Registrerte og normaliserte tall

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	4
1.1	Generelt	4
1.2	Avgrensinger og beregningsprinsipper i Totalkalkylen	4
1.3	Resultater etter registrerte og normaliserte regnskaper	7
1.4	Utviklingen i resultatmål, arbeidsforbruket, areal, investeringer og husdyr	11
1.5	Endringer i inntektsforutsetninger, tap ved markedsoverskudd og volumutvikling	18
1.5.1	Marked, produksjon og etterspørsel	18
1.5.2	Inntektseffekter av markedssituasjonen	19
1.5.3	Volum- og prisindekser for Totalkalkylen	20
1.6	Forklaring til variasjon mellom år	23
1.6.1	Fondsendringer i prisutjevningsordningen for melk	23
1.6.2	Samlede endringer i omsetningsavgiftsfondene	23
1.7	Prisstigning i budsjettåret	24
1.8	Realrente på lånt kapital	25
1.9	Totalkalkylen og skatt	27
1.9.1	Forklaring av beregningene	28
1.9.2	Jordbruksfradraget i Totalkalkylen	28
1.10	Produktivitet	29
1.11	Usikkerhet ved datamaterialet	32
1.12	Større endringer som har endret tallseriene bakover	32
1.13	Budsjettering av tilskudd	33
2	SAMMENDRAG AV UTVIKLINGEN I NORMALISERTE REGNSKAP FRA 2013 TIL BUDSJETT 2018	34
3	REGISTRERTE OG BUDSJETTERTE TALL FOR PERIODEN 2015 – 2018	36
3.1	Utviklingen fra år til år i følge beregningene i 2018	37
3.1.1	Forklaring til de største endringene fra 2016 til 2017	37
3.1.2	Forklaring til de største endringene fra 2017 til 2018	38
4	SAMMENLIGNING MED FJORÅRETS BEREGNINGER	40
4.1	Året 2016	41
4.2	Året 2017	41
5	REGISTRERTE REGNSKAPER - OVERSIKT	43
5.1	Tabeller som gjelder registrerte regnskaper	44
5.2	Forbrukstabeller	69
6	NORMALISERTE REGNSKAPER	72
6.1	Innledning	72
6.2	Bakgrunn og framgangsmåte	72
6.3	Generelt om beregningsprinsippene	73
6.4	Begrensninger	73
6.5	Nærmere om prinsippene for normaliseringen	73
6.5.1	Planteproduksjon	73
6.5.2	Normalisering av husdyrproduksjonen	74
6.5.3	Endringer i husdyrbestanden	74
6.5.4	Normalisering av kostnadspostene	74

6.5.5	Direkte tilskudd	75
6.5.6	Renter på lånt kapital.....	75
6.5.7	Leasing	75
6.5.8	Jordbruksfradrag.....	75
6.6	Resultater av beregningene	76
6.6.1	Sammendrag av normaliserte regnskaper.....	76
6.6.2	Jordbrukets økonomiske resultat ifølge normaliserte regnskaper	78
6.7	Sammenligning med fjorårets beregninger	79
6.7.1	Nærmere om utviklingen i normalårsavlingene	79
7	UTVALG AV TABELLER FRA NORMALISERTE REGNSKAPER	81
8	VOLUM OG PRISINDEKSER	91

1 Innledning

1.1 Generelt

Totalkalkylen for jordbruket 2018 omfatter:

- Revidert regnskap 2016
- Foreløpig regnskap 2017
- Budsjett 2018

I denne utredningen presenteres en oversikt over resultatene fra Totalkalkylen 2018 med vedleggstabeller og sammendragstabeller fra beregninger med både registrerte og normaliserte tall. Det er videre tatt med tabeller som viser antall bedrifter, registrert arbeidsforbruk, areal, investeringer, husdyrtall samt forbruksutviklingen for kjøtt og egg. De registrerte tallene skal vise faktiske inntekter og kostnader i de enkelte år. Dette betyr at det kan være store variasjoner i inntektene mellom ulike år pga. varierende vær og tilfeldige utslag av stor økonomisk betydning. Dette er det viktig å være klar over når en vurderer utviklingen i resultatmålene fra år til år i de registrerte regnskapstallene. Disse variasjonene er forsøkt eliminert ved beregningen av normaliserte regnskapstall. Normaliserte regnskaper er presentert i et eget kapittel.

Utredningen inneholder videre en sammenligning av fjorårets beregninger med årets beregninger for årene 2016 og 2017. Dette gjelder både for registrerte og normaliserte regnskaper.

1.2 Avgrensinger og beregningsprinsipper i Totalkalkylen

Totalkalkylen for jordbruket utarbeides med grunnlag i Hovedavtalen, som en del av grunnlagsmaterialet til jordbruksforhandlingene. I forhandlingene brukes totalkalkylen for å sammenligne inntektsutviklingen i jordbruket med inntektsutviklingen for andre grupper i samfunnet. Totalkalkylen er et sektorregnskap som skal vise totalverdiene som skapes i norsk jordbruk ved utnyttelse av jordbrukets produksjonsressurser, herunder jord. Sektoren «jordbruk» er definert ut fra de varer som er regnet som jordbruksvarer. Dette innebærer at jordbrukshusholdningenes andre inntekter, dvs. fra skogbruk, lønns- og kapitalinntekter, andre næringer og tilleggsnæringer som turisme, holdes utenom. Resultatmålene som beregnes i Totalkalkylen er «Vederlag til arbeid og kapital» og «Vederlag til arbeid og egenkapital».

Totalkalkylens sektoravgrensing innebærer at en legger til grunn at alt jordbruksareal i Norge tilhører sektoren «jordbruk». Beregningene er avgrenset til økonomiske transaksjoner mellom jordbrukssektoren og andre sektorer. For jordbrukssektoren vil disse økonomiske transaksjonene framkomme som inntekter eller kostnader. Økonomiske transaksjoner innen sektoren, defineres som intern omsetning, og vil ikke påvirke sektorens sluttresultat. Slike interne transaksjoner kan være kjøp og salg av grovfôr og

maskintjenester. Økonomiske transaksjoner innen sektoren knyttet til kjøp/salg av jord eller jordleie, regnes derfor også som internomsetning. Det gjøres ingen skille på om disse transaksjonene foregår mellom aktive utøvere og jordeiere uten næringsinntekt fra jordbrukssektoren.

Beregningen av jordbrukets bokførte kapital omfatter både egen og leid jord. Gjeld på bruk uten næringsinntekt (bortleide/forpaktede bruk) knyttet til jorda disse eier, inngår som en del av sektorens samlede gjeldsmasse. Realrentekostnaden på denne gjelda påvirker derfor resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital». Også kjøp av jord påvirker resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital» direkte i den grad det påvirker endring gjeldsmassen i forbindelse med opptak av lån i forbindelse med jordkjøpet. Tilsvarende betraktninger gjøres også på andre områder, for å gjøre beregningsprinsippene konsistente, for eksempel leie/kjøp av melkekvoter.

For andre beregningsprinsipper nevnes at ved forhandleromsetning av brukte landbruksmaskiner, føres nettokostnaden i administrasjon/omsetning som kostnad for sektoren. Dette gjelder også kjøp og salg av melkekvoter. Korn, unntatt det som brukes som eget fôr, selges derimot ut av sektoren og kjøpes tilbake som kraftfôr, og framkommer dermed på både inntekts- og kostnadssiden. Restverdien av bygninger og maskiner på bruk som går ut av drift, trekkes ut av kapitalgrunnlaget. Det søkes konsistens mellom det som inntekts- og kostnadsføres, dvs. inntekter/kostnader relateres til tilhørende kostnader/inntekter. Det medfører at en inntektsfører verdien av jordbrukets ressurser brukt utenfor jordbruket. For maskiner aktivert i,- men brukt utenom jordbruket, inntektsføres for eksempel jordbruket for kapitalslitkostnadene knyttet til denne bruken.

Arbeidsforbruket som inngår i beregningen av «Vederlag til arbeid og egenkapital pr årsverk», baserer seg på SSBs arbeidskraftsundersøkelser. For pelsdyr gjøres det et tillegg i arbeidsforbruket siden pelsdyr ikke inngår i materialet fra SSB, mens pelsdyr regnes som en del av jordbrukssektoren. Det gjøres ikke noe skille på om arbeidet er utført ved egen eller innleid arbeidskraft, da resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital» er et vederlag til alt innsatt arbeid, uavhengig av hvem som utfører arbeidet, og all innsatt egenkapital.

Resultatmål i Totalkalkylen

I Totalkalkylen beregnes følgende tre resultatmål:

- Vederlag til arbeid og kapital
- Vederlag til arbeid og egenkapital
- Vederlag til arbeid og egenkapital inkl. effekt av jordbruksfradraget

«Vederlag til arbeid og kapital» beregnes ved at alle inntekter fratrekkes ikke-varige driftsmidler samt kapitalkostnader. Kapitalkostnadene (avskrivningene) beregnes ut fra et prisnivåjustert kapitalgrunnlag for de avskrivbare driftsmidlene. Dvs. at kapitalgrunnlaget justeres til dagens priser ved hjelp av konsumprisindeksen. Resultatet «Vederlag til arbeid og kapital» skal gi avkastning til all kapital, herunder kapital bundet i jord. I resultatmålet

«Vederlag til arbeid og egenkapital» trekkes realrentekostnadene på den lånte delen av kapitalen i fra «Vederlag til arbeid og kapital». Dette resultatmålet skal gi avkastning til arbeid og egenkapital. Bruken av realrentekostnad har sammenheng med at kapitalen prisjusteres (kapitalslit beregnet til dagens prisnivå). Prinsippet for beregning av kapitalkostnadene innebærer at det beregnede inntekten i Totalkalkylen, kan forbrukes uten å redusere den investerte kapitalens kjøpekraft. I resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital inkl. effekt av jordbruksfradraget» legges verdien av det skattemessige jordbruksfradraget i positiv næringsinntekt fra jordbruket til «Vederlag til arbeid og egenkapital». Resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital inkl. effekt av jordbruksfradraget» beregnes kun pr. årsverk

Fordi Totalkalkylen viser resultatmål for landet som helhet og alle produksjoner i gjennomsnitt (pr. årsverk), vil ikke Totalkalkylen være sammenliknbart med regnskapet for den enkelte aktive utøver. Driftsgranskingene samt Referansebrukene vil uttrykke økonomien på enkeltbruksnivå etter driftsform og størrelse i ulike deler av landet. På foretaksnivå, i Driftsgranskingene/Referansebrukene, føres f.eks. jordleie, leie/kjøp av melkekvote, fôr og maskintjenester som kostnader og eventuelt inntekt i de foretakene som har slik kostnad/inntekt. Dette fordi dette er kostnader/inntekter som påvirker den enkelte næringsutøvers økonomiske resultat.

1.3 Resultater etter registrerte og normaliserte regnskaper

Tabell 1.1 Resultater etter registrerte regnskaper. Mill. kroner¹

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Sum produksjonsinntekter	28 311	28 859	31 010	33 067	34 546	34 380	34 219
+ Direkte tilskudd	10 502	10 686	10 741	10 731	10 462	10 285	10 771
= Totale inntekter inklusive direkte tilskudd (A)	38 813	39 546	41 751	43 799	45 008	44 665	44 990
Sum ikke-varige produksjonsmidler	17 982	18 774	19 669	20 123	20 571	20 728	21 412
+ Sum kapitalkostnader	7 312	7 496	7 667	7 886	8 205	8 597	8 868
= Sum kostnader ekskl. realrentekostnad (B)	25 294	26 270	27 337	28 009	28 776	29 324	30 280
Vederlag til arbeid og kapital (A-B)	13 519	13 276	14 415	15 790	16 232	15 341	14 710
- Realrente på lånt kapital (C)	1 747	1 030	1 080	819	-271	762	757
Vederlag til arbeid og egenkapital (A-B-C)	11 772	12 245	13 335	14 971	16 503	14 579	13 953
Antall årsverk	49 200	48 100	47 100	46 000	45 000	44 100	43 200
Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk, kr	239 300	254 600	283 100	325 500	366 700	330 600	323 000
Endring per årsverk, kr		15 300	28 500	42 400	41 200	-36 100	-7 600
Endring per årsverk, prosent		6,4	11,2	15,0	12,7	-9,8	-2,3
Inntektseffekt per årsverk av jordbruksfradraget, kr	29 700	29 500	29 100	30 000	27 400	25 200	23 600
Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk inklusive effekt av jordbruksfradraget, kr	269 000	284 100	312 200	355 500	394 100	355 800	346 600
Endring per årsverk, kr		15 100	28 100	43 300	38 600	-38 300	-9 200
Endring per årsverk, prosent		5,6	9,9	13,9	10,9	-9,7	-2,6

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

¹⁾ De seks nederste linjene er ikke i mill. kroner

Tabell 1.2 Sammen drag. Registrerte regnskaper. Mill. kroner¹

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Korn, erter og oljefrø	2 455	2 355	3 175	3 492	3 541	3 469	3 287
+ Poteter	615	642	708	641	816	744	776
+ Hagebruksprodukter	4 030	4 008	4 265	4 626	5 112	5 022	5 033
+ Andre planteprodukter	307	328	361	345	333	372	349
= Sum planteprodukter	7 407	7 333	8 509	9 105	9 802	9 606	9 445
Melk	8 117	8 161	8 705	9 422	9 486	9 233	9 186
+ Kjøtt	10 139	10 876	11 173	11 716	12 308	12 627	12 589
+ Egg	1 012	973	1 028	1 042	1 048	1 115	1 142
+ Ull	115	118	119	128	149	133	134
+ Pelsdyr	405	486	333	376	301	292	287
+ Andre husdyrproduksjoner	100	100	128	137	184	186	193
= Sum husdyrprodukter	19 889	20 714	21 486	22 821	23 476	23 586	23 532
Sum plante- og husdyrprodukter	27 296	28 046	29 995	31 926	33 278	33 193	32 977
Kjøreinntekter mv.	517	513	524	531	554	566	572
+ Arbeidsinntekter ved investeringer	244	194	199	216	248	281	283
= Sum andre inntekter	762	707	724	747	801	847	856
Endringer i buskapsverdien	56	-97	103	191	219	100	156
Medlemsbonus	197	203	189	203	248	241	231
Sum produksjonsinntekter	28 311	28 859	31 010	33 067	34 546	34 380	34 219
Direkte tilskudd	10 502	10 686	10 741	10 731	10 462	10 285	10 771
Totale inntekter inkl. direkte tilskudd (A)	38 813	39 546	41 751	43 799	45 008	44 665	44 990
Handelsgjødsel og kalk	1 540	1 613	1 718	1 802	1 877	1 584	1 721
+ Innkjøpt kraftfôr	6 375	6 773	7 057	7 198	7 276	7 418	7 642
+ Annet innkjøpt fôr	476	552	574	617	574	572	563
+ Såfrø og planter	816	899	931	940	1 040	1 069	1 054
+ Energi og smøremidler	2 281	2 333	2 322	2 192	2 232	2 468	2 608
+ Andre kostnader	4 714	4 692	4 980	5 085	5 221	5 250	5 455
+ Vedlikehold	1 781	1 911	2 087	2 291	2 352	2 366	2 369
Sum ikke-varige produksjonsmidler	17 982	18 774	19 669	20 123	20 571	20 728	21 412
Leasing av maskiner	1 240	1 281	1 382	1 486	1 560	1 762	1 885
+ Kapitalslit	6 072	6 215	6 285	6 400	6 644	6 835	6 983
Sum kapital kostnader	7 312	7 496	7 667	7 886	8 205	8 597	8 868
Sum kostnader ekskl. realrentekost. (B)	25 294	26 270	27 337	28 009	28 776	29 324	30 280
Vederlag til arbeid og kapital (A-B)	13 519	13 276	14 415	15 790	16 232	15 341	14 710
Realrente på lånt kapital (C)	1 747	1 030	1 080	819	-271	762	757
Vederlag til arbeid og egenkap. (A-B-C)	11 772	12 245	13 335	14 971	16 503	14 579	13 953

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 1.3 Resultater etter normaliserte regnskaper. Mill. kroner¹

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Sum produksjonsinntekter	28 651	29 359	30 846	32 782	34 085	34 251	34 220
+ Direkte tilskudd	10 506	10 610	10 765	10 750	10 502	10 263	10 779
= Totale inntekter inklusive direkte tilskudd (A)	39 157	39 969	41 611	43 532	44 587	44 514	44 998
Sum ikke-varige produksjonsmidler	17 793	18 665	19 552	20 045	20 605	20 712	21 386
+ Sum kapitalkostnader	7 287	7 523	7 683	7 887	8 247	8 565	8 844
= Sum kostnader eksklusive realrentekostnad (B)	25 080	26 188	27 235	27 932	28 852	29 277	30 231
Vederlag til arbeid og kapital (A-B)	14 076	13 781	14 376	15 600	15 735	15 237	14 768
– Realrente på lånt kapital (C)	1 339	1 432	1 332	833	310	342	459
Vederlag til arbeid og egenkapital (A-B-C)	12 738	12 349	13 043	14 767	15 425	14 895	14 309
Antall årsverk	49 200	48 100	47 100	46 000	45 000	44 100	43 200
Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk, kr	258 900	256 700	276 900	321 000	342 800	337 800	331 200
Endring per årsverk, kr		-2 200	20 200	44 100	21 800	-5 000	-6 600
Endring per årsverk, prosent		-0,8	7,9	15,9	6,8	-1,5	-2,0
Inntektseffekt per årsverk av jordbruksfradraget, kr	30 900	30 700	29 000	29 700	26 600	25 100	23 700
Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk inklusive effekt av jordbruksfradraget, kr	289 800	287 400	305 900	350 700	369 400	362 900	354 900
Endring per årsverk, kr		-2 400	18 500	44 800	18 700	-6 500	-8 000
Endring per årsverk, prosent		-0,8	6,4	14,6	5,3	-1,8	-2,2

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

¹⁾ De seks nederste linjene er ikke i mill. kroner

Tabell 1.4 Sammen drag. Normaliserte regnskaper. Mill. kroner¹

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Korn, erter og oljefrø	2 723	2 850	3 009	3 145	3 215	3 344	3 287
+ Poteter	612	646	650	719	734	782	776
+ Hagebruksprodukter	4 155	4 123	4 268	4 625	4 998	4 976	5 033
+ Andre planteprodukter	308	326	337	336	344	368	361
= Sum planteprodukter	7 797	7 945	8 264	8 825	9 291	9 470	9 457
Melk	8 117	8 161	8 705	9 422	9 486	9 233	9 186
+ Kjøtt	10 139	10 876	11 173	11 716	12 308	12 627	12 589
+ Egg	1 012	973	1 028	1 042	1 048	1 115	1 142
+ Ull	115	118	119	128	149	133	134
+ Pelsdyr	355	373	414	371	351	299	275
+ Andre husdyrproduksjoner	100	100	128	137	184	186	193
= Sum husdyrprodukter	19 839	20 601	21 568	22 816	23 525	23 594	23 521
Sum plante- og husdyrprodukter	27 636	28 547	29 831	31 641	32 817	33 063	32 977
Kjøreinntekter mv.	517	513	524	531	554	566	572
+ Arbeidsinntekter ved investeringer	244	194	199	216	248	281	283
= Sum andre inntekter	762	707	724	747	801	847	856
Endringer i buskapsverdien	56	-97	103	191	219	100	156
Medlemsbonus	197	203	189	203	248	241	231
Sum produksjonsinntekter	28 651	29 359	30 846	32 782	34 085	34 251	34 220
Direkte tilskudd	10 506	10 610	10 765	10 750	10 502	10 263	10 779
Totale inntekter inkl. direkte tilskudd (A)	39 157	39 969	41 611	43 532	44 587	44 514	44 998
Handelsgjødsel og kalk	1 540	1 613	1 718	1 802	1 877	1 584	1 721
+ Innkjøpt kraftfôr	6 375	6 773	7 057	7 198	7 276	7 418	7 642
+ Annet innkjøpt fôr	476	552	574	617	574	572	563
+ Såfrø og planter	816	899	931	940	1 040	1 069	1 054
+ Energi og smøremidler	2 287	2 342	2 328	2 185	2 238	2 472	2 601
+ Andre kostnader	4 519	4 575	4 858	5 013	5 247	5 231	5 436
+ Vedlikehold	1 781	1 911	2 087	2 291	2 352	2 366	2 369
Sum ikke-varige produksjonsmidler	17 793	18 665	19 552	20 045	20 605	20 712	21 386
Leasing av maskiner	1 215	1 308	1 398	1 487	1 603	1 730	1 861
+ Kapitalslit	6 072	6 215	6 285	6 400	6 644	6 835	6 983
Sum kapitalkostnader	7 287	7 523	7 683	7 887	8 247	8 565	8 844
Sum kostnader ekskl. realrentekost. (B)	25 080	26 188	27 235	27 932	28 852	29 277	30 231
Vederlag til arbeid og kapital (A-B)	14 076	13 781	14 376	15 600	15 735	15 237	14 768
Realrente på lånt kapital (C)	1 339	1 432	1 332	833	310	342	459
Vederlag til arbeid og egenkap. (A-B-C)	12 738	12 349	13 043	14 767	15 425	14 895	14 309

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

1.4 Utviklingen i resultatmål, arbeidsforbruket, areal, investeringer og husdyr

Tabell 1.5 Resultatmål i jordbruket pr. årsverk. 1 000 kr.

	Registrert regnskap			Normalisert regnskap		
	Ved. arbeid og egenkap.	Jordbruks- fradrag	Sum	Ved. arbeid og egenkap.	Jordbruks- fradrag	Sum
1959	5 500		5 500			
1969	10 700		10 700			
1979	45 800		45 800			
1980	56 400		56 400			
1981	65 900		65 900			
1982	70 400		70 400			
1983	65 400		65 400			
1984	75 900		75 900			
1985	73 500		73 500			
1986	79 700		79 700			
1987	90 200		90 200			
1988	88 000		88 000			
1989	100 500		100 500			
1990	116 200		116 200			
1991	117 800		117 800			
1992	116 900		116 900			
1993	131 100		131 100			
1994	130 500		130 500			
1995	125 500		125 500			
1996	131 500		131 500			
1997	133 500		133 500			
1998	146 500		146 500			
1999	135 000		135 000			
2000	149 300	4 700	154 000			
2001	133 000	9 300	142 300			
2002	132 100	11 000	143 100			
2003	145 900	13 600	159 500			
2004	149 100	13 000	162 100	152 900	13 100	166 000
2005	152 300	13 100	165 400	151 300	13 000	164 300
2006	156 300	13 500	169 800	153 600	13 600	167 200
2007	164 700	22 200	186 900	173 500	22 700	196 200
2008	196 400	23 800	220 200	180 700	23 200	203 900
2009	202 000	23 100	225 100	210 600	23 900	234 500
2010	233 200	25 300	258 500	242 600	26 000	268 600
2011	223 600	24 500	248 100	240 800	25 600	266 400
2012	239 300	29 700	269 000	258 900	30 900	289 800
2013	254 600	29 500	284 100	256 700	30 700	287 400
2014	283 100	29 100	312 200	276 900	29 000	305 900
2015	325 500	30 000	355 500	321 000	29 700	350 700
2016	366 700	27 400	394 100	342 800	26 600	369 400
2017*	330 600	25 200	355 800	337 800	25 100	362 900
2018**	323 000	23 600	346 600	331 200	23 700	354 900

Tabell 1.6 Beregnet totalt arbeidsforbruk og antall årsverk i jordbruket 1959–2019

År	Antall bedrifter	Timer pr. bedrift	Mill. timeverk	Timer pr. årsverk	1000 årsverk	Prosent- endring
1959	198 300	2 995	594,0	2 340	253,8	
1969	154 977	2 609	404,3	2 100	192,5	
1979	125 302	2 121	265,8	1 975	134,6	- 2,5
1980	121 700	2 039	248,1	1 975	125,6	- 6,7
1981	119 300	2 043	243,7	1 975	123,4	- 1,8
1982	116 600	2 047	238,7	1 975	120,9	- 2,0
1983	114 000	2 052	233,8	1 975	118,4	- 2,1
1984	111 300	2 061	229,4	1 975	116,2	- 1,9
1985	109 300	2 070	226,3	1 975	114,6	- 1,4
1986	106 700	2 080	221,9	1 975	112,4	- 1,9
1987	104 500	2 040	213,2	1 975	107,9	- 4,0
1988	101 800	2 000	203,6	1 975	103,1	- 4,4
1989	99 382	1 960	194,8	1 925	101,2	- 1,8
1990	96 300	1 921	185,0	1 875	98,7	- 2,5
1991	92 800	1 930	179,1	1 875	95,5	- 3,2
1992	90 900	1 940	176,3	1 875	94,1	- 1,5
1993	87 600	1 950	170,8	1 875	91,1	- 3,2
1994	83 900	2 010	168,6	1 875	89,9	- 1,3
1995	80 900	2 070	167,5	1 875	89,3	- 0,7
1996	78 200	2 080	162,3	1 875	86,7	- 2,9
1997	75 300	2 091	157,4	1 875	84,0	- 3,1
1998	72 800	2 123	154,6	1 875	82,4	- 1,9
1999 ¹⁾	70 011	2 155	150,9	1 875	80,5	(- 2,3)
1999 ²⁾	70 740	2 161	152,9	1 875	81,6	- 1,0
2000	68 539	2 138	146,4	1 875	78,1	- 4,3
2001	65 607	2 147	140,8	1 860	75,7	- 3,1
2002	61 890	2 174	134,6	1 845	72,9	- 3,7
2003	58 231	2 205	128,4	1 845	69,6	- 4,6
2004	55 507	2 209	122,7	1 845	66,5	- 4,5
2005	53 003	2 211	117,2	1 845	63,5	- 4,5
2006	51 218	2 197	112,5	1 845	61,0	- 3,9
2007	49 935	2 163	108,1	1 845	58,6	- 3,9
2008	48 825	2 119	103,5	1 845	56,1	- 4,3
2009	47 688	2 078	99,1	1 845	53,7	- 4,3
2010	46 624	2 036	94,9	1 845	51,4	- 4,3
2011	45 612	2 035	92,8	1 845	50,3	- 2,2
2012	44 794	2 025	90,7	1 845	49,2	- 2,2
2013	43 726	2 029	88,7	1 845	48,1	- 2,2
2014	43 022	2 020	86,9	1 845	47,1	- 2,1
2015	42 018	2 021	84,9	1 845	46,0	- 2,3
2016	41 121	2 018	83,0	1 845	45,0	- 2,2
2017*	40 394	2 015	81,4	1 845	44,1	- 2,0
2018**	39 531	2 016	79,7	1 845	43,2	- 2,0
2019**	38 717	2 017	78,1	1 845	42,35	- 2,0

1) Bruk > 5 dekar

2) Bruk fra 0 dekar og oppover fra 1999, tidligere for bruk > 5 dekar

Totalkalkylens serie for arbeidsforbruket er basert på SSBs arbeidsforbrukstellingene. I tabell 1.6 er utviklingen i det totale arbeidsforbruket for perioden 1959–2016 beregnet på grunnlag av SSBs tellinger fram til og med 2016. For fastsettingen av arbeidsforbruket for 2017 og 2018 har en støttet seg på en modell som tar utgangspunkt i en estimert sammenheng mellom arbeidsforbruk og areal- og husdyrhold på enkeltbruksnivå. Beregningene er utført i timeverk og årsverk. Årsverksserien er fastsatt med basis i 1975 timer per årsverk fra 1977 og endringene i arbeidstiden i industrien for tidligere år. Dette timetallet ble satt ned til 1875 timer per årsverk fra 01.07.89, til 1860 timer for 2001 og til 1845 timer fra 2002.

Arbeidsforbruksregistreringene i SSBs fullstendige tellinger-, som er basert på oppgaver alle bedriftene i jordbruket, danner grunnlaget for arbeidsforbruket i Totalkalkylen. I mellomliggende år beregnes arbeidsforbruket med utgangspunkt i SSBs utvalgstillinger. Arbeidsforbruket i utvalgstillingene vil kunne ha en usikkerhet knyttet til metode for oppblåsing til totalnivå.

SSB gjennomførte fullstendige tellinger av arbeidsforbruket i jordbruket ved jordbruks-/landbrukstellingene for 1999 og 2010. Utvalgstillinger/landbruksundersøkelser ble gjennomført i 2001, 2003, 2005, 2007, 2013 og 2016.

Utviklingen i jordbruksarealet er gjengitt i tabell 1.7 og 1.8.

Tabell 1.7 Utviklingen i jordbruksarealet. 1 000 da.

	Åker og hage	Fulld. eng og beite	Fulldyrket jord i alt	Annen eng/beite	Jordbr. areal i alt	Endring	Daljordbr. bedrift
1959	3 479	4 864	8 343	1 764	10 107		51
1969	3 667	4 602	8 269	1 594	9 863		64
1979	4 146	4 211	8 358	1 239	9 597		77
1980	4 111	4 275	8 386	1 195	9 581	-0,2 %	79
1981	4 130	4 364	8 494	1 091	9 585	0,00 %	80
1982	4 193	4 428	8 621	1 014	9 635	0,50 %	83
1983	4 264	4 478	8 742	964	9 706	0,70 %	85
1984	4 314	4 457	8 771	994	9 765	0,60 %	88
1985	4 385	4 416	8 801	1 000	9 801	0,40 %	90
1986	4 362	4 405	8 767	1 001	9 768	-0,3 %	92
1987	4 377	4 389	8 766	1 002	9 768	0,00 %	93
1988	4 386	4 428	8 814	1 024	9 838	0,70 %	97
1989	4 402	4 443	8 846	1 096	9 941	1,00 %	100
1990	4 467	4 364	8 830	1 142	9 972	0,30 %	104
1991	4 457	4 383	8 840	1 169	10 009	0,40 %	108
1992	4 450	4 409	8 859	1 206	10 065	0,60 %	111
1993	4 439	4 477	8 916	1 236	10 152	0,90 %	116
1994	4 368	4 568	8 936	1 280	10 216	0,60 %	122
1995	4 324	4 660	8 984	1 303	10 287	0,70 %	127
1996	4 241	4 774	9 015	1 329	10 344	0,60 %	132
1997	4 165	4 888	9 053	1 366	10 419	0,70 %	138
1998	4 156	4 851	9 007	1 487	10 494	0,70 %	144
1999	3 995	4 876	8 871	1 511	10 384	-1,00 %	148
2000	3 985	4 856	8 841	1 581	10 422	0,40 %	147
2001	3 997	4 865	8 862	1 605	10 467	0,40 %	153
2002	3 915	4 917	8 832	1 635	10 466	0,00 %	160
2003	3 854	4 905	8 759	1 644	10 404	-0,60 %	168
2004	3 846	4 892	8 737	1 660	10 397	-0,10 %	179
2005	3 805	4 858	8 663	1 692	10 354	-0,40 %	187
2006	3 731	4 896	8 628	1 717	10 345	-0,10 %	202
2007	3 669	4 906	8 574	1 746	10 320	-0,20 %	207
2008	3 609	4 884	8 494	1 751	10 245	-0,70 %	210
2009	3 566	4 829	8 395	1 748	10 143	-1,00 %	213
2010	3 536	4 766	8 302	1 758	10 060	-0,80 %	216
2011	3 476	4 748	8 224	1 766	9 989	-0,70 %	219
2012	3 434	4 729	8 163	1 765	9 929	-0,60 %	222
2013	3 351	4 757	8 108	1 764	9 871	-0,60 %	226
2014	3 326	4 785	8 111	1 756	9 868	-0,00 %	229
2015	3 303	4 799	8 102	1 759	9 860	-0,10 %	235
2016	3 332	4 750	8 082	1 755	9 837	-0,20 %	239
2017*	3 314	4 732	8 046	1 804	9 850	-0,10 %	244
2018**	3 305	4 725	8 030	1 800	9 830	-0,20 %	249
2019**	3 305	4 710	8 015	1 800	9 815	-0,20 %	254

Det totalt registrerte jordbruksarealet nådde et maksimum i 1998. Fra 2005 til 2013 gikk det registrerte arealet ned med 4,7 prosent. Tall fra Landbruksdirektoratet (L.dir.) viser at innføringen av nytt digitalt kartverket i perioden 2005–2013 innebar en reduksjon i arealet på ca. 3,3 prosent. En kan ikke si om nedgangen skyldes mer nøyaktige målinger eller om tidligere nedgang ikke har blitt fanget opp før det nye kartverket ble tatt i bruk. Arealnedgang utenom nytt kartverk var på ca. 1,4 prosent i samme periode.

I det totale jordbruksarealet inngår også overflatedyrket jord og innmarksbeite. Slikt areal utgjør om lag 18 prosent av totalarealet i slutten av perioden, mens andelen var drøyt 10 prosent i 1989.

Tabell 1.8 viser jordbruksarealet fordelt på vekster.

Tabell 1.8 Jordbruksarealet fordelt på de enkelte vekster. 1000 dekar.

	1999	2010	2015	2016	2017*	2018**	2019**
Hvete	515,9	720,8	857,6	667,7	756,5	525	650
Rug + rughvete	26,8	67,6	104,1	45,7	83,2	50	50
Bygg	1 825,8	1 461,8	1 232,9	1 375,6	1 345,5	1 585	1 460
Havre	913,1	761,1	632,6	761,7	673,9	675	675
Oljevekster	63,7	59,3	34,8	41,5	23,7	40	40
Sum korn og oljevekster	3 345,3	3 070,7	2 862,0	2 892,1	2 882,9	2 875	2 875
Poteter	148,7	132,4	118,4	119,8	116,6	115	115
Andre grovførvekster	317,1	119,3	99,6	90,7	96,2	95	95
Grønnsaker	45,9	60,6	69,7	73,3	72,4	75	75
Andre vekster på åker og i hage (inkl. brakk)	138,1	153,0	152,8	155,8	145,8	145	145
Sum åker og hage	3 995,1	3 536,0	3 302,5	3 331,8	3 313,8	3 305	3 305
Eng og beite på dyrket jord	4876	4 765,5	4 799,2	4 749,9	4 732,1	4 725	4 710
Fulldyrket jord i drift i alt	8 871,1	8 301,5	8 101,6	8 081,7	8 045,9	8 030	8 015
Natureng og overflatedyrket jord til slått og beite	1 511,4	1 758,4	1 758,7	1 755,0	1 803,7	1 800	1 800
Jordbruksareal i drift i alt	10 382,5	10 059,9	9 860,4	9 836,7	9 849,6	9 830	9 815

Tabell 1.9 gir oversikt over bruttoinvesteringene i løpende og faste priser fordelt på de ulike kapitalgruppene samt avdragsdelen av leasingkontrakter.

Tabell 1.9 Bruttoinvesteringer i jordbruket. Løpende og faste priser. Mill. kroner

	Løpende priser				Faste 2016-priser			
	Bygninger	Maskiner og redsk.	Annet ¹	Sum	Sum	Endring	Leasing avdr.del	Sum inkl. leasing
1959	237	195	130	562	12 406			12 406
1969	404	495	155	1 054	14 847			14 847
1979	1 592	1 745	435	3 773	17 800			17 800
1980	1 823	1 994	538	4 355	18 639	4,7 %		18 639
1981	2 000	2 097	576	4 674	18 103	-2,9 %		18 103
1982	1 973	2 118	649	4 740	16 966	-6,3 %		16 966
1983	1 504	1 745	662	3 912	12 812	-24,5 %		12 812
1984	1 460	1 915	613	3 988	12 355	-3,6 %		12 355
1985	1 474	2 557	613	4 644	13 509	9,3 %		13 509
1986	1 911	2 751	593	5 255	13 857	2,6 %		13 857
1987	2 083	2 457	419	4 960	12 133	-12,4 %		12 133
1988	2 269	2 323	382	4 974	11 522	-5,0 %		11 522
1989	2 309	1 993	344	4 646	10 453	-9,3 %		10 453
1990	2 160	2 287	419	4 866	10 478	0,2 %	20	10 497
1991	1 855	1 901	331	4 088	8 502	-18,9 %	24	8 526
1992	1 740	1 718	367	3 825	7 798	-8,3 %	29	7 827
1993	1 329	1 919	403	3 651	7 177	-8,0 %	30	7 207
1994	1 533	2 503	355	4 391	8 367	16,6 %	33	8 400
1995	1 161	2 770	434	4 365	7 833	-6,4 %	58	7 891
1996	1 710	3 025	358	5 093	9 091	16,1 %	70	9 161
1997	1 702	2 751	340	4 793	8 397	-7,6 %	82	8 479
1998	1 790	2 624	303	4 716	8 068	-3,9 %	97	8 165
1999	1 758	2 665	329	4 751	8 089	0,3 %	106	8 195
2000	1 577	2 357	348	4 282	7 176	-11,3 %	121	7 297
2001	1 507	2 263	336	4 106	6 714	-6,4 %	163	6 878
2002	1 666	2 372	278	4 317	6 931	3,2 %	206	7 137
2003	2 038	2 357	337	4 732	7 484	8,0 %	251	7 734
2004	2 776	2 246	303	5 326	8 117	8,5 %	357	8 473
2005	3 024	2 408	356	5 788	8 493	4,6 %	479	8 972
2006	3 418	2 473	460	6 352	9 066	6,8 %	622	9 689
2007	3 285	2 600	490	6 375	8 577	-5,4 %	748	9 325
2008	4 042	2 640	471	7 153	9 188	7,1 %	847	10 035
2009	4 261	1 921	467	6 649	8 114	-11,7 %	967	9 080
2010	4 536	2 674	501	7 710	9 253	14,0 %	1 015	10 268
2011	4 532	2 697	492	7 722	9 041	-2,3 %	1 112	10 153
2012	3 970	2 329	481	6 781	7 724	-14,6 %	1 211	8 935
2013	4 031	2 655	357	7 043	7 870	1,9 %	1 289	9 159
2014	3 833	1 931	431	6 195	6 637	-15,7 %	1 378	8 015
2015	4 241	2 226	405	6 872	7 089	6,8 %	1 473	8 562
2016	4 667	2 307	588	7 562	7 562	6,7 %	1 573	9 134
2017*	5 352	2 442	631	8 425	8 196	8,4 %	1 666	9 862
2018**	5 186	2 183	702	8 071	7 613	-7,1 %	1 823	9 436

1) I «Annet» inngår biler, grøfter, hydrotekniske anlegg, nydyrking og investeringsavgift på investeringer.

Tabell 1.10 gir oversikt over antall husdyr ved årsskiftene 1990-2019.

Tabell 1.10 Antall husdyr 1.1. 1990-2019

	Melkekyr		Storfe i	Vinterfôra	Avlssvin	Melkegeiter	Verpehøner
		Ammekyr	alt	sauer			
1990	355 300 ¹		998 200	1 026 200	89 300	65 200	3 410 000
1991	339 976	8 298	998 206	1 029 570	87 821	65 980	3 701 365
1992	342 398	9 447	1 011 568	1 083 145	91 484	65 437	3 681 191
1993	335 996	11 577	1 007 539	1 095 676	87 837	62 557	3 653 248
1994	331 014	13 636	1 005 739	1 095 529	87 456	62 425	3 658 289
1995	324 701	16 896	1 000 632	1 119 997	87 134	59 693	3 619 810
1996	324 417	19 705	1 012 849	1 140 519	90 903	59 176	3 550 629
1997	326 766	22 584	1 027 343	1 109 673	91 130	58 775	3 378 176
1998	322 349	26 489	1 035 738	1 078 574	90 118	55 541	3 107 275
1999	322 791	29 873	1 045 574	1 102 855	89 444	53 477	3 113 209
2000	318 047	33 705	1 018 730	1 104 906	93 768	53 091	3 216 750
2001	301 199	40 267	985 746	1 131 734	89 961	50 859	3 206 179
2002	287 427	46 522	968 227	1 141 485	89 254	47 651	3 117 782
2003	282 829	47 343	952 442	1 109 696	92 058	47 114	3 262 382
2004	280 091	48 378	942 053	1 111 513	99 298	46 292	3 392 283
2005	272 301	50 141	936 003	1 091 785	99 065	46 125	3 493 440
2006	265 384	55 019	919 679	1 060 438	101 731	44 063	3 365 646
2007	258 513	56 361	903 280	1 023 818	98 060	40 493	3 350 753
2008	262 090	54 641	893 200	1 027 098	97 261	38 431	3 600 244
2009	249 482	57 777	876 000	1 029 400	100 100	38 400	3 837 158
2010	245 001	61 527	866 300	1 055 200	102 800	36 900	4 017 602
2011	240 842	64 250	859 200	1 045 200	98 800	34 800	3 991 500
2012	237 565	65 584	850 700	1 040 700	97 700	34 100	4 019 000
2013	238 740	67 537	851 500	1 037 500	97 600	32 700	4 188 900
2014	229 634	68 781	832 900	1 031 600	97 100	29 700	4 257 900
2015	228 309	71 867	834 500	1 057 200	93 800	31 400	4 412 600
2016	226 705	76 120	847 800	1 095 100	92 600	33 500	4 390 600
2017*	221 200	83 000	864 500	1 129 000	89 000	34 300	4 355 400
2018**	216 700	90 000	871 500	1 073 000	94 200	36 200	4 362 800
2019**	216 800	97 000	881 700	1 055 300	93 300	36 400	²

¹ Inkl. ammekyr² Ikke prognosert

1.5 Endringer i inntektsforutsetninger, tap ved markeds-overskudd og volumutvikling

Pris- og volumendringer i produksjon og innsatsfaktorer forklarer deler av avvik fra inntektsforutsetningene som legges til grunn ved jordbruksoppgjørene. Inntektseffekter pga. markedssituasjon er redegjort for i kap. 1.5.2 mens pris- og volumutvikling går fram av kap. 1.5.3.

1.5.1 Marked, produksjon og etterspørsel

Markedet for jordbruksprodukter,- og derved produksjonsrommet for norsk jordbruk, er avhengig av den samlede etterspørselen av matvarer. Flere forhold, eks. befolkningsutvikling, prisutvikling på norske og importkonkurrerende varer, handels- og avtalemessige forhold, innslaget av nye varetyper, endrede preferanser, kostholds- og helsemessige spørsmål er forhold som spiller inn i denne sammenhengen og som kan gi dreininger i etterspørselen.

I tabell 1.11 er det gjengitt tall for produksjon og forbruk av viktige vareslag i norsk jordbruk samt befolkningsutviklingen de samme årene. Et trekk er redusert produksjon av melk og matpoteter samtidig som det er en befolkningsvekst. På forbrukssiden viser tallene en nedgang for konsummelk men økning for ost og yoghurt. Norsk produksjon av ost og yoghurt øker mindre enn forbruket med derav økende importandel. Produksjonen av kjøtt ligger lavere enn forbruket som følge av handels- og produksjonsmessige forhold. Produksjon og forbruk av grøntprodukter øker, men den lave norske andelen skyldes at det aller meste av frukt og bær som forbrukes er importvarer.

Prognoserte tall for 2018 viser en økning i produksjon av kjøtt fra 2017 på 0,3 prosent mens forbruket viser en nedgang på 0,5 prosent jf. tab. 5.34. For egg er tilsvarende tall 1,2 prosent produksjonsøkning og 0,9 prosent forbruksøkning. Melkeproduksjonen begrenses ved hjelp av melkekvoter. Produksjonen for 2018 er prognosert 0,4 prosent lavere enn faktisk produksjon i 2017. Norsk produksjonen av melk tilpasses også utfasing av eksportstøtte for ost som skal avvikles innen utgangen av 2020.

Tabell 1.11. Norsk produksjon og forbruk av jordbruksprodukter¹, befolkningsutvikling

	2013	2014	2015	2016	2017	%-endring 2013-17
Korn (mel)						
<i>Norsk produksjon</i>	138	125	175	156	148	6,9
<i>Forbruk</i>	264	260	261	271	264	0,0
Poteter (matpotet)						
<i>Norsk produksjon</i>	64	72	58	77	66	3,1
<i>Forbruk</i>	120	125	97	132	117	-5,6
Grønnsaker, frukt og bær						
<i>Norsk produksjon</i>	203	221	227	244	233	14,6
<i>Forbruk</i>	844	870	870	888	884	4,7
Melk						
<i>Produksjon</i>	1525,0	1509,2	1536,3	1522,8	1494,9	-2,0
<i>Forbruk</i>						
- <i>konsummilk</i>	467,6	462,6	453,9	445,5	443,4	-5,2
- <i>yoghurt</i>	48,0	50,9	53,7	54,7	53,6	11,7
<i>herav norsk</i>	41,2	43,2	45,2	47,3	45,7	10,9
- <i>ost</i>	90,2	93,4	96,2	97,1	97,4	8,1
<i>herav norsk</i>	92,6	93,7	94,8	95,1	96,4	4,1
Kjøtt						
<i>Norsk produksjon</i>	339,5	338,4	332,9	344,2	351,3	3,5
<i>Forbruk</i>	355,4	353,4	360,4	366,8	369,1	3,9
Egg						
<i>Norsk produksjon</i>	65,1	67,3	67,4	68,2	69,9	7,4
<i>Forbruk</i>	63,5	66,5	66,6	68,1	69,3	9,1
Mill. innb.	5,051	5,109	5,166	5,214	5,258	4,1

¹ Mill. kg. Mill. liter for melk (mill kg. for ost)

Kilde: Markedsrapporter (Landbr.dir.), Utviklingen i norsk kosthold (Helsedir.), Totalkalkylen (BFJ)

1.5.2 Inntektseffekter av markedssituasjonen

Inntektseffekter på grunn av markedssituasjonen, hovedsakelig tap på grunn av markedsoverskudd eller fra manglende markedsmuligheter, har vært beregnet med utgangspunkt i produkter omfattet av målpriser. Pristapet har vært definert som lavere prisuttak enn hva målprisene/gjennomsnittlig engrospris har gitt grunnlag for samt at omsetningsavgiften har vært høyere enn antatt avgift ved markedsbalanse. Samlet brutto pristap beregnes ved å multiplisere pristapet med produksjonsvolumet.

Omsetningsavgiftene vil normalt variere med avsetningsforholdene. Det er likevel ikke nødvendigvis samsvar mellom trekk av omsetningsavgift og behovet for regulering av den løpende produksjonen, eks. behov for å bygge opp reguleringsfondet og motsatt. Størrelsen på reguleringsfondene er nærmere omtalt i kapittel 1.6.2.

I tabell 1.12 er de produktvise omsetningsavgiftene gjengitt for beregningsårene 2016-18. Ved pristapsberegningen har satsene for omsetningsavgiftene ved markedsbalanse vært satt til 0,85 kr/kg for storfe og gris, 1,00 kr/kg for sau/lam, 0,60 kr/kg for egg og 0,5 øre/kg for korn.

Tabell 1.12 Omsetningsavgifter. Kroner pr. kg/l.

	Melk	Storfe	Lam	Gris	Egg	Korn/oljefrø
2016	0,05	0,53	1,78	0,76	0,89	0,01
2017	0,06/5	0,54	2,98	1,50	0,50	0,04
2018*	0,05	0,86	3,15	1,20	0,70	0,027

På kjøtt siden er det nå kun målpris for gris. Til tross økt markedsoverskudd i 2018 går samlet pristap ned fra 178,5 mill. kr. i 2017 til 130,9 mill. kr i 2018. Lavere pristap skyldes særlig at omsetningsavgiften går ned i 2018, noe som innebærer at det tæres på fondet. Jf. også avsnittet ovenfor.

Sau/lam er tatt ut av målprissystemet og prisstyringen foretas på grunnlag av «planlagt gjennomsnittlig engrospris». I 2016, 2017 og 2018 (prognose) var det relativt sett store overskudd av sau/lam hvor planlagt gjennomsnittlig engrospris ble betydelig redusert. Med utgangspunkt i nivået på planlagt gjennomsnittlig engrospris i det siste året med markedsbalanse,- 2015, er samlet pristap beregnet til 222,3 mill. kr. i 2017 og 210,1 mill. kr. i 2018.

For egg er det beregnet et pristap på henholdsvis 3,5 mill. kr. og 7,0 mill. kr. for 2017 og 2018.

For melk styres produksjonen gjennom kvoter. For korn er det samlet sett underdekning, men stor variasjon i produksjonen av matkorn fra år til år kan gi varierende omsetningsavgifter mellom år.

Overproduksjonsavgift for melk er vist i tab. 1.13.

Tabell 1.13 Overproduksjonsavgift melk. Mill. kroner

År	Overproduksjonsavgift
2016	65,7
2017*	62,0
2018**	65,0

Overproduksjonsavgiften er regnet inn i Totalkalkylen som redusert melkepris.

1.5.3 Volum- og prisindekser for Totalkalkylen

Endringene i volum- og prisindeksene går fram tabell 1.14 og 1.15.

Tabell 1.14 Prisindekser, registrerte. 2016 = 100

Postnavn	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	79,6	77,3	83,2	86,4	92,4	93,9	96,9	100,0	101,3	101,9
Korn, erter og oljefrø	78,2	76,6	81,1	83,9	91,9	94,9	95,9	100,0	100,3	101,1
Sum salg av matpoteter	68,5	78,3	81,9	90,8	92,8	89,6	101,2	100,0	110,0	106,6
Poteter	72,3	79,1	81,1	87,4	93,1	93,4	98,4	100,0	104,4	105,1
Sum grønnsaker	80,3	74,1	80,3	87,4	89,7	88,7	93,8	100,0	101,3	103,4
Sum frukt	87,5	93,4	87,7	87,3	91,8	93,3	94,5	100,0	98,3	95,7
Sum hagebær	84,4	86,0	93,2	89,3	95,4	97,0	90,8	100,0	105,5	101,6
Sum blomster	86,6	86,6	87,8	94,0	92,9	88,5	93,3	100,0	95,7	95,7
Hagebruksprodukter	83,4	81,0	84,9	89,9	91,9	90,1	93,7	100,0	100,4	101,3
Sum planteprodukter	80,9	79,6	83,6	87,9	92,5	92,5	95,1	100,0	101,0	101,8
Sum kumelk	75,0	78,7	83,2	84,1	85,0	92,1	98,4	100,0	98,9	98,6
Sum geitmelk	74,7	78,4	82,8	83,6	84,6	91,7	98,3	100,0	98,8	98,6
Ku- og geitmelk	76,4	80,0	84,1	84,8	86,1	92,8	98,5	100,0	99,0	99,0
Sum storfe	77,3	77,6	80,5	87,1	92,0	94,4	97,5	100,0	101,8	101,9
Sum sau/lam	82,5	83,1	87,1	93,9	102,2	107,4	110,6	100,0	84,1	82,9
Sum gris	85,1	86,2	88,9	90,7	87,3	90,4	100,6	100,0	94,7	93,7
Sum fjørfeslakt	84,1	86,7	89,5	94,9	98,5	100,4	99,0	100,0	98,5	98,2
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	81,8	82,8	85,6	90,4	92,6	95,4	100,1	100,0	96,9	96,4
Kjøtt og fjørfeslakt	79,9	80,9	83,3	87,6	89,8	93,6	97,9	100,0	100,0	99,8
Egg	89,2	91,4	96,0	103,7	99,8	99,5	100,8	100,0	103,9	105,2
Pelsdyr	77,9	106,3	143,2	165,1	194,4	114,1	132,9	100,0	114,9	120,2
Sum birøkt	49,3	49,3	51,7	57,8	63,6	69,4	81,9	100,0	101,9	99,5
Sum andre husdyrprodukter	82,7	88,7	99,6	108,1	111,0	98,3	103,8	100,0	105,3	106,8
Sum husdyrprodukter	78,7	81,1	84,8	87,9	89,7	93,6	98,6	100,0	100,0	100,0
Sum plante- og husdyrprod.	79,3	80,7	84,5	87,9	90,4	93,2	97,6	100,0	100,3	100,5
Sum inntekter ekskl. tilsk.	72,1	73,2	75,4	79,3	82,1	87,6	94,6	100,0	101,0	98,9
Sum inntekter inkl. tilsk.	79,5	80,9	84,6	87,9	90,5	93,3	97,5	100,0	100,3	100,6
Sum handelsgjødsel	103,0	73,6	81,7	94,9	94,1	93,1	96,9	100,0	86,5	94,6
Kalk	96,3	104,7	89,6	86,8	92,1	96,5	97,8	100,0	101,0	102,5
Handelsgjødsel og kalk	101,1	74,2	79,6	91,0	94,0	93,8	96,9	100,0	87,4	95,1
Innkjøpt kraftfôr	87,3	87,4	87,6	89,6	94,0	97,4	99,2	100,0	101,2	103,4
Annet innkjøpt fôr	73,8	78,6	78,1	82,0	87,9	93,3	98,2	100,0	98,7	99,9
Sum innkjøpt fôr	86,3	86,7	86,8	89,0	93,5	97,1	99,2	100,0	101,0	103,2
Såfrø og planter	83,4	84,6	84,1	83,1	87,6	91,7	97,5	100,0	102,3	102,7
Sum energi og smøremidler	85,3	98,8	102,3	97,5	101,3	103,5	97,3	100,0	110,3	116,4
Sum andre kostn. v/pl.prod.	95,5	86,6	89,2	92,4	95,1	97,3	97,5	100,0	100,6	103,8
Sum a. kostn. v/husdyrprod.	82,9	83,8	88,1	88,9	90,0	94,1	97,0	100,0	104,7	108,6
Andre kostnader	86,1	83,6	87,4	89,7	92,1	95,7	96,5	100,0	102,1	105,9
Sum vedlikehold	82,5	84,1	86,4	88,8	90,8	94,0	97,2	100,0	102,7	105,6
Sum ikke-varige prod.midler	87,2	85,8	88,0	90,0	93,5	96,6	97,8	100,0	101,3	104,8
Sum leasing av maskiner	95,6	96,2	101,0	103,0	100,1	101,1	101,7	100,0	106,5	104,3
Kapitalslit. Sum driftsb.	86,8	88,9	90,1	90,6	92,6	94,5	96,5	100,0	101,8	103,8
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	86,8	88,9	90,0	90,7	92,7	94,5	96,5	100,0	101,8	103,8
Kapitalslit	86,8	88,9	90,0	90,7	92,6	94,5	96,5	100,0	101,8	103,9
Sum kapitalkostnader	88,3	90,2	91,9	92,7	93,9	95,7	97,5	100,0	102,7	103,9
Sum kostnader	87,5	87,1	89,1	90,8	93,6	96,3	97,7	100,0	101,7	104,5
Vederlag, arbeid og kapital	76,6	81,5	90,4	96,1	97,7	96,2	101,8	100,0	96,9	96,0
Vederlag, arbeid og egenkap.	67,6	74,1	79,1	82,1	89,0	87,5	94,9	100,0	90,9	90,1

* Foreløpige tall.

** Budsjett.

Tabell 1.15 Volumindekser, registrerte regnskaper. 2016 = 100

Postnavn	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	79,4	91,7	76,4	82,3	72,7	94,7	103,1	100,0	97,8	91,7
Korn, erter og oljefrø	79,0	91,7	76,4	82,6	72,3	94,5	102,9	100,0	97,6	91,8
Sum salg av matpoteter	95,5	88,2	83,7	80,9	76,2	85,5	68,6	100,0	74,6	81,0
Poteter	96,3	93,1	88,5	86,3	84,6	92,9	79,9	100,0	87,4	90,5
Sum grønnsaker	70,0	75,1	74,9	75,7	77,8	85,0	89,8	100,0	93,0	94,2
Sum frukt	81,7	77,2	67,5	80,8	93,8	103,2	83,4	100,0	107,4	98,8
Sum hagebær	110,5	90,0	81,3	94,8	72,4	94,9	122,0	100,0	102,4	93,9
Sum blomster	116,7	116,3	113,7	110,6	105,0	105,5	102,7	100,0	104,7	104,7
Hagebruksprodukter	88,3	88,2	85,9	87,7	85,3	92,6	96,6	100,0	97,8	97,2
Sum pl.prod.salg og h.forbr	85,6	90,1	82,9	86,0	80,9	93,8	97,7	100,0	97,0	94,6
Sum kumelk	98,6	98,9	96,9	100,5	100,1	99,1	100,9	100,0	98,2	97,8
Sum geitmelk	97,1	96,6	94,6	94,3	92,0	90,4	98,7	100,0	96,9	97,5
Ku- og geitmelk	8,6	98,9	96,9	100,5	100,0	99,0	100,9	100,0	98,1	97,8
Sum storfe	103,7	102,2	99,5	94,7	101,4	95,4	97,3	100,0	104,5	105,1
Sum sau/lam	92,1	94,1	90,0	87,7	90,7	93,0	98,4	100,0	105,6	99,6
Sum gris	89,8	93,5	95,0	95,5	92,6	93,5	97,8	100,0	99,7	100,0
Sum fjørfeslakt	81,6	83,7	85,5	92,0	105,0	107,7	94,9	100,0	102,1	103,7
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	93,6	94,9	94,5	94,1	98,4	97,2	97,3	100,0	102,5	102,6
Kjøtt og fjørfeslakt	93,6	95,0	94,5	94,0	98,5	97,0	97,2	100,0	102,6	102,5
Egg	86,1	87,0	85,8	93,1	93,1	98,5	98,7	100,0	102,4	103,6
Pelsdyr	99,2	86,9	73,5	81,4	82,9	96,8	93,8	100,0	84,5	79,1
Sum birøkt	96,2	95,5	81,1	79,6	80,9	83,5	82,2	100,0	104,1	102,8
Sum andre husdyrprodukt	91,5	89,1	83,3	89,7	89,8	97,2	96,4	100,0	97,4	97,8
Sum husdyrprodukt	95,4	96,1	94,6	96,2	98,4	97,8	98,6	100,0	100,5	100,3
Sum plante- og husdyrprod.	92,5	94,3	91,2	93,2	93,2	96,7	98,3	100,0	99,4	98,6
Sum inntekter ekskl. tilsk.	92,4	93,8	90,4	93,1	91,9	96,1	98,1	100,0	99,1	98,4
Sum inntekter inkl. tilsk.	92,4	94,0	90,6	93,1	92,3	96,3	98,1	100,0	99,2	98,5
Sum kunstgjødsel	89,5	82,6	94,5	91,4	92,5	99,3	100,2	100,0	97,5	96,7
Kalk	83,9	78,7	73,5	76,7	79,9	84,2	81,8	100,0	83,2	88,3
Kunstgjødsel og kalk	87,9	82,1	92,2	90,2	91,4	97,6	99,1	100,0	96,5	96,4
Innkjøpt kraftfôr	90,0	91,7	92,5	97,7	99,1	99,6	99,7	100,0	100,8	101,5
Innkj. melkeprod. til fôr	86,8	85,0	102,3	101,2	109,3	107,2	109,5	100,0	101,0	98,1
Sum innkjøpt fôr	89,8	91,3	93,2	98,0	99,8	100,1	100,4	100,0	100,8	101,3
Såfrø og planter	90,3	92,6	92,8	94,3	98,7	97,6	92,7	100,0	100,5	98,6
Sum energi og smøremidler	108,4	110,5	105,4	104,8	103,2	100,5	100,9	100,0	100,3	100,4
Sum andre kostn. v/pl.prod.	81,7	85,1	89,0	92,5	86,9	94,4	98,2	100,0	95,2	97,7
Sum a. kostn. v/husdyrprod.	96,2	96,1	92,4	98,2	100,6	97,7	99,5	100,0	100,2	100,3
Andre kostnader	91,9	95,1	94,4	100,7	97,6	99,7	101,0	100,0	98,5	98,7
Sum vedlikehold	81,2	84,9	78,8	85,3	89,5	94,4	100,2	100,0	98,0	95,4
Sum ikke-varige prod.midler	90,9	93,1	93,1	97,1	97,6	99,0	100,1	100,0	99,5	99,3
Sum leasing av maskiner	62,3	65,4	71,2	77,1	82,1	87,6	93,7	100,0	106,0	115,9
Kapitalslit. Sum driftsb.	85,4	88,4	90,9	92,7	94,4	96,0	97,8	100,0	103,2	105,4
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	113,5	112,6	111,7	109,4	108,4	104,6	102,0	100,0	98,6	96,2
Kapitalslit	99,0	100,0	100,9	100,8	101,0	100,1	99,8	100,0	101,0	101,2
Sum kapitalkostnader	91,6	93,0	94,9	96,1	97,3	97,7	98,6	100,0	102,0	104,0
Sum kostnader	91,1	93,1	93,7	96,8	97,5	98,6	99,6	100,0	100,2	100,7
Vederlag arbeid og kapital	94,6	95,5	85,5	86,4	83,8	92,4	95,6	100,0	97,4	94,4
Vederlag arbeid og egenkap.	97,2	98,0	86,1	86,6	83,4	92,4	95,6	100,0	97,1	93,8

* Foreløpige tall.

** Budsjett

1.6 Forklaring til variasjon mellom år

Noen poster i Totalkalkylen viser variasjon fra år til år som i noen grad skyldes endrede utbetalingstidspunkt og regnskapsrutiner. Noen slike periodiseringsforhold er nærmere omtalt nedenfor.

1.6.1 Fondsendringer i prisutjevningsordningen for melk

I 2016 ble kapitalbeholdningen i prisutjevningsordningen redusert med 33 mill. kroner og i 2017 ble den økt med 4 mill. kroner. Landbruksdirektoratet budsjetterer med en kapitalbeholdning på ca. 108 mill. kroner per 31.12.18. Dette tilsvarer en oppbygging i 2018 på ca. 3 mill. kroner.

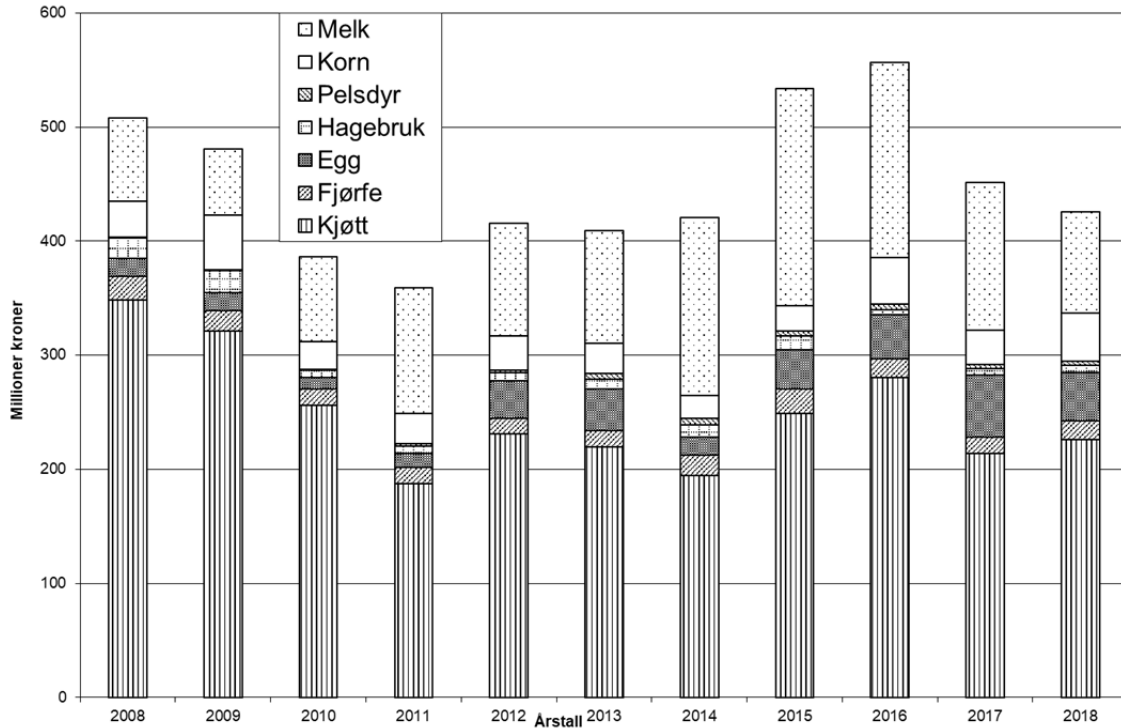
1.6.2 Samlede endringer i omsetningsavgiftsfondene

Tabell 1.16 viser en sammenstilling av data om kapitaloppbygging og -nedbygging i fondene for omsetningsavgift. I tillegg til mottatt omsetningsavgift i løpet av et år og utbetalte bevilgninger til omsetningstiltak samme år, vil renteinntekter og administrasjonskostnader også innvirke noe på fondenes størrelse. Netto renteinntekter er regnet som en rest i neste tabell.

Tabell 1.16 Omsetningsavgiftsfondene totalt, 1000-kroner

	Endring i året	Fondene per 31.12	Mottatt oms.avgift	Bevilgn. til omsetnings- tiltak	Herav omsetnings- tiltak kjøtt	Renteinntekter - adm.kostnader
2008	-26 622	481 103	389 993	423 659	155 371	7 045
2009	-94 667	386 435	421 756	505 911	203 759	-10 542
2010	-26 962	359 474	487 857	502 829	247 900	-11 990
2011	56 149	415 622	514 451	448 757	213 490	-9 546
2012	-6 505	409 118	488 861	483 909	260 076	-11 457
2013	11 858	420 976	677 065	653 126	334 814	-12 081
2014	112 596	533 572	670 537	545 351	260 666	-12 590
2015	22 769	556 341	478 692	458 591	149 786	-14 579
2016	-104 700	451 641	454 079	543 014	241 549	-15 865
2017*	-25 926	425 715	573 474	582 210	287 173	-17 190
2018**	-31 863	393 852	571 670	584 474	284 707	-19 059

For 2018 er det beregnet at innbetalt (mottatt) omsetningsavgift vil beløpe seg til omtrent 572 mill. kroner. I figur 1.1 nedenfor er utviklingen av fondene for omsetningsavgiften gjengitt.

Figur 1.1. Utviklingen i omsetningsavgiftsfondene, millioner kroner

Fondenes totale størrelse har variert sterkt i løpet av perioden. For siste 10-årsperiode var fondene lavest i 2010 og høyest i 2015. Omsetningsavgiftsfondene for kjøtt og melk er de største. Ved utgangen av 2017 viser foreløpig regnskap at fondet for kjøtt er på 226 mill. kroner og det er budsjettert med 31 mill. kroner i økning i 2018. Fondet for melk ble redusert med 41 mill. kroner i 2017 og er på 88 mill. kroner ved utgangen av 2017 (kapital til mellomfinansiering av melkekvoter på 18 mill. kr. er fra 2016 inkludert i beløpet). Det budsjetteres med en ytterligere nedgang på 35 mill. kroner ved utgangen av 2018. Omsetningsavgiftsfondet for egg var på 42 mill. kroner og for korn på 43 mill. kroner ved utgangen av 2017. Tallene både for 2017 og budsjett 2018 er foreløpige.

1.7 Prisstigning i budsjettåret

For flere av postene inngår anslaget for den generelle prisveksten i samfunnet, målt ved konsumprisindeksen, i beregningen for budsjettåret. Anslaget på 2,0 prosent fra endelig rapport fra 26.3.2018 fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU), er lagt til grunn.

1.8 Realrente på lånt kapital

Beregningene bygger på data fra skattestatistikken, dvs. samlet gjeld og rentekostnader hentet fra skattestatistikken. 2016 er siste året med oppgaver, basert på oppgaver jordbruksbedrifter som søker produksjonstillegg. Gjelden for 2017 og 2018 framregnes med investeringsutviklingen mens renta regnes fram med rentestatistikk og prognoser fra SSB.

Realrente regnes i Totalkalkylen på følgende måte:

Realrente på lånt kapital = nominelle rentekostnader – effekt av finansiering. I normaliserte regnskaper er prisstigningsgevinsten (effekt av finansiering) på lånt kapital glattet over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

Tabell 1.17 viser realrenten for årene 2013 – 2018 og at denne har endret seg til dels betydelig disse årene.

Tabell 1.17 Nominelle og reelle rentekostnader på lånt kapital. Mill. kroner og prosent

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Jordbruksgjeld	52 136	54 180	56 326	58 709	60 707	62 394
Rentekostnader	2 140,8	2 209,6	2 027,3	1 842,4	1 875,6	2 004,6
Rente prosent	4,11	4,08	3,60	3,14	3,09	3,21
KPI-endring i %, registrert	2,13	2,09	2,15	3,60	1,83	2,00
KPI-endring i %, normalisert	1,36	1,62	2,12	2,61	2,53	2,48
Registrert regnskap:						
- Effekt av finansiering	1 110,5	1 129,9	1 208,2	2 113,5	1 113,4	1 247,9
- Realrente	1 030,3	1 079,6	819,1	-271,1	762,2	756,8
Normalisert regnskap:						
- Effekt av finansiering	708,3	877,4	1 194,2	1 532,4	1 533,7	1 547,5
- Realrente	1 432,5	1 332,1	833,1	310,0	341,9	458,9

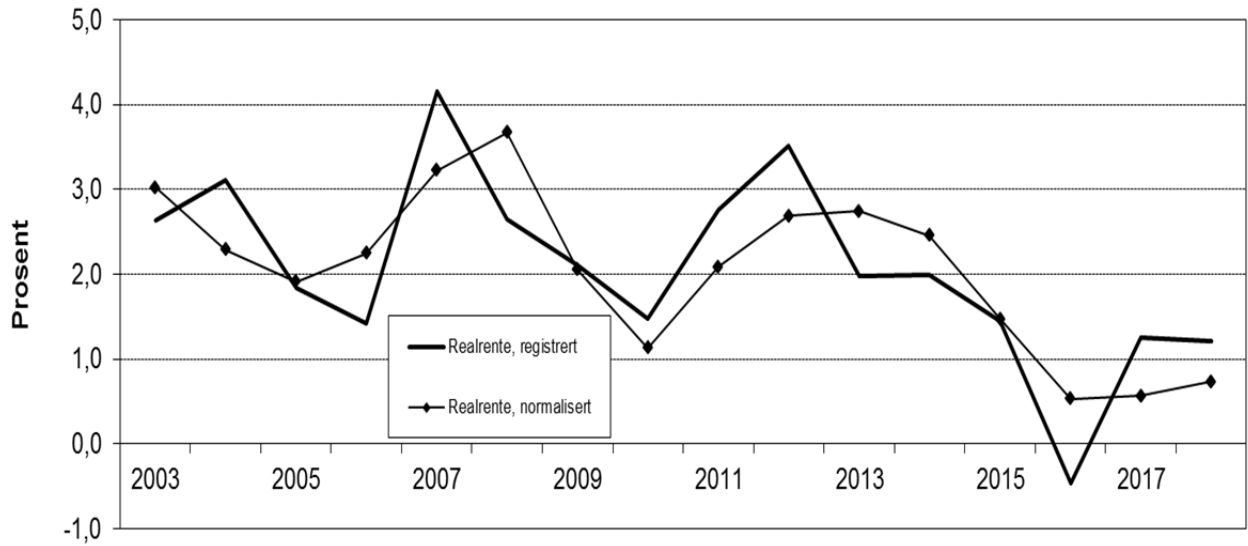
I Totalkalkylen utgiftsføres de nominelle rentekostnadene (betalte renter) mens en inntektsfører en effekt av finansiering. Dette gjøres fordi en i kapitalslitsberegningen prisjusterer hele kapitalsaldoen med konsumprisindeksen. Når kapitalslitet er regnet i årets pengeverdi, oppstår det en prisstigningsgevinst på den lånte delen av kapitalen. Effekt av finansiering som inntektsføres for å finne realrentekostnaden er regnet slik:

Effekt av finansiering = lånt kapital * prosentvis økning i konsumprisindeksen/100.

Samlet jordbruksgjeld er i 2018 budsjettert til 62,4 milliarder kroner. Ett prosentpoengs endring i jordbrukets realrente vil derved endre kostnaden med 624 millioner kroner. Realrenten er regnet å gå ned med 0,05 prosentpoeng fra 2017 til 2018.

I normalisert regnskap jevnes som nevnt effekt av finansiering ut før denne trekkes fra nominelle rentekostnader. Dette skyldes de svært store utslagene varierende prisstigning

mellom år kan ha på effekt av finansiering. I budsjettåret er prisstigningen anslått til 2,5 prosent. Ved utjevningen får en derved fram den underliggende endring i realrente og inntekt. I figur 1.2 er realrenten i registrert og normalisert regnskap illustrert.

Figur 1.2 Realrente i registrert og normalisert regnskap. Prosent

1.9 Totalkalkylen og skatt

Tabell 1.18 Virkningen av jordbruksfradraget i normaliserte regnskaper.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Jordbruket samlet:							
Effektivt jordbr.fradrag, mill. kr.	1 859	1 903	3 034	2 980	2 939	3 052	2 943
Spart skatt, mill. kroner	521	533	849	834	823	855	824
Tilsvarende inntektsverdi før skatt, mill. kr	826	833	1 327	1 304	1 286	1 335	1 287
Antall årsverk	63 500	61 000	58 600	56 100	53 700	51 400	50 300
Inntektseffekt per årsverk, kr.	13 000	13 600	22 700	23 200	23 900	26 000	25 600
Utnyttelsesgrad	57 %	51 %	42 %	44 %	42 %	45 %	44 %
Vederlag til arb. og kap. reg (A)	10 274	10 036	11 165	11 887	11 763	12 646	12 549
Vederlag til arb. og kap. norm (B)	10 235	10 159	11 386	11 629	12 179	12 973	13 100
Korr.faktor (B/A)	0,9962	1,0123	1,0198	0,9783	1,0354	1,0259	1,0439
	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Jordbruket samlet:							
Effektivt jordbr.fradrag, mill. kr.	3 316	3 213	3 116	3 112	2 966	2 870	2 781
Spart skatt, mill. kroner	928	900	841	840	741	689	640
Tilsvarende inntektsverdi før skatt, mill. kr	1 522	1 475	1 366	1 364	1 196	1 106	1 025
Antall årsverk	49 200	48 100	47 100	46 000	45 000	44 100	43 200
Inntektseffekt per årsverk, kr.	30 900	30 700	29 000	29 700	26 600	25 100	23 700
Utnyttelsesgrad	43 %	43 %	44 %	45 %	45 %	44 %	44 %
Antall jordbruksbedrifter	44 794	43 726	43 022	42 018	41 121	40 395	39 531
Endring i ant. jordbr. bdr., % fra 16						-1,77	-3,87
Vederlag til arb. og kap. reg (A)	13 519	13 276	14 415	15 790	16 232	15 341	14 710
Vederlag til arb. og kap. norm (B)	14 076	13 781	14 376	15 600	15 735	15 237	15 768
Korr.faktor (B/A)	1,0412	1,0380	0,9973	0,9880	0,9694		
Ved. til arb. og kap. pr. jordbr.b.					382 651	377 209	373 580
Endring i vederlag., % fra 2016						-1,42	-2,37

Tabell 1.19 Virkningen av jordbruksfradraget i registrerte regnskaper

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Jordbruket samlet:							
Effektivt jordbruksfradrag, mill. kr.	3 184	3 095	3 124	3 150	3 060	2 890	2 771
Spart skatt, mill. kroner	892	867	844	851	765	694	637
Tilsvarende inntektsverdi før skatt, mill. kr	1 462	1 421	1 369	1 381	1 234	1 113	1 021
Antall årsverk	49 200	48 100	47 100	46 000	45 000	44 100	43 200
Inntektseffekt per årsverk, kr.	29 700	29 500	29 100	30 000	27 400	25 200	23 600
Utnyttelsesgrad	43 %	43 %	44 %	45 %	45 %	43 %	42 %
Vederlag til arb. og kap. reg (A)			14 415	15 790	16 232	15 341	14 710
Antall jordbruksbedrifter	44 794	43 726	43 022	42 018	41 121	40 395	39 531
Endring i ant. jordbr. bdr., % fra 16						-1,77	-3,87
Ved. til arb. og kap. pr. jordbr.b.					394 737	379 784	372 113
Endring i vederlag, % fra 2016						-3,79	-5,73

1.9.1 Forklaring av beregningene

Spart skatt i 2016 regnet ut fra ligningsopplysninger er 765 mill. kroner i registrerte regnskaper. I normaliserte regnskaper multipliseres dette med forholdet mellom vederlag til arbeid og kapital i normaliserte regnskaper og i registrerte regnskaper, dvs. $15735/16232=0,969$ og en får 741 mill. kroner. Dividert på skattesatsen for alminnelig inntekt på 0,25 gir det 2 966 i effektivt jordbruksfradrag.

For 2017 blir fradraget en tar utgangspunkt i tilnærmet det samme som for 2016, men skattesatsen for alminnelig inntekt er redusert til 24 prosent. Spart skatt i registrerte regnskaper blir 694 mill. kroner når en har korrigert for 1,8 prosent færre bruk og 3,8 prosent redusert vederlag til arbeid og kapital per bruk i registrerte regnskaper ($734*(1-0,018)*(1-0,038)$). Tilsvarende regnestykke i normaliserte regnskaper blir ($734*0,969*(1-0,018)*(1-0,014)$) som gir 689 mill. kroner i spart skatt. I normaliserte regnskaper er nivået fortsatt korrigert med 0,969 som er forholdet mellom vederlag til arbeid og kapital i normaliserte regnskaper og i registrerte regnskaper i siste ligningsår. Spart skatt dividert på 0,24 (skattesatsen) gir 2 870 mill. kroner i effektivt jordbruksfradrag.

For 2018 er spart skatt 703 mill. kroner som justert for framregningsårene blir 673 mill. kroner i registrerte og 640 mill. kroner i normaliserte regnskaper. Skattesatsen er redusert til 23 prosent og en har korrigert for 3,9 prosent færre bruk over to år og henholdsvis 5,7 prosent nedgang og 3,9 prosent nedgang i vederlag til arbeid og kapital per bruk i registrerte og normaliserte regnskaper over to år ($703,2*(1-0,039)*(1-0,039)$). I normaliserte regnskaper multipliseres dette med forholdet mellom vederlag til arbeid og kapital i normaliserte regnskaper og i registrerte regnskaper i siste ligningsår, dvs. 0,969 og en får 640 mill. kroner som dividert på 0,23 (skattesatsen) gir 2 781 mill. kroner i effektivt jordbruksfradrag.

1.9.2 Jordbruksfradraget i Totalkalkylen

Totalkalkylen er et sektorregnskap hvor resultatet er målt før skatt.

Fra og med skatteåret 2000 ble det innført et jordbruksfradrag i alminnelig inntekt for skatteyttere med positiv næringsinntekt fra jordbruket.

I beregningene er det regnet med 37 prosent marginalsatt i gjennomsnitt for skatteytterne med jordbruksfradrag for årene 2000–2005, det er regnet 36 prosent gjennomsnittlig marginalsatt for årene 2006–2011 (satsene for toppskatt ble senket i 2005 og 2006), mens det er regnet 39 prosent marginalsatt for 2012 og 2013 etter økningen av trygdeavgiften. For 2014 og 2015 er det regnet 38,4 prosent marginalsatt etter at skatt på alminnelig inntekt ble redusert ett prosentpoeng til 27 prosent og trygdeavgiften ble økt 0,4 prosentpoeng. For 2016 er skatt på alminnelig inntekt redusert til 25 prosent og trinnsatt erstatter toppskatt på personinntekt. Det er regnet 38 prosent marginalsatt. For 2017 er det 24 prosent skatt på alminnelig inntekt, mens trinnsatten er økt med 0,5 til 0,8 prosentpoeng. Det er regnet 37,7 prosent marginalsatt. For 2018 er skatt på alminnelig inntekt redusert til 23 prosent, mens trinnsatten er økt med 0,5 til 0,9 prosentpoeng. Det er regnet 37,6 prosent marginalsatt.

Fra 2008 økte det generelle jordbruksfradraget fra 45 000 kr til 54 200 kr, mens det maksimale fradraget er uendret. Det var nødvendig med en jordbruksinntekt på 328 575 kr for å få maksimalt fradrag. Til og med 2011 gjelder samme grenseverdier som for 2008.

Fra 2012 økte det generelle jordbruksfradraget til 63 500 kroner og den øvre grensen for fradraget økte fra 142 000 kroner til 166 400 kroner. Økningen hadde sammenheng med økningen i trygdeavgiften fra 7,8 prosent til 11 prosent. Procentsatsen i fradraget økte fra 32 prosent til 38 prosent. Det er nødvendig med en jordbruksinntekt på 334 289 kroner for å få maksimalt fradrag fra og med 2012.

I tabellene ovenfor er det korrigert for at færre jordbruksbedrifter vil nyte godt av jordbruksfradraget i 2017 og 2018 som følge av den årlige nedgangen i antall jordbruksbedrifter. Det er også korrigert for at inntekten per jordbruksbedrift i gjennomsnitt er beregnet å gå ned både fra 2016 til 2017 og fra 2017 til 2018. Ved beregningen er det ikke tatt hensyn til eventuelle tillegg ved jordbruksoppjøret i 2018. Selvangivelsesdataene for 2016 viste at om lag 24 prosent av jordbruksbedriftene med jordbruksfradrag hadde over 334 289 kroner i jordbruksinntekt, og ikke oppnår økt jordbruksfradrag ved en inntektsøkning til 2017 og 2018. I 2016 hadde 33 prosent av dem som ellers kunne oppnådd jordbruksfradrag, ikke fradrag fordi jordbruksinntekten var negativ. Totalt hadde om lag 43 prosent av jordbruksbedriftene en jordbruksinntekt mellom 1 og 334 289 kroner, og de fleste av disse vil oppnå en effekt på 38 prosent. Om lag 26 prosent av en inntektsøkning per jordbruksbedrift vil gi grunnlag for økt fradrag i 2017 og i 2018.

I resten av utredningen er virkningen av inntektsfradraget ikke innarbeidet.

1.10 Produktivitet

Utgangspunktet for årets beregning av produktivitetsutviklingen er normalisert regnskap for årene 2007–2017, målt i faste priser. Ved utregning av regnskap i faste priser er det nytted prisindekser beregnet på grunnlag av normalisert regnskap. Det er så langt råd nytted spesielle indekser for hver gruppe av inntekts- og kostnadsposter. Også for investeringer og kapitalslit i driftsbygninger og maskiner og redskaper brukes spesielle indekser. For hydrotekniske anlegg, grøfter og biler brukes derimot konsumprisindeksen (KPI) da en har ansett de spesielle indeksene som for usikre. Også for kjøreinntekter- og arbeidsinntekter er KPI benyttet. At en bruker spesielle indekser for bygninger, maskiner

og redskaper betyr at det kapitalslitet og de kapitalmengder som benyttes i produktivetsberegningene, avviker fra det som benyttes ellers i Totalkalkylen.

At en bruker normalisert regnskap betyr at inntektene for planteprodukter er litt endret i forhold til fjorårets beregning. Sammenlignet med beregninger i 2017 for årene 2006-2016 vil resultatene også være påvirket av at året 2006 er gått ut og året 2017 er kommet til i datagrunnlaget, endringer fra foreløpig regnskap til «endelig» regnskap for 2016, og korrigeringer av noen inntekts- og kostnadsposter for tidligere år.

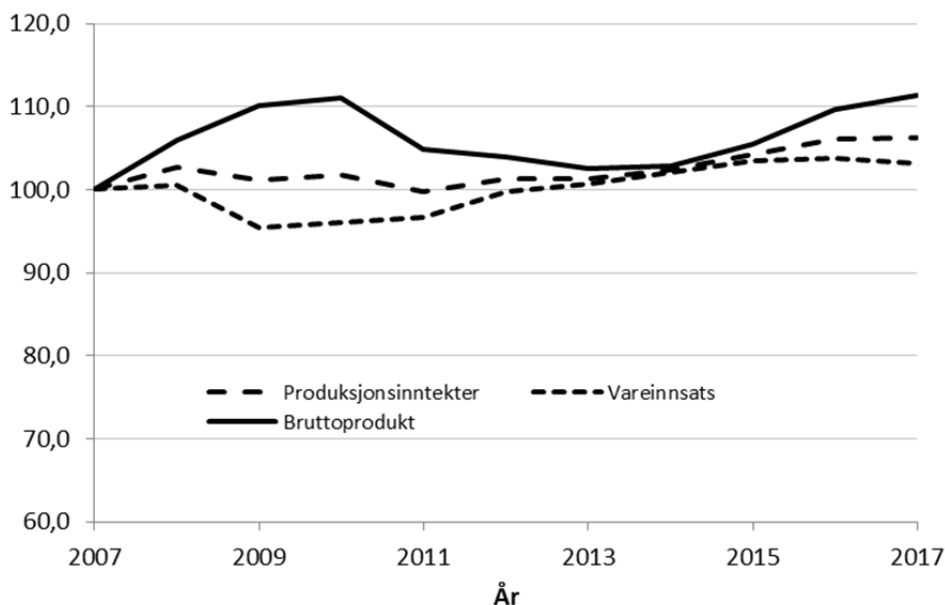
Det er flere mål for produktivetsutvikling. Her presenteres bare resultater basert på bruttoprodukt i jordbruket. Bruttoproduct vil si produksjonsverdi minus vareinnsats. Direkte tilskudd utover grunntilskudd og distriktstilskudd er holdt utenom i beregningene. Tabell 1.18 viser en økning av brutto arbeidsproduktivitet på 48 prosent fra 2007 til 2017. Den årlige økningen var 4,0 prosent. Brutto kapital-produktivitet økte med 12 prosent for perioden, eller med 1,1 prosent per år. Sammenveid produktivitet for arbeid og kapital økte med 33 prosent for perioden 2007-2017 eller 2,9 prosent i gjennomsnitt per år.

Som kapitalinnsats regnes summen av kapitalslit og rentekostnader. For maskiner er det beregnet kapitalslit separat for kjøpt og leaset utstyr, men ellers er kjøpt og leaset utstyr behandlet likt. Rentekravet på all kapital er satt til 1,03 prosent per år i hele perioden. Denne rentefoten er lik gjennomsnittlig realrente for lånt kapital i årene 2014-2016. For arbeid er det regnet en pris på kr 193 per time i hele perioden. Dette er basert på hva NIBIOs driftsgranskinger brukte som uttrykk for kostnader ved å leie arbeidshjelp i 2016. Jordkapitalen er beregnet på grunnlag av areal i drift og en gjennomsnittlig bokført kapital per dekar i år 2016. Denne var kr 3 319 per dekar.

Tabell 1.20 Produktivetsutvikling 2007–2017 i jordbruket beregnet på indekser for bruttoprodukt

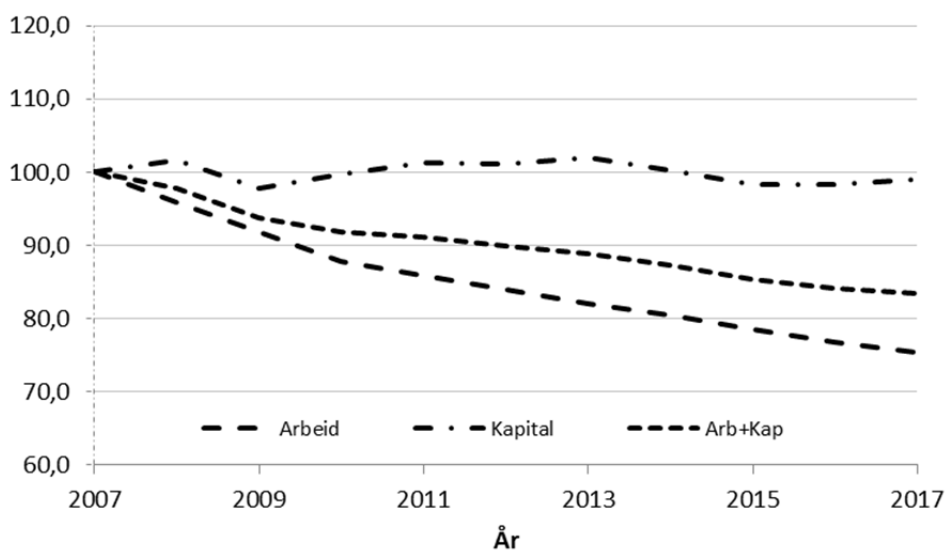
År	Arbeids- produktivitet	Kapital- produktivitet	Sammenveid arbeids- og kapitalproduktivitet
2007	100	100	100
2017	148	112	133
Årlig endring, %	4,0	1,2	2,9

I de tre følgende figurene presenteres noe av grunnlaget for beregningene. Bruttoinntekt har økt litt de siste fire årene. Arbeidsinnsatsen er redusert med omtrent 25 prosent, mens kapitalinnsatsen er redusert med 1 prosent etter en svak økning siste år (figur 1.3). Arbeids- og kapitalinnsats har totalt minket med 17 prosent. Produktivetsframgangen er først og fremst knyttet til redusert arbeidsforbruk. Dette går fram av figur 1.3–1.5.

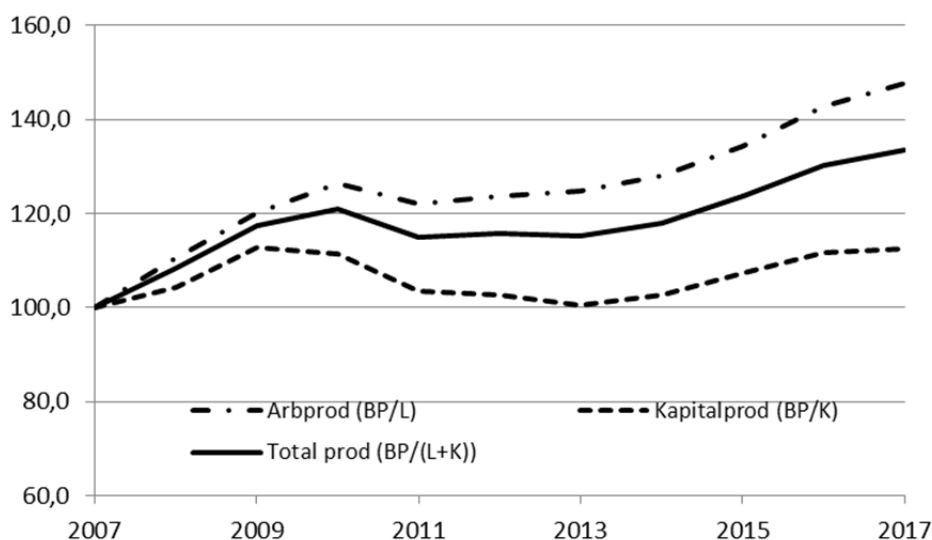
Figur 1.3 Utvikling i bruttoinntekt, vareinnsats og bruttoprodukt 2007-2017, relative tall

Figur 1.4 viser utviklingen i innsatsen av arbeid og kapital.

Figur 1.4 Utvikling i faktorinnsats 2007-2017, relative tall

Figur 1.5 viser utviklingen for de tre produktivetsmålene som er med i tabell 1.18. Figuren indikerer at produktivetsveksten øker de siste årene etter å ha gått ned fra 2010 til 2011, selv om det er en utflating siste år. En av grunnene til dette er en liten nedgang i kapital i 2015 og 2016, mens nedgangen er mindre i 2017. Samtidig har inntekter fra både planteprodukter men særlig husdyrprodukter økt de siste tre årene. Bedre vekstforhold de aller siste årene kan være en forklaring på denne utviklingen. Årets beregninger viser omtrent samme vekst i arbeidsproduktivitet og økt kapital- og sammenveid arbeids- og kapitalproduktivitet i forhold til fjorårets beregning for perioden 2006-2016.

Figur 1.5 Utviklingen i produktivitet 2007-2017, uttrykt ved fire produktivetsmål, tre av disse er basert på bruttoprodukt (BP) og ett på bruttoinntekt (I). L =Arbeid, K= Kapital, V=vareinnsats

1.11 Usikkerhet ved datamaterialet

Beregningene bygger på innhentet materiale fra flere oppgavegivere hvorav SSB, Landbruksdirektoratet og landbrukets ulike økonomiske organisasjoner er de viktigste. For de sektorene hvor en har helhetlige oppgaver er beregningene relativt sikre. Dette gjelder korn, de aller fleste husdyrproduksjonene, kostnader som kraftfôr og gjødsel, såfrø og planter. Av større poster på inntektssiden er hagebrukssektoren den med relativt sett størst usikkerhet. Av de faste kostnadene beregnes kapitalslitet på grunnlag av investeringene. Investeringene beregnes bl.a. med utgangspunkt i SSBs tellingsundersøkelser, som foretas med noen års mellomrom. Mellom tellingsårene må investeringene framregnes med ulikt materiale.

1.12 Større endringer som har endret tallseriene bakover

I dette kapitlet gjøres det rede for større endringer som har endret tallseriene bakover. Endringer skyldes vanligvis nytt eller endret datamateriale. Årsaker til justeringer bakover er at Totalkalkylen skal vise utviklingen over tid. Av den grunn er det behov for sammenliknbare og kontinuerlige serier.

Emballasje for grønnsaker, frukt og bær:

En gjennomgang av kostnadene til emballasje for grønnsaker og frukt og bær har medført en nedjustering av kostnadene, for 2016 er nedjusteringen på 72,6 mill. kr. Serien er justert tilbake til 2004.

Investeringer, kapitalslit og vedlikehold på bygninger, grøfter og biler:

SSBs landbruksundersøkelse for 2017 er lagt til grunn for reviderte serier for bygninger, grøfter og biler. Investeringene for bygninger i 2016 er økt til 4 666,9 mill. kr. mot 4 230,3 mill. kr. i fjor. Kapitalslitet for 2016 er nå på 3 514,6 mill. kr. mot 3 474,9 mill. kr. i fjor. Vedlikeholdet er også høyere, en økning på 95 mill. kr. for 2016. Mye av økningen er knyttet til yrkesbiler. Seriene er revidert tilbake til forrige undersøkelse som gjaldt for 2014.

1.13 Budsjettering av tilskudd

I Totalkalkylen brukes statsbudsjettet ved budsjettering av direkte tilskudd (overførbare tilskudd). For pristilskuddene benyttes Landbruksdirektoratets forbruksprognoser for utbetalinger.

2 Sammendrag av utviklingen i normaliserte regnskap fra 2013 til budsjett 2018

Tabell 2.1 viser utviklingen i vederlag til arbeid og egenkapital i jordbruk etter normaliserte regnskap fra 2013 til 2018. Tabellen viser også endringen i vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk fra år til år.

Tabell 2.1. Utviklingen i vederlag til arbeid og egenkapital totalt og pr. årsverk i jordbruket. Normaliserte regnskap og budsjett

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Vederlag til arbeid og egenkapital, mill.kr	12 349	13 043	14 767	15 425	14 895	14 309
Antall 1000 årsverk i jordbruket	48,1	47,1	46	45	44,1	43,2
Ved. til arbeid og egenkap. pr. årsverk. 1000 kr	257	277	321	343	338	331
Endring fra foregående år, 1000 kr	-2	20	44	22	-5	-7

Endringen i vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk fra år til år er en kombinert effekt av 1) utviklingen i det totale vederlag til arbeid og egenkapital for hele jordbruket og 2) utviklingen i antall årsverk i jordbruket. I tabell 2.2 er den kombinerte endringen fra år til år splittet på disse to komponentene og i tabell 2.3 vises utslaget av endring i totalt vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk splittet i grupper av inntekter og kostnader.

Tabell 2.2. Endringen fra år til år i vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk i jordbruket. Normaliserte regnskap og budsjett. 1000 kroner

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Endring fra foregående år	-2	20	44	22	-5	-7
Herav som følge av:						
endring i antall årsverk	6	6	7	7	7	7
andre forhold	-8	14	37	14	-12	-13

I kapittel 3.1 beskrives utviklingen i de registrerte regnskapene mer i detalj for de siste årene. Bortsett fra planteproduksjon vil forklaringene for de registrerte regnskapene stort sett være dekkende også for de normaliserte.

Tabell 2.3. Utslag av endringer fra år til år i grupper av inntekter og kostnader, regnet pr. årsverk¹⁾ i jordbruket. Normaliserte regnskap og budsjett. 1000 kroner

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Sum planteprodukter	3	7	12	10	4	0
Sum husdyrprodukter	15	20	26	15	2	-2
Arbeids- og kjøreinntekter	-1	0	0	1	1	0
Buskapsverdi	-3	4	2	1	-3	1
Medlemsbonus	0	0	0	1	0	0
Direkte tilskudd	2	3	0	-5	-5	12
Sum ikke-varige kostnader	-18	-18	-10	-12	-2	-15
Kapitalslit og leasing av maskiner	-5	-3	-4	-8	-7	-6
Realrente på lånt kapital	-2	2	11	11	-1	-3
Sum	-8	14	37	14	-12	-13
Effekt av endring i årsverk	6	6	7	7	7	7
Sum endring	-2	20	44	22	-5	-7

1) Utslagene er beregnet med forutsetning om samme årsverkstall som i foregående år

2) Ved økning i kostnader er det brukt negative tall i tabellen for å markere at dette har negativ effekt på vederlag til arbeid og egenkapital

Fra 2017 til 2018 er det budsjettert med en nedgang i vederlag til arbeid og egenkapital på 7 000 kr pr. årsverk. Økte direkte tilskudd trekker opp inntektene men økte kostnader, særlig de ikke-varige kostnadene, gir samlet sett en nedgang på 13 000 kr pr. årsverk før effekten av redusert arbeidsforbruk regnes inn. Når redusert arbeidsforbruk tas hensyn til er nedgangen i vederlaget på 7 000 kr. pr. årsverk.

Fra 2016 til 2017 var det en nedgang i vederlag til arbeid og egenkapital på 5 000 kr pr. årsverk. På inntektssiden økte plante- og husdyrprodukter men nedgang i buskapsverdi og direkte tilskudd motvirket økningen. Økte kostnader ga en nedgang i vederlaget pr. årsverk på 10 000 kr. Redusert arbeidsforbruk økte vederlaget med 7 000 kr pr. årsverk.

Fra 2015 til 2016 økte vederlaget til arbeid og egenkapital med 22 000 kr. Dette skyldes økte inntekter fra både plante- og husdyrproduksjonene med 25 000 kr mens direkte tilskudd gikk ned med 5 000 kr. Redusert realrente bidro til en relativt sett moderat økning av kostnadene på 9 000 kr. Dernest bidro redusert arbeidsforbruk til en økning av vederlaget med 7 000 kr pr. årsverk.

Fra 2014 til 2015 økte vederlaget til arbeid og egenkapital med 44 000 kr. Økte plante- og husdyrinntekter bidro med henh. 12 000 kr. og 26 000 kr. Ikke-varige kostnader og kapitalkostnader gikk opp med 14 000 kr men redusert realrente bidro med en reduksjon på 11 000 kr. Redusert arbeidsforbruk økte vederlaget pr. årsverk med 7 000 kr.

Fra 2013 til 2014 økte vederlaget til arbeid og egenkapital med 20 000 kr pr. årsverk. På inntektssiden økte plante- og husdyrinntektene mest med 7 000 og 20 000 kr mens økt buskapsverdi og direkte tilskudd også bidro. Kostnadene inkl. realrente økte med 19 000 kr. Redusert arbeidsforbruk trakk vederlaget opp med 6 000 kr.

3 Registrerte og budsjetterte tall for perioden 2015 – 2018

Tabell 3.1. Sammenligning av årene 2015-2018. Totalkalkylen, registrert regnskap. Mill. kroner ¹⁾

	2015	2016	Diff. 2016- 2015	2017	Diff. 2017- 2016	2018	Diff. 2018- 2017
Korn, erter og oljefrø	3 492	3 541	49	3 469	-72	3 287	-182
Poteter	641	816	175	744	-72	776	32
Hagebruksprodukter	4 626	5 112	486	5 022	-90	5 033	11
Andre planteprodukter	345	333	-12	372	39	349	-23
Sum planteprodukter	9 105	9 802	697	9 606	-196	9 445	-161
Melk	9 422	9 486	64	9 233	-253	9 186	-47
Kjøtt	11 716	12 308	592	12 627	319	12 589	-38
Egg	1 042	1 048	6	1 115	67	1 142	27
Ull	128	149	21	133	-16	134	1
Pelsdyr	376	301	-75	292	-9	287	-5
Andre husdyrprodukter	137	184	47	186	2	193	7
Sum husdyrprodukter	22 821	23 476	655	23 586	110	23 532	-54
Sum pl.- og husdyrpr.	31 926	33 278	1 352	33 193	-85	32 977	-216
Kjøreinntekter m.v.	531	554	23	566	12	572	6
Arbeidsinntekter ved invest.	216	248	32	281	33	283	2
Sum andre inntekter	747	801	54	847	46	856	9
Endringer i buskapsverdien	191	219	28	100	-119	156	56
Medlemsbonus	203	248	45	241	-7	231	-10
Sum produksjonsinntekter	33 067	34 546	1 479	34 380	-166	34 219	-161
Direkte tilskudd	10 731	10 462	-269	10 285	-177	10 771	486
Sum inntekter inkl. tilskudd	43 799	45 008	1 209	44 665	-343	44 990	325
Handelsgjødsel og kalk	1 802	1 877	75	1 584	-293	1 721	137
Innkjøpt kraftfôr	7 198	7 276	78	7 418	142	7 642	224
Annet innkjøpt fôr	617	574	-43	572	-2	563	-9
Såfrø og planter	940	1 040	100	1 069	29	1 054	-15
Energi og smøremidler	2 192	2 232	40	2 468	236	2 608	140
Andre kostnader	5 085	5 221	136	5 250	29	5 455	205
Vedlikehold	2 291	2 352	61	2 366	14	2 369	3
Sum ikke-varige prod.midler	20 123	20 571	448	20 728	157	21 412	684
Leasing av maskiner	1 486	1 560	74	1 762	202	1 885	123
Kapitalslit	6 400	6 644	244	6 835	191	6 983	148
Sum kapitalkostnader	7 886	8 205	319	8 597	392	8 868	271
Sum kostnader	28 009	28 776	767	29 324	548	30 280	956
Vederlag til arbeid og kapital	15 790	16 232	442	15 341	-891	14 710	-631
Realrente lånt kapital	819	-271	-1 090	762	1 033	757	-5
Vederlag til arb. og egenkap.	14 971	16 503	1 532	14 579	-1 924	13 953	-626

¹⁾ Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

3.1 Utviklingen fra år til år i følge beregningene i 2018

Kommentarene og forklaringene nedenfor er knyttet til de registrerte regnskapene. Kun endringer med beløp over 100 mill. kr. er omtalt.

3.1.1 Forklaring til de største endringene fra 2016 til 2017

Melk

- Nedgang på 253 mill. kr.
- Nedgangen skyldes både lavere produksjon og lavere pris. Prisnedgang skyldes særlig lavere etterbetaling enn året før.

Kjøtt

- Økning på 319 mill. kr
- Økningen skyldes økt produksjon av storfe, sau/lam og kylling. Lavere pris for sau/lam pga. avsetningsvansker samt for gris og kylling drar i motsatt retning.

Endring i buskapsverdi

- Nedgang på 119 mill. kr
- Nedgangen skyldes lavere økning antall storfe samt nedgang i antall sau/lam.

Direkte tilskudd

- Nedgang på 177 mill. kr
- Nedgangen er særlig knyttet til helårseffekten av overføringen av tilskuddet til lam- og kjeslakt fra produksjonstillegg husdyr til utbetaling i slakterioppgjørene.

Handelsgjødsel og kalk

- Nedgang på 293 mill. kr
- Nedgangen skyldes prisnedgang på i gjennomsnitt 13 prosent på handelsgjødsel.

Innkjøpt kraftfôr

- Økning på 142 mill. kr
- Økningen skyldes både økt forbruk og prisøkning.

Energi og smøremidler

- Økning på 236 mill. kr
- Prisøkning på diesel bidrar mest til økningen mens også høyere el-priser gir økning.

Leasing

- Økning på 202 mill. kr
- Økningen skyldes mer kapital bundet i leasingkontrakter samt prisjustering av kapitalgrunnlaget.

Kapitalslit

- Økning på 191 mill. kr

- Økningen skyldes økte investeringer og prisjustering av kapitalgrunnlaget.

Realrente lånt kapital

- Økning på 1 033 mill. kr
- Nominell rente var så godt som uendret. Økningen skyldes at lavere prisstigning ga lavere fradrag for «effekt av finansiering» og dermed høyere realrentekostnad enn året før.

3.1.2 Forklaring til de største endringene fra 2017 til 2018

Korn, erter og oljefrø

- Nedgang på 182 mill. kr.
- Nedgangen skyldes at normalårsavlinger «gjennomsnittsavlinger» i budsjettåret, gir en nedgang i totalavlingen.

Direkte tilskudd

- Økning på 486 mill. kr
- Økningen kommer særlig på produksjonstilleggene med 403 mill. kr. Ordningene med produksjonstillegg husdyr, driftstilskudd i melkeproduksjonen og beitetilskudd står for mesteparten av denne økningen. Tilskudd til drenering øker også vesentlig med 61 mill. kr. Samtidig er det økning for enkelte andre ordninger.

Kunstgjødsel og kalk

- Økning på 137 mill. kr
- Økningen skyldes prisøkning på i gjennomsnitt 8,5 prosent på handelsgjødsel.

Innkjøpt kraftfôr

- Økning på 224 mill. kr
- Økningen skyldes både forbruksøkning på 0,7 prosent og prisøkning på i gjennomsnitt 2,25 prosent.

Energi og smøremidler

- Økning på 140 mill. kr
- Økningen skyldes økt dieselpriis på 10 prosent samt økt forbruk av elektrisk kraft.

Andre kostnader

- Økning på 205 mill. kr
- Økningen kommer på flere underposter.

Leasing

- Økning på 123 mill. kr
- Økningen skyldes mer kapital bundet i leasingkontrakter samt prisjustering av kapitalgrunnlaget.

Kapitalslit

- Økning på 148 mill. kr
- Økningen er virkning av investeringer og prisjustering av kapitalgrunnlaget.

4 Sammenligning med fjorårets beregninger

Tabell 4.1. Sammenligning mellom resultater som er beregnet for 2016 og 2017. Registrerte regnskaper. Mill. Kroner¹

	Året 2016			Året 2017		
	Utført 2017	Utført 2018	Differanse	Utført 2017	Utført 2018	Differanse
Korn, erter og oljefrø	3 510	3 541	31	3 112	3 469	357
Poteter	742	816	74	727	744	17
Hagebruksprodukter	5 045	5 112	67	4 970	5 022	52
Andre frø til modning	334	333	-1	335	372	37
Sum planteprodukter	9 632	9 802	170	9 145	9 606	461
Melk	9 430	9 486	56	9 070	9 233	163
Kjøtt	12 340	12 308	-32	12 743	12 627	-116
Egg	1 045	1 048	3	1 111	1 115	4
Ull	143	149	6	147	133	-14
Pelsdyr	301	301	0	347	292	-55
Andre husdyrproduksjoner	182	184	2	184	186	2
Sum husdyrproduksjoner	23 441	23 476	35	23 602	23 586	-16
Sum pl.- og husdyrprodukter	33 073	33 278	205	32 747	33 193	446
Kjøreinntekter m.v.	539	554	15	543	566	23
Arbeidsinntekter ved invest.	210	248	38	216	281	65
Sum andre inntekter	749	801	52	759	847	88
Endringer i buskapsverdien	252	219	-33	135	100	-35
Medlemsbonus	227	248	21	262	241	-21
Sum produksjonsinntekter	34 302	34 546	244	33 903	34 380	477
Direkte tilskudd	10 465	10 462	-3	10 343	10 285	-58
Sum inntekter	44 767	45 008	241	44 246	44 665	419
Handelsgjødsel og kalk	1 876	1 877	1	1 645	1 584	-61
Innkjøpt kraftfôr	7 276	7 276	0	7 388	7 418	30
Annet innkjøpt fôr	570	574	4	577	572	-5
Såfrø og planter	1 032	1 040	8	1 012	1 069	57
Energi og smøremidler	2 239	2 232	-7	2 435	2 468	33
Andre kostnader	5 289	5 221	-68	5 373	5 250	-123
Vedlikehold	2 257	2 352	95	2 258	2 366	108
Sum ikke-varige prod.midler	20 538	20 571	33	20 688	20 728	40
Leasing av maskiner	1 563	1 560	-3	1 777	1 762	-15
Kapitalslit	6 609	6 644	35	6 710	6 835	125
Sum kapitalkostnader	8 172	8 205	33	8 487	8 597	110
Sum kostnader	28 710	28 776	66	29 176	29 324	148
Vederlag til arbeid og kapital	16 057	16 232	175	15 071	15 341	270
Realrente lånt kapital	-222	-271	-49	703	762	59
Vederlag til arb. og egenkap.	16 278	16 503	225	14 368	14 579	211

¹ Utført 2017 vil si etter jordbruksavtale i 2017

4.1 Året 2016

Nedenfor er det foretatt en nærmere sammenligning av fjorårets foreløpige regnskap for 2016 og årets reviderte regnskapstall for det samme året. Se også tabell 4.1. Formålet er stikkordsmessig å kommentere årsakene til forskjeller for 2016 fra fjorårets til årets beregning. Normalt vil en finne mindre forskjell mellom regnskapsår. Kun beløp over 100 mill. kr. omtales. Ved årets beregning er det ingen poster hvor avviket er større enn 100 mill. kr.

Vederlaget til arbeid og egenkapital er 225 mill. kr høyere enn beregnet i 2017.

4.2 Året 2017

I dette avsnittet er det foretatt en sammenligning av fjorårets budsjetterte tall for 2017 og årets foreløpige regnskapstall for det samme året, se tabell 4.1. Normalt vil en finne relativt store avvik når en sammenlikner budsjettet for et år med regnskapet for det samme. For planteproduksjonene budsjetteres det for eksempel med normalårsavlinger mens en i regnskapsåret benytter de faktiske avlingene. Av tabellen ser en at samlet vederlag til arbeid og egenkapital er 211 millioner kroner høyere enn beregnet i fjor.

Korn

Inntektene er 357 mill. kr høyere enn budsjettert. Dette skyldes at avlingene ble bedre enn normalårsavlingene som legges til grunn i budsjettåret.

Melk

Inntektene er beregnet 163 mill. kroner høyere. Dette skyldes høyere melkepris pga. høyere etterbetalinger i TINE enn forutsatt.

Kjøtt

Inntektene er 116 mill. kroner lavere enn prognosert. Nedgangen skyldes ca. 3 000 tonn lavere produksjon samt lavere pris på sau/lam, gris og fjørfe.

Andre kostnader

Kostnadene er 123 mill. kr. lavere enn beregnet i fjor. Gjennomgang av emballasjekostnader i hagebruket bidrar særlig til nedgangen.

Vedlikehold

Økning på 108 mill. kr. Økningen kommer som følge av at SSBs undersøkelse om vedlikehold i 2017 viser en økning. Særlig er vedlikeholdet på yrkesbiler større enn beregnet ifjor.

Kapitalslit

Økning på 125 mill. kr. Økningen kommer særlig som følge av økte investeringer ifølge SSBs undersøkelse i 2017.

5 Registrerte regnskaper - oversikt

I kapittel 5.1 følger et sett av tabeller som gjelder registrerte regnskaper

- Vedleggstabeller for 2016, 2017 og 2018 (tabell 5.1-
•
• tabell 5.29)
- Sammendragstabell for årene fra 2012 til 2018 i mill. kroner (tabell 5.31)
- Tabell som viser vederlag til arbeid og kapital og egenkapital, totalt og per årsverk (tabell 5.32 og tabell 5.33)

5.1 Tabeller som gjelder registrerte regnskaper

Tabell 5.1. Korn, erter og oljefrø. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Hvete. Salg, matkornkvalitet	224 859	310,53	698 255	133 000	317,44	422 195	123 937	318,77	395 074
Hvete. Salg, førkornkvalitet	65 657	276,04	181 240	247 000	277,43	685 252	115 546	278,76	322 096
Hvete. Salg, såkornkvalitet	16 319	360,00	58 748	15 989	373,00	59 639	12 008	376,10	45 162
Hvete. Salg og hjemmeforbruk	306 835	305,78	938 243	395 989	294,73	1 167 086	251 491	303,12	762 332
Rug. Salg, matkornkvalitet	13 464	280,70	37 793	21 000	277,05	58 181	15 082	278,38	41 985
Rug. Salg, førkornkvalitet	5 661	233,52	13 220	21 000	236,08	49 577	10 410	237,41	24 714
Rug. Salg og hjemmeforbruk	19 125	266,73	51 013	42 000	256,57	107 758	25 492	261,65	66 699
Bygg. Salg	595 000	263,98	1 570 681	534 000	268,32	1 432 829	611 745	269,65	1 649 570
Bygg. Salg, såkornkvalitet	30 445	318,00	96 815	29 829	324,00	96 646	34 324	327,50	112 411
Bygg. Salg og hjemmeforbruk	625 445	266,61	1 667 496	563 829	271,27	1 529 475	646 069	272,72	1 761 981
Havre. Salg	338 400	239,77	811 382	264 000	240,53	634 999	272 459	241,86	658 969
Havre. Salg, såkornkvalitet	18 019	304,00	54 778	17 654	311,00	54 904	13 280	317,50	42 164
Havre. Salg og hjemmeforbruk	356 419	243,02	866 160	281 654	244,95	689 903	285 739	245,38	701 133
Erter til modning. Salg	5 100	350,94	17 898	4 000	346,88	13 875	4 000	348,21	13 928
Erter til modning. Såvare	60	388,91	233	59	403,93	238			
Sum erter til modning	5 160	351,38	18 131	4 059	347,70	14 113	4 000	348,20	13 928
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	1 312 984	269,69	3 541 043	1 287 531	272,49	3 508 335	1 212 791	272,60	3 306 073
Korreksjon for vann/kvalitet			-59 931			-90 829			-79 615
Oljefrø	11 450	517,49	59 253	10 000	501,73	50 173	11 760	503,07	59 161
Sum korn, oljefrø (u/tilsk.)	1 324 434	267,31	3 540 365	1 297 531	267,25	3 467 679	1 224 551	268,31	3 285 619
Lokale tillegg			900			900			900
Korn, erter og oljefrø			3 541 265			3 468 579			3 286 519

Tabell 5.2. Poteter. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Salg. Matpoteter	80 088	502,00	402 042	59 734	552,00	329 732	64 852	535,00	346 958
Salg. Poteter til potetmel	52 745	71,00	37 449	39 314	54,00	21 230	43 538	66,00	28 735
Salg. Poteter til mos/flakes	15 011	260,00	39 029	13 051	263,00	34 324	9 643	271,00	26 133
Salg. Poteter til pommes fr.	49 077	260,00	127 600	54 685	263,00	143 822	53 179	271,00	144 115
Salg. Poteter til chips	47 383	260,00	123 196	47 557	263,00	125 075	51 784	271,00	140 335
Salg. Vakuump. pot. mm.	9 817	260,00	25 524	10 619	263,00	27 928	10 038	271,00	27 203
Sum poteter til mos/chips mv	121 288	260,00	315 349	125 912	263,00	331 149	124 644	271,00	337 786
Hjemmeforbruk. Matpoteter	174	480,00	835	154	529,00	815	145	511,00	741
Salg settepoteter	10 042	558,00	56 034	10 000	565,00	56 500	10 000	576,00	57 600
Sum poteter (uten tilskudd)	277 967	292,02	811 709	243 224	304,01	739 426	251 879	306,42	771 820
Distr.tilsk. for Nord-Norge			3 989			4 536			4 000
Poteter			815 698			743 962			775 820

Tabell 5.3. Hagebruksprodukter. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Blomkål	9 853	10,81	106 511	9 738	11,50	111 987	9 482	11,80	111 888
Sommerkål	2 199	6,74	14 821	2 199	6,94	15 261	2 206	7,08	15 618
Vinterkål	16 049	5,52	88 590	14 755	5,92	87 350	14 989	5,85	87 686
Sum hodekål	18 248	5,67	103 411	16 954	6,05	102 611	17 195	6,01	103 304
Gulrot	52 057	7,85	408 647	45 485	8,01	364 335	49 762	8,37	416 508
Purre	3 280	15,25	50 020	3 166	15,30	48 440	3 355	15,54	52 137
Løk	23 591	6,71	158 296	22 303	6,78	151 214	23 468	6,92	162 399
Salatagurk (slangeagurk)	15 998	19,76	316 120	16 199	19,44	314 909	15 784	19,83	312 997
Tomater	11 141	23,47	261 479	12 536	23,04	288 829	11 730	23,50	275 655
Sum hovedkulturene.Grønnsak.	134 168	10,47	1 404 484	126 381	10,94	1 382 325	130 776	10,97	1 434 888
Rosenkål	1 647	19,85	32 693	1 603	18,88	30 265	1 601	20,13	32 228
Kinakål	2 514	11,26	28 308	2 231	13,31	29 695	2 784	13,63	37 946
Rødkål, broccoli mv.	5 951	15,66	93 193	6 068	16,64	100 972	5 704	16,40	93 546
Bønner	995	4,43	4 408	960	4,52	4 339	892	4,61	4 112
Hageerter	3 724	3,02	11 246	3 815	3,07	11 712	3 777	3,13	11 822
Knollselleri	1 537	9,72	14 940	1 551	12,55	19 465	1 531	11,42	17 484
Stilkselleri	906	17,46	15 819	828	18,19	15 061	1 096	18,59	20 375
Agurk, friland	2 069	7,15	14 793	2 005	7,28	14 596	2 039	7,43	15 150
Rødbeter	6 336	7,11	45 049	5 282	7,38	38 981	4 713	6,77	31 907
Persillerot	229	69,21	15 849	249	43,22	10 762	204	44,08	8 992
Reddiker	275	61,54	16 924	255	62,09	15 833	225	63,33	14 249
Kruspersille	30	103,19	3 096	31	108,16	3 353	41	108,48	4 448
Kålrot til mat	12 458	6,63	82 597	12 547	6,82	85 571	12 490	6,94	86 681
Sum andre grønns.(u/salat)	38 671	9,80	378 915	37 425	10,17	380 605	37 097	10,21	378 940
Hodesalat/Rapidsalat	2 544	76,09	193 573	2 677	79,18	211 965	2 172	80,43	174 694
Issalat/Isbergsalat	8 140	15,35	124 949	5 835	18,61	108 589	6 100	16,50	100 650
Annen salat friland	5 033	42,81	215 463	5 128	41,94	215 068	5 013	42,70	214 055
Andre veksthusgrønnsaker			56 255			32 483			57 936
Urter i veksthus	5 788	12,12	70 151	6 328	11,45	72 456	5 694	11,68	66 506
Kjøkkenhager/uspes.vekster			377 819			253 504			320 887
Sum andre grønnsaker, m.v.			1 417 125			1 274 670			1 313 668
Sum grønnsaker			2 821 609			2 656 995			2 748 556
Epler	13 932	10,70	149 072	13 939	10,21	142 317	13 181	10,17	134 051
Pærer	209	15,51	3 242	220	15,81	3 478	226	15,44	3 489
Plommer	1 238	31,73	39 282	1 786	33,81	60 385	1 360	31,00	42 160
Surkirsebær	79	40,08	3 166	112	40,41	4 526	112	39,56	4 431
Søtkirsebær (moreller)	507	68,68	34 821	462	68,29	31 550	491	67,03	32 912
Sum frukt	15 965	14,38	229 583	16 519	14,67	242 256	15 370	14,12	217 043
Jordbær	8 744	45,94	401 699	8 804	49,06	431 924	8 048	45,52	366 345
Bringebær	2 930	55,24	161 853	3 052	56,68	172 987	2 819	59,31	167 195
Solbær	585	9,97	5 832	613	9,66	5 922	634	9,80	6 213

A Kvantumsenhet: Ant. potter Prisenhet: Kr/potte

Tabell 5.3. Hagebruksprodukter (forts) Registrerte regnskaper

Andre bær	114	52,16	5 946	202	52,97	10 700	161	54,07	8 705
Bær i veksthus	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306
Sum hagebær	12 460	46,36	577 636	12 758	48,90	623 839	11 749	46,88	550 764
Snittblomster	75 255	3,50	263 393	78 511	3,03	237 888	78 511	3,04	238 673
Blomstrende potteplanter	27 329	17,65	482 357	27 890	17,25	481 103	27 890	17,21	479 987
Dekorasjonsplanter	1 653	14,33	23 687	1 756	14,86	26 094	1 756	14,92	26 200
Utplantingsplanter	53 064	7,60	403 286	56 634	7,60	430 418	56 634	7,60	430 418
Sum blomster, store gartneri	157 301	7,46	1 172 723	164 791	7,13	1 175 503	164 791	7,13	1 175 278
Blomsterprod. i små gartneri	1 573	7,45	11 719	1 648	7,13	11 750	1 647	7,13	11 743
Sum blomster i gartnerier			1 184 442			1 187 253			1 187 021
Planteskoler	28 908	7,45	215 365	30 206	7,13	215 369	30 228	7,13	215 526
Sum blomster	187 782	7,45	1 399 807	196 645	7,13	1 402 622	196 666	7,13	1 402 547
Distr./kval.tilsk. fr/bær/gr			83 659			95 804			114 000
Hagebruksprodukter			5 112 294			5 021 516			5 032 910

A Kvantumsenhet: 1000 stykk   Prisenhet: Kr/stykk
B Kvantumsenhet: Kr/1000 stk   Prisenhet: Kr/stykk

Tabell 5.4. Andre planteprodukter

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Høy. Innenlandsk salg	87 159	291,00	253 633	86 135	320,70	276 235	84 957	320,70	272 457
Rundballer. Salg	43 580	40,00	17 432	43 068	43,80	18 864	42 478	43,80	18 605
Sum innenl. salg av stråfôr	130 739	207,33	271 065	129 203	228,40	295 099	127 435	228,40	291 062
Høy. Eksport	309	129,80	401	237	83,60	198	100	120,00	120
Halm. Eksport	60	66,70	40	42	58,90	25	30	63,00	19
Sum eksport av stråfôr	369	119,51	441	279	79,93	223	130	106,92	139
Stråfôr	131 108		271 506	129 482		295 322	127 565		291 201
Engfrø	2 006	30,49	61 163	2 424	31,63	76 671	1 694	34,29	58 087
Rotvekst- og grønnsaksfrø	1	114,00	114	1	101,00	101	1	136,00	136
Sum andre frø til modning	2 007		61 277	2 425		76 772	1 695		58 223
Sum andre planteprodukter			332 783			372 094			349 424

A Kvantumsenhet: Tonn   Prisenhet: Kr/kg

Tabell 5.5. Melk. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr
Kumelk. Meierileveranse	1 522 783	564,64	8 598 242	1 494 885	558,56	8 349 830	1 489 000	556,97	8 293 283
Kumelk. Hjemmeforbr.helmelk	1 402	564,64	7 916	1 303	558,56	7 278	1 240	556,97	6 906
Kumelk. Lokal foredling	2 016	564,64	11 383	1 834	558,56	10 244	1 850	556,97	10 304
Sum kumelk	1 526 201	564,64	8 617 541	1 498 022	558,56	8 367 352	1 492 090	556,97	8 310 493
Geitmelk. Meierileveranse	20 410	564,89	115 294	19 776	558,27	110 403	19 900	557,14	110 871
Geitmelk. Annet salg	1 043	564,89	5 892	1 016	558,27	5 672	1 020	557,14	5 683
Sum geitmelk	21 453	564,89	121 186	20 792	558,27	116 075	20 920	557,14	116 554
Produsenttjeneste, meierifin			143 158			141 255			148 111
Grunntilskudd melk			70 936			69 499			70 000
Sum ku/geitmelk m. gr.tilsk.			8 952 821			8 694 181			8 645 158
Distriktstilskudd			534 796			527 277			542 000
Salg av melkekvoter			-1 855			11 857			-889
Ku- og geitmelk			9 485 762			9 233 315			9 186 269

Tabell 5.6. Kjøtt. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Storfe. Registrert salg	79 876	51,45	4 109 620	83 446	52,35	4 368 398	83 935	52,42	4 399 873
Storfe. Hjemmeforbruk	263	51,35	13 505	278	52,35	14 553	278	52,32	14 545
Sum storfe	80 139	51,45	4 123 125	83 724	52,35	4 382 951	84 213	52,42	4 414 418
Kalv. Registrert salg	1 484	57,61	85 493	1 416	57,23	81 038	1 454	57,30	83 314
Kalv. Hjemmeforbruk	54	57,51	3 106	58	57,13	3 314	58	57,20	3 318
Sum kalv	1 538	57,61	88 599	1 474	57,23	84 352	1 512	57,30	86 632
Sau/lam. Registrert salg	25 402	44,55	1 131 659	26 802	37,47	1 004 271	25 238	36,92	931 787
Sau/lam. Hj.forbr./dir. salg	702	44,45	31 204	753	37,37	28 140	755	36,82	27 799
Sum sau/lam	26 104	44,55	1 162 863	27 555	37,47	1 032 411	25 993	36,92	959 586
Geit/kje. Registrert salg	252	5,36	1 351	298	4,51	1 344	298	4,51	1 344
Sum geit/kje	252	5,36	1 351	298	4,51	1 344	298	4,51	1 344
Hest. Registrert salg	70	4,70	329	61	4,30	262	61	4,30	262
Sum hest	70	4,70	329	61	4,30	262	61	4,30	262
Sum kjøtt (u/gris,fjørfe,tam	108 103	49,73	5 376 267	113 112	48,64	5 501 320	112 077	48,74	5 462 242
Gris. Reg.salv u. hode/labbb	137 385	27,59	3 790 452	136 832	26,12	3 574 052	137 359	25,85	3 550 730
Gris. Hjemmef. u. hode/labbb	351	27,49	9 649	438	26,02	11 397	438	25,75	11 279
Sum gris	137 736	27,59	3 800 101	137 270	26,12	3 585 449	137 797	25,85	3 562 009
Sum kjøtt (u/fjørfe,tamrein)	245 839	37,33	9 176 368	250 382	36,29	9 086 769	249 874	36,12	9 024 251
Hønseslakt. Registrert salg.	1 007	1,33	1 339	1 243	2,81	3 493	1 243	2,80	3 480
Sum hønseslakt.	1 007	1,33	1 339	1 243	2,81	3 493	1 243	2,80	3 480
Kylling (fra 1982). Salg	86 305	19,84	1 712 291	89 701	19,39	1 739 302	91 400	19,31	1 764 934
Sum høns,kylling,broilersl.	87 312	19,63	1 713 630	90 944	19,16	1 742 795	92 643	19,09	1 768 414
Ender.	701	33,00	23 133	699	33,00	23 067	699	33,00	23 067
Kalkuner. Salg	10 303	25,61	263 860	9 319	26,33	245 369	9 309	26,41	245 851
Sum annet fjørfe	11 004	26,08	286 993	10 018	26,80	268 436	10 008	26,87	268 918
Sum fjørfeslakt	98 316	20,35	2 000 623	100 962	19,92	2 011 231	102 651	19,85	2 037 332
Grunntilskudd kjøtt			102 629			102 924			97 000
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	344 155	32,77	11 279 620	351 344	31,88	11 200 924	352 525	31,65	11 158 583
Distriktstilskudd kjøtt			601 244			615 153			634 600
Kvalitetstilskudd storfe			191 507			260 598			257 000

Tabell 5.6. Kjøtt (forts.) Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
		1000 kr			1000 kr			1000 kr	
Tilskudd lam- og kjeslakt		220 863			533 087			521 200	
Tilskudd friføring av sau		1 118			532			800	
Diverse utbetalinger		14 000			17 000			17 000	
Sum tilskudd		1 028 732			1 426 370			1 430 600	
Kjøtt og fjørfeslakt		12 308 352			12 627 294			12 589 183	

Tabell 5.7. Egg. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Egg. Registrert salg.	61 242	14,99	918 018	62 722	15,60	978 463	63 449	15,77	1 000 591
Egg. Direkte salg.	6 903	16,92	116 799	7 070	17,89	126 482	7 152	18,18	130 023
Egg. Sum salg	68 145	15,19	1 034 817	69 792	15,83	1 104 945	70 601	16,01	1 130 614
Egg. Hjemmeforbruk, mat	102	14,89	1 519	99	15,50	1 535	99	15,67	1 551
Egg. Salg og hjemmeforbruk	68 247	15,19	1 036 336	69 891	15,83	1 106 480	70 700	16,01	1 132 165
Distriktstilskudd. Egg			5 784			3 712			3 330
Godtgjør. førtidsslakt,høner			5 675			4 677			6 955
Egg			1 047 795			1 114 869			1 142 450

Tabell 5.8. Ull. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Ull	4 390	34,00	149 260	4 052	32,80	132 906	4 128	32,47	134 036

Tabell 5.9. Pelsdyr. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr
Reveskinn. Eksport	149 704	651,31	97 504	109 456	706,32	77 311	90 000	892,46	80 321
Reveskinn. Innenl. salg m.v.	2 000	651,31	1 303	2 000	706,32	1 413	2 000	892,46	1 785
Sum reveskinn	151 704	651,31	98 807	111 456	706,32	78 724	92 000	892,46	82 106
Minkskinn. Eksport	790 000	253,01	199 878	707 218	297,91	210 687	700 000	287,96	201 572
Minkskinn. Innenl. salg m.v.	10 000	253,01	2 530	10 000	297,91	2 979	10 000	287,96	2 880
Sum minkskinn	800 000	253,01	202 408	717 218	297,91	213 666	710 000	287,96	204 452
Pelsdyr			301 215			292 390			286 558

Tabell 5.10. Andre husdyrproduksjoner. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Innenlandsk salg. Hester	1 050	16 000,00	16 800	1 050	16 000,00	16 800	1 050	16 000,00	16 800
Eksport. Hester	13	45 000,00	585	11	48 600,00	535	11	48 600,00	535
Eksport. Rev og mink	1 724	374,00	645	575	1 305,00	750	250	1 500,00	375
Eksport. Andre dyr			15 549			8 704			8 700
Eksport. Embryo storfe						400			400
Sum eksport. Husdyr			16 779			10 389			10 010
Import. Rev og mink	-1 857	784,00	-1 456	-18 442	597,00	-11 010	-4 000	590,00	-2 360
Import. Andre dyr			-28 068			-23 068			-20 974
Import. Embryo storfe	-60	8 000,00	-480	-113	8 000,00	-904	-100	8 000,00	-800
Import. Embryo småfe	-286	8 000,00	-2 288	-150	6 500,00	-975	-50	6 500,00	-325
Import. Embryo gris				-165	1 000,00	-165	-127	1 000,00	-127
Sum import. Husdyr			-32 292			-36 122			-24 586
Kaninkjøtt	38	110,00	4 180	41	115,00	4 715	40	125,00	5 000
Sum kaniner			4 180			4 715			5 000
Oppdrettshjort	146	118,00	17 228	160	120,00	19 200	175	123,00	21 525
Sum hjort			17 228			19 200			21 525
Salg til Honningcentralen	407	77,69	31 620	429	85,22	36 559	450	76,00	34 200
Honning. Direkte salg	743	174,00	129 282	771	174,00	134 154	750	174,00	130 500
Sum birøkt			160 902			170 713			164 700
Andre husdyrproduksjoner			183 597			185 695			193 449

A Kvantumsenhet: Antall stykk Prisenhet: Kr/stykk

B Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/kg

Tabell 5.11. Kjøreinntekter m.v. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016	Foreløpig regnskap 2017	Budsjett 2018
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
Kjøring v/invest. driftsbygn	46 670	53 526	51 567
Kjøring v/invest. grøfter	30 020	33 613	40 267
Kjøring v/invest. nydyrking	15 800	16 221	16 574
Sum kjøreinnt. v/investering	92 490	103 360	108 408
Kjøring i skogen	32 408	33 005	33 652
Kjøring på bierverv m.v.	302 919	302 827	302 613
Innt. hester i full pensjon	125 968	126 834	127 652
Kjøreinntekter m.v.	553 785	566 026	572 325

Tabell 5.12. Arbeidsinntekter ved invest. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016	Foreløpig regnskap 2017	Budsjett 2018
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
Invest.arb. driftsbygninger	186 611	214 080	206 407
Invest.arb. grøfter	45 069	50 441	60 426
Invest.arb. nydyrking	15 839	16 276	16 602
Arbeidsinnt. v/investeringer	247 519	280 797	283 435

Tabell 5.13. Endringer i buskapsverdien. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Hester	-1 800	9 890,00	-17 802	2 500	9 890,00	24 725	2 704	9 890,00	26 743
Storfe under 1 år	4 100	4 180,00	17 138	1 200	4 190,00	5 028	570	4 170,00	2 377
Okser over 1 år	5 800	18 020,00	104 516	2 000	18 740,00	37 480	1 658	19 060,00	31 601
Kviger			61 568			18 848			24 898
Kyr			27 360			33 275			102 273
Sum storfe			210 582			94 631			161 149
Sauer	33 900	670,00	22 713	-56 000	580,00	-32 480	-17 717	670,00	-11 870
Geiter	800	190,00	152	1 900	180,00	342	200	180,00	36
Slaktesvin	-18 100	1 510,00	-27 331	16 600	1 400,00	23 240	-4 254	1 380,00	-5 871
Avlssvin over 6 mnd.	-3 600	2 430,00	-8 748	5 200	2 300,00	11 960	-908	2 280,00	-2 070
Sum svin	-21 700		-36 079	21 800		35 200	-5 162		-7 941
Kyllinger	319 300	25,99	8 299	395 800	25,00	9 895	198 000	25,00	4 950
Ender, kalkuner og gjess	-7 900	220,00	-1 738	-1 700	230,00	-391			
Sum fjørfe	311 400		6 561	394 100		9 504	198 000		4 950
Rev	-5 000	850,00	-4 250	-5 000	800,00	-4 000			
Mink	-5 000	370,00	-1 850						
Lager, revskinn	60 000	651,00	39 060	-40 000	706,00	-28 240	-19 420	892,00	-17 323
Lager, minkskinn							180	288,00	52
Sum pelsdyr	50 000		32 960	-45 000		-32 240	-19 240		-17 271
Kaniner	100	220,00	22						
Endringer i buskapsverdi			219 109			99 682			155 796

Tabell 5.14 Medlemsbonus. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016		Foreløpig regnskap 2017		Budsjett 2018	
		1000 kr		1000 kr		1000 kr
Medlemsbonus		247 500		241 100		230 700

Tabell 5.15 Direkte tilskudd. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016	Foreløpig regnskap 2017	Budsjett 2018
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
BU-invest. tradisj. jordbruk	429 211	417 642	421 400
BU-invest. Grøfting	32 490	39 059	100 000
Tekniske miljøinvest.	33 658	30 457	30 000
Tilsk. til sær. kult.l.tilt.	50 363	45 225	55 000
Utvikl.prog. for geiteholdet	3 039		
Organisert beitebruk	8 244	9 301	14 000
Rentestøtte	36 528	27 889	35 000
Tilskudd til verdensarven	4 986	4 597	5 500
Utvalgte kulturlandskap	11 549	13 520	20 000
Sum utbet. Landbr.utb.fond	610 068	587 690	680 900
Sum fondsutbetalinger	610 068	587 690	680 900
Areal kult.landsk.tillegg	3 121 827	3 008 784	3 047 400
Produksjonstillegg husdyr	2 365 385	2 193 714	2 279 010
Driftstilskudd i melkeprod.	1 316 996	1 374 664	1 569 200
Tilskudd til økolog. jordb.	99 449	108 893	113 600
Beitetilskudd	802 637	852 017	916 500
Regionale miljøprogram	423 205	419 716	435 537
Sum dir. tilsk. (underpost)	8 129 499	7 957 788	8 361 247
Fremme av norsk engfrøavl	7 661	6 048	8 300
Inseminering m.v.	66 371	66 144	68 100
Sum utviklingstiltak	74 032	72 192	76 400
Utbet.avløserordn.i jordbr.	1 143 954	1 133 744	1 147 000
Adm.tilsk. avl.lag/l.vikar	9 315	9 600	9 600
Refusj. utgifter under sykd.	142 761	138 409	153 300
Sjukelønnsordning	88 000	73 000	69 300
Landbruksvikar avløserlag	51 092	51 293	53 400
Tidligpensjonsordning	77 399	73 145	72 200
Sum velferdsordninger	1 512 521	1 479 191	1 504 800
Sum utbet. jordbruksavt.	10 326 120	10 096 861	10 623 347
Erst. tilt. pl./dyresykdom	81 919	66 625	52 600
Driftsplanlag m.v.	597	759	759
Tilsk. avløs. rep./HV-øvelse	1 122	953	953
Erstatn. rovdyrsk. på husdyr	45 349	47 780	48 199
Tilskudd til erstatning m.m.	7 098	72 180	45 370
Sum andre ordninger	136 085	188 297	147 881
Sum direkte tilskudd	10 462 205	10 285 158	10 771 228

Tabell 5.16 Handelsgjødning og kalk. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Kalksalpeter (kalsiumnitrat)	12 918	325,48	42 046	11 583	305,36	35 370	11 328	308,86	34 988
Kalkammonsalpeter. 26-28% N	7 933	283,46	22 487	3 916	226,59	8 873	8 000	225,88	18 070
Urea	258	291,67	753	125	296,01	370	1 200	251,80	3 022
Ammoniumnitrat m.m.	72 357	271,51	196 456	74 952	243,24	182 313	76 350	268,01	204 626
Sum nitrogen-gjødsel	93 466	280,04	261 742	90 576	250,54	226 926	96 878	269,11	260 706
OPTI P-20	309	529,35	1 636	265	459,39	1 217	150	417,27	626
Sum fosforgjødsel	309	529,45	1 636	265	459,25	1 217	150	417,33	626
Sum fosforgjødsel			1 636			1 217			626
Kalisuperfosfat PK 11-21	196	445,35	873	465	388,72	1 808	300	386,05	1 158
Kaliumsulfat 41%	177	534,51	946	122	506,85	618	400	532,59	2 130
Kaliumgjødning 49%(kaliumkl.)	129	579,86	748	111	582,77	647	100	536,31	536
Kaliummagnesium 22-25%	827	665,19	5 501	651	699,27	4 552	100	568,83	569
Sum PK-gjødsel og kaliumgj.	1 329	607,07	8 068	1 349	565,23	7 625	900	488,11	4 393
NPK-gjødsel 21-6-6							4 500	395,89	17 815
NK-gjødsel 22-12	5 240	412,40	21 610	4 690	360,41	16 903	5 400	401,07	21 658
NPK-gjødsel 12-4-18	21 401	532,53	113 967	20 565	483,67	99 467	20 397	505,01	103 007
NPK-gjødsel 21-3-10	2 130	439,36	9 358						
NPK-gjødsel 22-2-12	31 219	427,19	133 364	29 564	369,25	109 165	32 000	407,03	130 250
NPK-gjødsel 22-3-10	111 350	390,68	435 022	108 269	337,35	365 245	105 000	376,61	395 441
NPK-gjødsel 18-3-15	33 923	450,69	152 888	32 267	394,40	127 261	24 874	413,71	102 906
NPK-gjødsel 27-3-5	8 206	359,74	29 520	13 111	309,51	40 580	9 000	363,62	32 726
NPK-gjødsel 20-4-11	19 867	396,20	78 713	21 955	336,74	73 931	20 500	357,43	73 273
NPK-gjødsel 8-5-19	1 041	531,33	5 531	993	489,03	4 856	900	504,31	4 539
NPK-gjødsel 24-4-6	17 619	338,21	59 589	16 495	289,52	47 756	22 000	322,93	71 045
Fullgjødning 25-2-6	107 294	365,25	391 891	102 172	312,40	319 185	99 499	345,21	343 480
NP 12-23	1 360	691,99	9 411	808	570,76	4 612	800	577,51	4 620
Sum NPK-gjødsel	360 650	399,52	1 440 864	350 889	344,54	1 208 961	344 870	377,17	1 300 760
Sum handelsgjødsel	455 754	375,71	1 712 310	443 079	326,07	1 444 729	442 798	353,77	1 566 485
Mikronæringsstoff	1 584	305,53	4 840	528	293,29	1 549	1 500	337,63	5 064
Gjødsel til veksthus	3 092	882,42	27 284	3 715	713,99	26 525	3 800	787,53	29 926
Sum mikronæringsstoff m.v.			32 124			28 074			34 990
Kalk	213 804	619,78	132 511	177 969	625,83	111 378	188 868	635,57	120 039
Sum hand.gj./kalk (u/tilsk.)			1 876 945			1 584 181			1 721 514
Andre rabatter							-4 092	3,60	-147
Handelsgjødsel og kalk			1 876 945			1 584 181			1 721 367

A Kvantumsenhet: Tonn

Prisenhet: Kr/tonn

Tabell 5.17 Innkjøpt kraftfôr. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Drøvtyggerfôr	983 525	360,18	3 542 418	991 713	368,20	3 651 506	1 002 513	377,96	3 789 119
Økologisk drøvtyggerfôr	21 897	533,99	116 927	22 799	543,89	124 001	22 000	555,42	122 192
Sum kraftfôr til drøvtyggere	1 005 422	363,96	3 659 345	1 014 512	372,15	3 775 507	1 024 513	381,77	3 911 311
Svinefôr	491 236	372,60	1 830 346	490 759	373,06	1 830 821	487 959	378,40	1 846 436
Økologisk svinefôr	1 983	557,49	11 055	2 783	505,93	14 080	2 800	511,02	14 309
Sum kraftfôr til svin	493 219	373,34	1 841 401	493 542	373,81	1 844 901	490 759	379,16	1 860 745
Fjørfefôr u. koksidiostatika	434 988	387,59	1 685 975	438 951	386,14	1 694 950	445 051	394,56	1 756 014
Økologisk fjørfefôr	12 035	564,41	67 927	14 545	593,25	86 288	15 000	602,95	90 443
Sum kraftfôr til fjørfe	447 023	392,35	1 753 902	453 496	392,78	1 781 238	460 051	401,36	1 846 457
Hestepellets (hestefôr)	4 988	592,54	29 555	4 211	593,37	24 987	5 385	605,65	32 615
Kaninfôr	186	651,90	1 212	181	657,41	1 191	181	660,41	1 196
Sum kraftfôr, andre husdyr	5 174	594,65	30 767	4 392	596,04	26 178	5 566	607,46	33 811
Sum kraftfôrbl. ukorr.	1 950 838	373,45	7 285 415	1 965 942	377,83	7 427 824	1 980 889	386,31	7 652 324
Grøpp av salgskorn	1 467	284,09	4 168	1 543	300,23	4 633	1 543	303,23	4 679
Sum innkjøpt kraftfôr ukorr.	1 952 305	373,38	7 289 583	1 967 485	377,76	7 432 457	1 982 432	386,24	7 657 003
Sum innkjøpt kraftfôr korr.	1 952 305	373,38	7 289 583	1 967 485	377,76	7 432 457	1 982 432	386,24	7 657 003
Rabatter og bonus			-13 584			-14 455			-14 565
Innkjøpt kraftfôr			7 275 999			7 418 002			7 642 438

Tabell 5.18 Annet innkjøpt fôr. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Tilskuddsfôr	13 190	856,46	112 967	13 949	858,40	119 738	13 158	866,98	114 077
Høy, importert	10 963	276,22	30 282	21 423	207,12	44 371	14 940	256,32	38 294
Melkeerstatninger	5 000	3 211,87	160 594	4 938	3 192,94	157 667	5 184	3 254,53	168 715
Pelsdyrfôr	47 100	325,00	153 075	38 000	325,00	123 500	37 000	305,00	112 850
Salt	2 000	313,87	6 277	2 000	386,17	7 723	2 000	296,00	5 920
Organisk våtfôr .....A	24 419	295,80	72 231	27 645	298,07	82 401	28 774	303,62	87 364
Myse .....B	353 185	10,98	38 780	333 126	11,05	36 810	319 753	11,05	35 333
Annet innkjøpt fôr			574 206			572 210			562 553

A Kvantumsenhet: 1000 FEm Prisenhet: Kr/100 FEm

B Kvantumsenhet: 1000 liter Prisenhet: Øre/liter

Tabell 5.19 Såfrø og planter. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Innkjøpt såkorn. Hvete	13 570	6,30	85 491	13 643	6,51	88 816	10 068	6,64	66 852
Innkjøpt såkorn. Rug	706	12,84	9 065	580	13,55	7 859	560	13,54	7 582
Innkjøpt såkorn. Bygg	25 981	5,64	146 533	25 691	5,92	152 091	30 096	5,99	180 275
Innkj. såkorn. Havre/bl.korn	15 145	5,69	86 175	13 860	5,97	82 744	13 650	6,01	82 037
Innkjøpt såkorn. Rughvete	241	7,14	1 721	481	7,12	3 425	285	6,73	1 918
Sum innkjøpt såkorn	55 643	5,91	328 985	54 255	6,17	334 935	54 659	6,20	338 664
Oljefrø til modning	46	95,14	4 376	26	95,72	2 489	32	146,20	4 678
Erter	382	7,87	3 006	329	8,54	2 810	329	8,70	2 862
Engfrø	2 994	43,21	129 371	3 083	42,71	131 675	2 930	42,80	125 404
Sum engfrø	2 994	43,21	129 371	3 083	42,71	131 675	2 930	42,80	125 404
Imp. frø. Førnepe/kålrot	1	314,05	314	1	300,17	300	1	286,00	286
Sum importert rotvekstfrø	1	314,00	314	1	300,00	300	1	286,00	286
Importert grønnsakfrø	79	956,29	75 547	76	1 101,12	83 685	82	1 072,72	87 963
Sum rotvekst- og grønnsakfrø	80		75 861	77		83 985	83		88 249
Annet frø, imp. (prydplanter)			25 000			21 000			23 000
Kjøp settepoteter			73 717			74 110			70 154
Blomsterløk m.v.			128 981			137 002			132 975
Planteartikler			270 982			281 027			268 020
Sum planter			399 963			418 029			400 995
Sum såfrø/planter (u.tilsk)			1 040 279			1 069 033			1 054 006
Såfrø og planter			1 040 279			1 069 033			1 054 006

Tabell 5.20 Energi og smøremidler. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr
Fyringsolje. Veksthus	5 503	827,60	45 543	4 717	906,50	42 760	4 829	997,15	48 152
Bioenergi i veksthus .....A	68 026	294,60	20 040	80 624	300,00	24 187	84 054	306,00	25 721
Gass i veksthus .....A	223 100	321,97	71 832	225 119	355,44	80 016	233 883	362,63	84 813
Fyringsolje. Korntørker	6 239	734,35	45 816	6 826	858,45	58 598	5 653	944,30	53 381
Bensin	3 290	1 084,00	35 664	3 232	1 171,20	37 853	3 172	1 210,00	38 381
Diesel (brænselolje)	124 065	722,03	895 787	123 926	844,08	1 046 035	123 718	928,64	1 148 895
Smøremidler (olje,fett m.v.)	4 342	4 665,32	202 568	4 337	4 692,99	203 535	4 330	4 778,22	206 897
Elektrisk lys og kraft			914 320			975 436			1 001 790
Sum energi og smøremidler			2 231 570			2 468 420			2 608 030

A Kvantumsenhet: 1000 kWh   Prisenhet: Kr/1000 kWh

Tabell 5.20. Andre kostnader. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Rensing av såkorn	7 852	80,27	6 303	7 700	81,92	6 308	8 734	80,07	6 993
Ensileringsmidler	11 784	764,94	90 141	11 390	770,91	87 807	11 334	847,58	96 065
Halmbeh.middel. Ammoniakk .....A	368	18,00	6 624	558	18,36	10 245	700	18,72	13 104
Plantevernmidler			398 536			382 207			412 453
Frakt. Korn og oljefrø	413 867	11,68	48 340	405 942	12,41	50 377	383 110	12,55	48 080
Frakt. Handelsgjødsel	455 754	21,08	96 073	443 079	22,37	99 117	442 798	22,82	101 047
Frakt. Poteter	80 088	22,00	17 619	59 734	23,00	13 739	64 852	24,00	15 564
Frakt. Grønnsaker	185 754	43,58	80 952	171 344	45,31	77 636	176 589	46,22	81 619
Frakt. Bær	7 391	51,97	3 841	7 571	54,03	4 091	6 966	55,11	3 839
Frakt. Blomster	167 346	6,02	100 742	161 301	6,26	100 974	158 048	6,39	100 993
Frakt. Frukt	12 492	49,51	6 185	12 940	51,48	6 662	12 026	52,51	6 315
Sum frakt. Hagebruksprod.			191 720			189 363			192 766
Fiberduk	9 477	0,85	8 055	9 533	0,87	8 294	9 499	0,89	8 454
Fiberduk inkl. inv.avgift	9 477	0,85	8 055	9 533	0,87	8 294	9 499	0,89	8 454
Plastfolie i hagebruket	7 125	1 265,26	9 015	7 057	819,47	5 783	6 915	1 000,11	6 916
Plastfolie i jordbruket	79 838	5 111,02	408 054	74 427	4 874,88	362 823	79 544	5 199,29	413 572
Plastfolie inkl. inv.avgift	86 963	4 795,94	417 069	81 484	4 523,66	368 606	86 459	4 863,44	420 488
Embal./sortering. Grønnsaker	17 651	15,03	265 232	16 655	15,12	251 841	17 140	14,39	246 712
Emballasje. Frukt og bær	24 806	1,71	42 334	25 574	1,74	44 527	24 830	1,82	45 206
Emballasje. Blomster	22 254	2,09	46 495	23 313	2,12	49 446	23 313	2,16	50 435
Sum emballasje. Hagebrukspr.			354 061			345 814			342 353
Torv- og plastpotter	12 012	694,76	8 345	11 833	712,74	8 434	10 540	717,73	7 565
Dyrkingstorv	76	418,57	31 811	76	433,72	32 963	76	440,41	33 471
Avrenspotet	7 422	0,32	2 375	6 159	0,32	1 971	6 238	0,32	1 996
Sum andre kostn. v/pl.prod.			1 677 072			1 605 245			1 700 399
A Kvantumsenhet: Tonn	Prisenhet: Kr/kg			Prisenhet: Kr/kg			Prisenhet: Kr/kg		
B Kvantumsenhet: Kv.indeks	Prisenhet: Pr.ind.frakt			Prisenhet: Pr.ind.frakt			Prisenhet: Pr.ind.frakt		
C Kvantumsenhet: 1000 m2	Prisenhet: Kr/m2			Prisenhet: Kr/m2			Prisenhet: Kr/m2		
D Kvantumsenhet: Daa	Prisenhet: Kr/daa			Prisenhet: Kr/daa			Prisenhet: Kr/daa		
E Kvantumsenhet: Antall kart.	Prisenhet: Kr/kartong			Prisenhet: Kr/kartong			Prisenhet: Kr/kartong		
F Kvantumsenhet: 1000 m3	Prisenhet: Kr/m3			Prisenhet: Kr/m3			Prisenhet: Kr/m3		

H Kvantumsenhet: Ant. regnsk. Prisenhet: Kr/regnskap

Tabell 5.20. Andre kostnader (forts.). Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
			1000 kr			1000 kr			1000 kr
Andre kostnader			5 220 534			5 249 907			5 454 992

Tabell 5.21 Vedlikehold. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr
Vedlikehold. Bygninger	82 814	2 172,09	1 798 795	81 350	2 229,96	1 814 072	79 612	2 283,48	1 817 924
Vedlikehold. Mask. og redsk.	73 001	551,80	402 820	71 323	569,20	405 971	68 273	598,80	408 819
Vedlikehold. Biler	19 321	776,37	150 002	18 496	789,02	145 937	17 629	804,80	141 878
Sum vedlikehold			2 351 617			2 365 980			2 368 621

Tabell 5.22 Leasing av maskiner. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Leasing, kapitalslitdel	39 265	400,49	1 572 524	41 594	407,83	1 696 328	45 525	400,55	1 823 504
Leasing, rentedel	4 324	3,32	143 557	4 606	3,25	149 695	4 917	3,25	159 803
Leasing, effekt finansiering			-155 646			-84 467			-98 338
Sum leasing av maskiner			1 560 435			1 761 556			1 884 969

A Kvantumsenhet: Mill. kr Prisenhet: Rentepros.

Tabell 5.23 Kapitalslit. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Kapitalslit. Ma./t.u. dr.b.	29 299	400,10	1 172 253	31 606	407,40	1 287 628	33 345	415,50	1 385 485
Kapitalslit. Driftsbygninger	58 545	400,10	2 342 385	59 008	407,40	2 403 986	59 217	415,50	2 460 466
Kapitalslit. Sum driftsb.	87 844	400,10	3 514 638	90 614	407,40	3 691 614	92 562	415,50	3 845 951
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	68 515	400,10	2 741 285	67 568	407,40	2 752 720	65 923	415,50	2 739 101
Kapitalslit. Biler	2 957	400,10	118 310	2 746	407,40	111 872	2 553	415,50	106 077
Kapitalslit. Grøfter	6 209	400,05	248 391	6 252	407,39	254 700	6 374	415,54	264 865
Kapitalslit. Hydrotekn. anl.	660	400,05	26 403	701	407,39	28 558	744	415,54	30 916
Kapitalslit. Delsum	166 185	400,10	6 649 027	167 881	407,40	6 839 464	168 156	415,50	6 986 910
Kapitalslit			6 649 027			6 839 464			6 986 910

Tabell 5.24 Realrente. Lånt kapital. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr
Nedbetalingslån statsbanker	4 407	2,83	124 718	4 324	2,72	117 613	4 216	2,83	119 313
Nedb.lån andr. lång. f. 1997	54 014	3,18	1 717 645	56 165	3,13	1 757 965	58 010	3,25	1 885 325
Sum nedbetalingslån	58 421	3,15	1 842 363	60 489	3,10	1 875 578	62 226	3,22	2 004 638
Sum rentebærende utlån	58 421	3,15	1 842 363	60 489	3,10	1 875 578	62 226	3,22	2 004 638
Investeringslån LUF	288			218			168		
Rentekostnader lånt kapital	58 709	3,14	1 842 363	60 707	3,09	1 875 578	62 394	3,21	2 004 638
Effekt av finansiering			-2 113 481			-1 113 364			-1 247 873
Realrente lånt kapital			-271 118			762 214			756 765

Tabell 5.25 Bruttoinvest. Løpende priser. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	1000 kr			1000 kr			1000 kr		
Mask. og tekn. utst. dr.byg.			1 910 281			2 190 766			2 122 732
Driftsbygninger			2 756 619			3 161 371			3 063 194
Sum driftsbygninger			4 666 900			5 352 137			5 185 926
Maskiner og redskaper			2 374 455			2 518 685			2 262 578
Biler			62 000			56 000			54 000
Grøfter	51 010	4 787,00	244 185	57 579	4 897,00	281 964	68 520	5 015,00	343 628
Hydrotekniske anlegg	11 708	4 787,00	56 046	11 051	4 897,00	54 116	11 813	5 015,00	59 236
Sum avskrivb. bruttoinvest.			7 403 586			8 262 902			7 905 368
Fulldyrking u. grøftkostn. ....A	22 000	7 180,00	157 960	22 000	7 371,00	162 162	22 000	7 534,00	165 748
Sum br.invest.uavskr.jordkap. ....A	22 000	7 180,00	157 960	22 000	7 371,00	162 162	22 000	7 534,00	165 748
Sum bruttoinvesteringer			7 561 546			8 425 064			8 071 116

A Kvantumsenhet: Daa

Prisenhet: Kr/daa

Tabell 5.26b Bruttoinvest. Faste priser. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	1000 kr	Indeks	1000 kr	1000 kr	Indeks	1000 kr	1000 kr	Indeks	1000 kr
Teknisk inst. bygninger	1 910 281	2 172,10	1 910 281	2 190 766	2 230,00	2 133 885	2 122 732	2 283,50	2 019 175
Driftsbygninger	2 756 619	2 172,10	2 756 619	3 161 371	2 230,00	3 079 289	3 063 194	2 283,50	2 913 757
Sum driftsbygninger	4 666 900		4 666 900	5 352 137		5 213 174	5 185 926		4 932 932
Maskiner og redskaper	2 374 455	551,80	2 374 455	2 518 685	569,20	2 441 691	2 262 578	598,80	2 084 988
Biler	62 000	776,40	62 000	56 000	789,00	55 106	54 000	804,80	52 094
Grøfter	244 185	469,70	244 185	281 964	480,50	275 626	343 628	492,10	327 986
Hydrotekniske anlegg	56 046	469,70	56 046	54 116	480,50	52 900	59 236	492,10	56 540
Sum avskrivbare bruttoinv.	7 403 586		7 403 586	8 262 902		8 038 497	7 905 368		7 454 540
Fulldyrking	157 960	100,00	157 960	162 162	102,66	157 960	165 748	104,93	157 961
Sum br.inv.i uavskr.jordkap.	157 960		157 960	162 162		157 960	165 748		157 961
Sum bruttoinvesteringer			7 561 546			8 196 457			7 612 501

Tabell 5.27 Bokført kap etter hist. kost. 1000 kr. Registrerte regnskaper.

	Revidert regnskap 2016	Foreløpig regnskap 2017	Budsjett 2018
	Mill. kr	Mill. kr	Mill. kr
Driftsbygninger	52 489	54 886	57 532
Jord	32 644	32 911	33 071
Grøfter og vannanlegg	1 312	1 357	1 484
Maskiner og redskaper	20 434	21 063	21 762
Biler	636	592	554
Husdyr	11 065	11 298	11 607
Varer i arbeid	10 286	10 358	10 700
Sum bokført kapital	128 866	132 465	136 710
Herav lånt kapital	-58 709	-60 709	-62 449
Egenkapital	70 157	71 756	74 261

Tabell 5.28b Bokført kap etter prisjustert saldo. 1000 kr. Registrerte regnskaper.

	Revidert regnskap 2016	Foreløpig regnskap 2017	Budsjett 2018
	Mill. kr	Mill. kr	Mill. kr
Teknisk inst. bygninger	9 877	10 744	11 821
Driftsbygninger	56 170	57 248	58 850
Sum driftsbygninger	66 047	67 992	70 671
Maskiner og redskaper	25 124	25 015	25 102
Biler	825	783	742
Grøfter	3 854	3 921	4 027
Hydrotekniske anlegg	380	417	451
Sum avskrivbar kapital	96 230	98 128	100 993
Jord	32 644	32 911	33 071
Husdyr	11 084	11 494	
Varer i arbeid	10 286	10 358	10 700
Sum ikke-avskrivbar kapital	54 014	54 763	43 771
Sum kapital	150 244	152 891	144 764
Lånt kapital	-58 709	-60 709	-62 449
Egenkapital	91 535	92 182	82 315

Tabell 5.29 Arbeidsforbruk, timeverk

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer
Timeverk i jordbruket	41 121	2 018,00	83 000	40 394	2 015,00	81 400	39 531	2 016,00	79 700

Tabell 5.30 Arbeidsforbruk, årsverk

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer
Årsverk i jordbruket	83 000		45 000	81 400		44 100	79 700		43 200

Tabell 5.31 Sammen drag. Totalkalkylens registrerte regnskaper. Mill. Kroner ¹⁾

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Korn, erter og oljefrø	2455	2355	3175	3492	3541	3469	3287
+ Poteter	615	642	708	641	816	744	776
+ Hagebruksprodukter	4030	4008	4265	4626	5112	5022	5033
+ Sum andre planteprodukter	307	328	361	345	333	372	349
= Sum planteprodukter	7407	7333	8509	9105	9802	9606	9445
Ku- og geitmelk	8117	8161	8705	9422	9486	9233	9186
+ Kjøtt og fjørfeslakt	10139	10876	11173	11716	12308	12627	12589
+ Egg	1012	973	1028	1042	1048	1115	1142
+ Ull	115	118	119	128	149	133	134
+ Pelsdyr	405	486	333	376	301	292	287
+ Andre husdyrproduksjoner	100	100	128	137	184	186	193
= Sum husdyrprodukter	19889	20714	21486	22821	23476	23586	23532
= Sum plante- og husdyrprod.	27296	28046	29995	31926	33278	33193	32977
Kjøreinntekter m.v.	517	513	524	531	554	566	572
+ Arbeidsinnt. v/investeringer	244	194	199	216	248	281	283
= Sum andre inntekter	762	707	724	747	801	847	856
Endringer i buskapsverdi	56	-97	103	191	219	100	156
+ Medlemsbonus	197	203	189	203	248	241	231
Sum produksjonsinntekter	28311	28859	31010	33067	34546	34380	34219
Sum direkte tilskudd	10502	10686	10741	10731	10462	10285	10771
Sum inntekter inkl. tilsk. (A)	38813	39546	41751	43799	45008	44665	44990
Handelsgjødsel og kalk	1540	1613	1718	1802	1877	1584	1721
+ Innkjøpt kraftfôr	6375	6773	7057	7198	7276	7418	7642
+ Annet innkjøpt fôr	476	552	574	617	574	572	563
+ Såfrø og planter	816	899	931	940	1040	1069	1054
+ Sum energi og smøremidler	2281	2333	2322	2192	2232	2468	2608
+ Andre kostnader	4714	4692	4980	5085	5221	5250	5455
+ Sum vedlikehold	1781	1911	2087	2291	2352	2366	2369
Sum ikke-varige prod.midler	17982	18774	19669	20123	20571	20728	21412
Sum leasing av maskiner	1240	1281	1382	1486	1560	1762	1885
+ Kapitalslit	6072	6215	6285	6400	6644	6835	6983
Sum kapitalkostnader	7312	7496	7667	7886	8205	8597	8868
Sum kostnader (B)	25294	26270	27337	28009	28776	29324	30280
Vederlag, arbeid og kapital (A-B)	13519	13276	14415	15790	16232	15341	14710
Realrente lånt kapital (C)	1747	1030	1080	819	-271	762	757
Vederlag, arbeid og egenkap. (A-B-C)	11772	12245	13335	14971	16503	14579	13953

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1)Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteliggingen

Tabell 5.32 Det økonomiske resultat i jordbruket iflg. totalalkylens registrerte regnskaper ¹⁾

	Jordbruket totalt. Mill. kr.					Per årsverk. Kroner			
	Direkte tilsk.	Veder- lag til arbeid og kapital	Effekt av finans- iering	Renter lånt kapital	Veder- lag til arb. og egen- kapital	Vederlag til arbeid og kapital		Vederlag til arbeid og egenkapital	
						Nivå	Endring	Nivå	Endring
1959	103	1410	27	42	1395	5556	0	5496	0
1960	103	1477	4	47	1435	5796	240	5628	132
1961	95	1512	35	51	1496	6098	302	6033	405
1962	83	1432	83	56	1460	5964	-134	6078	45
1963	80	1458	41	59	1441	6334	370	6258	180
1964	75	1525	97	65	1557	6921	587	7065	807
1965	191	1724	78	70	1731	8181	1260	8216	1151
1966	191	1706	61	80	1686	8312	131	8218	2
1967	221	1823	93	88	1828	8970	658	8994	776
1968	254	2258	74	96	2235	11316	2346	11205	2211
1969	279	2104	80	118	2065	10928	-388	10726	-479
1970	267	2133	294	134	2293	11832	904	12716	1990
1971	365	2495	180	149	2525	14920	3088	15102	2386
1972	417	2642	229	164	2707	16934	2014	17352	2250
1973	480	2766	259	178	2847	18278	1344	18814	1462
1974	545	3119	348	213	3255	21320	3042	22247	3433
1975	1202	3882	484	246	4120	27379	6059	29055	6808
1976	1582	4973	446	312	5107	34581	7202	35516	6461
1977	1899	6124	505	368	6260	43005	8424	43962	8446
1978	2313	6821	551	533	6839	49428	6423	49559	5597
1979	2564	6427	379	639	6166	47748	-1680	45813	-3746
1980	2693	6886	1008	809	7085	54828	7080	56412	10599
1981	3199	7713	1469	1047	8134	62501	7673	65917	9505
1982	3737	8387	1387	1263	8511	69371	6870	70394	4477
1983	3946	8064	1158	1481	7741	68112	-1259	65383	-5011
1984	3952	9456	924	1558	8821	81375	13263	75914	10531
1985	3933	9199	910	1689	8420	80274	-1101	73477	-2437
1986	3654	9678	1281	2000	8959	86105	5831	79705	6228
1987	3930	10423	1766	2457	9732	96600	10495	90192	10487
1988	4443	10323	1442	2689	9077	100131	3531	88044	-2148
1989	4710	11741	1027	2600	10168	116022	15891	100474	12430
1990	5839	13075	919	2520	11474	132474	16452	116247	15773
1991	7789	12927	781	2461	11247	135359	2885	117771	1524
1992	8811	12841	519	2363	10998	136464	1105	116871	-900
1993	8695	13480	489	2029	11940	147968	11504	131065	14194
1994	8612	12868	301	1438	11731	143140	-4828	130488	-577
1995	8081	12005	522	1320	11206	134430	-8710	125489	-4999
1996	8180	12414	250	1259	11404	143179	8749	131537	6048
1997	8417	11739	604	1132	11211	139749	-3430	133462	1925
1998	8925	12883	532	1340	12075	156348	16599	146543	13081
1999	8870	12026	564	1578	11012	147379	-8969	134955	-11588
2000	9065	12426	797	1561	11662	159102	11723	149317	14362
2001	8546	11043	806	1779	10069	145876	-13226	133017	-16300
2002	8863	11081	364	1814	9632	151938	6062	132060	-957
2003	8769	10971	711	1528	10154	157628	5690	145897	13837
2004	8645	10912	136	1129	9918	164087	6459	149149	3252
2005	8359	10274	521	1122	9673	161793	-2294	152324	3175
2006	8430	10036	797	1296	9536	164519	2726	156329	4005
2007	8733	11165	288	1799	9653	190522	26003	164733	8404
2008	8981	11887	1537	2407	11016	211881	21359	196363	31630
2009	9327	11763	895	1809	10850	219056	7175	202044	5681
2010	9710	12646	1091	1749	11988	246031	26975	233237	31193
2011	10074	12549	614	1914	11249	249483	3452	223641	-9596
2012	10502	13519	320	2067	11772	274774	25291	239260	15619
2013	10686	13276	1110	2141	12245	275999	1225	254578	15318
2014	10741	14415	1130	2210	13335	306045	30046	283123	28545
2015	10731	15790	1208	2027	14971	343256	37211	325450	42327
2016	10462	16232	2113	1842	16503	360719	17463	366744	41294
2017*	10285	15341	1113	1876	14579	347869	-12850	330584	-36160
2018**	10771	14710	1249	2006	13953	340517	-7352	322983	-7601

* Foreløpig regnskap. ** Budsjett.

Tabell 5.33 Det økonomiske resultat¹⁾ i jordbruket iflg. total kalkylens registrerte regnskaper i faste 2016 kroner

	Jordbruket totalt, mill. kr.				Pr. årsverk. Kroner			
	Vederl. arbeid og kapital	Effekt av finansiering	Renter lånt kapital	Vederlag arbeid og egenkapital	Nivå	Endring	Nivå	Endring
2005	13 957	174	1 444	12 685	209 869		190 763	
2006	12 933	656	1 412	12 176	203 667	-6 203	191 747	983
2007	12 348	981	1 595	11 733	202 425	-1 242	192 348	601
2008	13 640	352	2 198	11 793	232 760	30 336	201 254	8 906
2009	13 994	1 809	2 834	12 969	249 442	16 681	231 173	29 919
2010	13 602	1 031	2 085	12 548	253 290	3 848	233 685	2 513
2011	14 225	1 227	1 967	13 485	276 751	23 462	262 360	28 675
2012	13 934	682	2 125	12 491	277 025	274	248 330	-14 030
2013	14 916	353	2 281	12 988	303 159	26 133	263 976	15 646
2014	14 342	1 199	2 313	13 228	298 160	-4 999	275 019	11 043
2015	15 254	1 196	2 339	14 111	323 864	25 704	299 607	24 589
2016	16 358	1 251	2 100	15 510	355 613	31 749	337 166	37 559
2017*	16 232	2 113	1 842	16 503	360 719	5 106	366 744	29 578
2018**	15 065	1 093	1 842	14 316	341 604	-19 115	324 630	-42 114

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

5.2 Forbrukstabeller

Tabell 5.34 – 5.35 viser produksjon og engrosforbruk av kjøtt og egg.

Tabell 5.34 Forbruk av kjøtt på engrosnivå ekskl. transittforbruk, tonn

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Storfe							
Salgsproduksjon	75 640	81 013	76 236	77 674	79 876	83 446	83 935
Hjemmeforbruk ¹	268	239	234	261	263	278	278
Lagerendring	0	-2 176	2 176	-3	-18	-697	0
Import	19 404	15 608	13 265	24 037	23 184	17 920	15 566
Eksport	0	0	0	0	0	0	0
Sum forbruk	95 312	94 684	91 911	101 969	103 304	100 947	99 779
Forbruk kg/person	19,0	18,6	17,9	19,6	19,7	19,1	18,8
Kalv							
Salgsproduksjon	2 071	2 338	2 201	1 676	1 484	1 416	1 454
Hjemmeforbruk ¹	54	60	61	61	54	58	58
Lagerendring	0	0	0	0	0	0	0
Import	0	0	0	0	0	0	0
Eksport	0	0	0	0	0	0	0
Sum forbruk	2 125	2 398	2 262	1 737	1 537	1 474	1 512
Forbruk kg/person	0,4	0,5	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Sau/lam							
Salgsproduksjon	22 292	23 057	23 618	24 988	25 402	26 802	25 238
Hjemmeforbr. ¹ /Dir. salg	601	612	649	686	702	752	755
Lagerendring	65	0	-278	-1 155	-1774	351	-644
Kassert (skrapesyke)	0	0	0	0	0	0	0
Import	2 710	3 277	2 415	1 661	929	392	1 006
Eksport	0	0	0	0	0	0	0
Sum forbruk	25 668	26 946	26 405	26 180	25 259	28 297	26 355
Forbruk kg/person	5,1	5,3	5,1	5,0	4,8	5,4	5,0
Geit							
Salgsproduksjon	260	303	252	247	252	298	298
Hjemmeforbruk ¹	0	0	0	0	0	0	0
Lagerendring	0	0	0	0	0	0	0
Sum forbruk	260	303	252	247	252	298	298
Forbruk kg/person	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Hest							
Salgsproduksjon	367	293	152	91	70	61	61
Sum forbruk	367	293	152	91	70	61	61
Forbruk kg/person	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Svinekjøtt							
Salgsproduksjon	131 215	127 251	128 542	134 334	137 385	136 832	137 359
Hjemmeforbruk ¹	281	284	297	354	351	438	438
Lagerendring	-2 099	-925	1 594	-189	-439	-160	0
Import spekk	1 189	1 303	1 050	796	715	754	750
Import annet	636	2 506	2 428	1 197	786	727	750
Eksport	-2 713	-3 772	-2 207	-165	-1 895	-1 868	-2 559
Sum forbruk	128 509	126 647	131 704	136 326	136 903	136 722	136 738
Forbruk kg/person	25,6	24,9	25,6	26,3	26,1	25,9	25,7

Tabell 5.34 forts. Forbruk av kjøtt på engrosnivå ekskl. transittforbruk, tonn

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Fjørfekjøtt							
Salgsproduksjon	91 190	104 084	106 126	92 551	98 316	100 962	102 652
Hjemmeforbruk ¹	0	0	0	0	0	0	0
Lagerendring	-246	-234	-1 979	2 000	1428	505	212
Import	1 408	1 022	306	623	724	584	644
Eksport	0	-724	-3 760	-1 476	-965	-774	-1 072
Sum forbruk	92 352	104 148	100 693	93 698	99 503	101 277	102 436
Forbruk kg/person	18	20,5	19,6	18,1	19,0	19,2	19,3
Sum kjøtt							
Salgsproduksjon	323 035	338 339	337 127	331 562	342 785	349 816	350 996
Hjemmeforbruk ¹	1 204	1 195	1 242	1 361	1 369	1 526	1 529
Kassert og destruert	0	0	0	0	0	0	0
Lagerendring	-2 280	-3 335	1 513	653	-803	-1	-432
Import	25 347	23 716	19 464	28 314	26 338	20 377	18 716
Eksport	-2 713	-4 496	-5 967	-1 641	-2 860	-2 642	-3 631
Sum forbruk kjøtt i alt	344 594	355 419	353 379	360 249	366 829	369 076	367 177
Forbruk kg/person	68,7	70,0	68,8	69,4	70,1	69,9	69,1

¹ Gjelder jordbrukshusholdningene

For egg er budsjettåret 2018 basert på prognosen fra NORTURA.

Tabell 5.35 Produksjon, import, eksport og forbruk av egg, tonn

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Bruttoproduksjon av egg	68 259	70 529	70 683	71 571	73 269	74 119
- 4 % svinn	2 732	2 823	2 829	2 865	2 933	2 967
Nettoproduksjon	65 526	67 706	67 853	68 706	70 336	71 152
- rugegg, verperase	444	451	441	458	446	452
Salgsprod. og hjemmeforbruk	65 082	67 255	67 413	68 247	69 890	70 700
Import av skallegg	224	330	203	698	489	290
Eksport av skallegg	525	0	0	0	0	0
Lagerøkning skallegg	-86	15	15	-222	12	0
Eksport av heleggpulver 1)	111	0	0	0	0	0
Eksport av eggehvite	1 226	1 037	1 037	1 103	1 074	1 074
Forbruk i alt	63 530	66 533	66 564	68 064	69 293	69 916
Folkemengde	5080	5137	5190	5236	5277	5314
Forbruk, kg/pers.	12,51	12,95	12,83	13,00	13,13	13,16

1) Omregnet til skallegg

6 Normaliserte regnskaper

6.1 Innledning

Normaliserte regnskaper bygger på de registrerte tallene i totalregnskapet for jordbruket. De normaliserte regnskapene er utarbeidet av to grunner:

- For å gi grunnlag for beregninger over utviklingen i produksjon og produktivitet i jordbruket. Disse beregningene er basert på mengdeindekser.
- For å få utjevnet de inntektssvingningene som har årsak i avlingsvariasjoner.

I prinsippet skal normaliserte regnskaper være bygd opp på samme måte som totalregnskapet, men de enkelte tallseriene skal være justert til de forhold som en kan anta vil rå under et normalår. I praksis er dette en såpass omfattende oppgave at normaliseringen er avgrenset til et mindre antall poster. Det gjelder de postene som har størst betydning for inntektsvariasjoner, og de som påvirker produktivetsberegningene på en uheldig måte.

Hvert år utarbeides det en serie som strekker seg over 13 regnskapsår pluss budsjettåret. For i år gjelder det perioden 2005-2018.

6.2 Bakgrunn og framgangsmåte

Det økonomiske resultat i jordbruket svinger tilfeldig fra år til år bl.a. på grunn av svingninger i avlingene pr dekar. Disse svingningene kan først og fremst føres tilbake til variasjoner i temperatur og nedbør i det enkelte år. Svingningene i avlingene pr. dekar virker i sin tur inn på prisene, og da først og fremst på prisene på de jordbruksproduktene der ikke jordbruksavtalens målpriser begrenser svingningene. Dessuten kan disse svingningene virke inn på arealet av disse vekstene i etterfølgende år. Svingningene vil også influere på kjøpet av kraftfôr og på husdyrproduksjonen.

Det økonomiske resultatet i jordbruket slik det registreres i revidert regnskap gjenspeiler disse årlige svingningene. Svingningene kan være betydelige. Totalkalkylens registrerte tall fra regnskapsårene er derfor ikke så godt egnet til vurderinger av utviklingen i det økonomiske resultatet i jordbruket fra det ene året til det neste, eller for kortere perioder.

Prisvariasjoner på innsatsmidler, og utforming av priser og tiltak i jordbruksavtalene, vil også skape ujevn utvikling i jordbrukets økonomi. Dette er endringer som skal komme til uttrykk og som en ikke har forsøkt å jevne ut i de normaliserte regnskapene.

6.3 Generelt om beregningsprinsippene

For å komme fram til et normalisert regnskap er registrert regnskapsserie i totalalkylen endret på tre ulike måter:

- Mengder er justert for å tilsvare antatte mengder i et normalår.
- Priser er justert for å tilsvare antatte priser i et normalår.
- Mengder er justert som en følge av at en har benyttet andre beregningsprinsipper enn i totalalkylens registrerte regnskapsserie.

6.4 Begrensninger

Når en ser bort fra endringer i beregnings- og posteringsprinsipper, skal normalisert budsjett i prinsippet være nær identisk med budsjettallene slik disse framstår i totalalkylen før normalisering. Noen mindre avvik som skyldes unøyaktighet i beregningene, vil imidlertid forekomme mellom de to budsjetteringsmetodene. Budsjettet for 2018 er, for begge metodenes vedkommende, beregnet uten de eventuelle endringene som følger av jordbruksforhandlingene i 2018. Derfor er budsjettall og regnskapstall ikke direkte sammenlignbare.

6.5 Nærmere om prinsippene for normaliseringen

6.5.1 Planteproduksjon

6.5.1.1 Avlinger og areal

Avlingstallene for de normaliserte regnskapene er fastsatt som en lineær trend på de 12 siste 3 års glidende gjennomsnitt av registrerte avlinger. På denne måten er de årlige variasjonene i avlingene jevnet ut..

For hvete, bygg, havre og oljevekster nyttes avlingsoppgaver fra Statistisk sentralbyrå. Disse avlingstallene er regnet om til avlinger med 15 prosent vann. De normaliserte avlingstallene multipliseres med arealet av de enkelte kornartene i de enkelte år og en kommer fram til en normalisert produksjon. For hagebruksvekster nyttes avlingstall fra Statistisk sentralbyrå.

På kornpostene nyttes registrert areal ifølge Statistisk sentralbyrå som normalt areal for året. Innen den grønne sektor (poteter og hagebruksvekster) nyttes 3-års glidende gjennomsnitt av registrerte arealer som uttrykk for normalt areal. Statistisk sentralbyrå er ansvarlig for arealtallene for hagebruksvekstene.

For bær er det bare jordbær, bringebær og solbær som er normalisert.

Produksjon av engfrø kan variere fra år til år. En har derfor valgt å glatte produksjonstallene over en treårs periode i normaliserte regnskaper.

6.5.1.2 Anvendelse

Ved fordelingen på forskjellige anvendelser for korn har en fastsatt salgskvantumet som en rest ved å trekke fra for det som går til såkorn av egen avl og hjemmeforbruk til mat og fôrkorn. Fordelingen av salgskvantumet av korn på de forskjellige kvalitetene, matkorn-, fôrkorn- og såkornkvalitet, kan vise betydelige svingninger fra år til år etter værforholdene. I de normaliserte beregningene har en derfor brukt gjennomsnittstall for regnskapsårene i de siste 15 årene for å jevne ut de årlige svingningene. En har regnet med samme fordeling for alle årene i perioden for normaliseringen.

6.5.1.3 Priser

For korn brukes budsjettprisene før avtale i det etterfølgende året som normal pris. For budsjettåret er totalkalkylens registrerte budsjettpris benyttet direkte. For vekstene i den grønne sektor er 3-års glidende aritmetisk gjennomsnitt av registrerte priser lagt inn som normal pris.

6.5.2 Normalisering av husdyrproduksjonen

De eneste endringene i forhold til registrerte regnskaper gjelder normalisering (glatting) av prisene på pelsdyrskinn. Glattingen av prisene er foretatt over 5 år.

Øvrige produksjoner som er basert på grovfôr, vil også være påvirket av avlingenes mengde og kvalitet. En har imidlertid ikke grunnlag for å vite nøyaktig hvordan en skulle justere disse produksjonene til forutsetninger om normale grovfôravlinger. Normalisering er derfor sløffet. De kraftfôrbaserte produksjonene kan neppe sies å være påvirket av avlingene, og normalisering er derfor uaktuelt.

6.5.3 Endringer i husdyrbestanden

Det er ikke noen forskjell mellom registrerte og normaliserte regnskaper hva angår husdyrstatusberegningene.

6.5.4 Normalisering av kostnadspostene

Under kostnadspostene har en fra og med 1999 bare normalisert enkelte poster under «Energi og smøremidler» og under «Andre kostnader».

6.5.4.1 Energi og smøremidler

Under «Energi og smøremidler» har en justert noen poster som henger sammen med endringer i avlingstallene i forbindelse med normaliseringen. Dette gjelder forbruket av fyringsolje til veksthus og korntørker som vil variere med temperaturforholdene og vanninnholdet i de enkelte årene.

6.5.4.2 Andre kostnader

Fra og med beregningen i 1997 er kostnadene til brannforsikring glattet, fordi disse kostnadene kan variere sterkt fra år til år. Dette er gjort slik at både utbetalte erstatninger og betalte premier er glattet over 5 år. Fra og med i år er også husdyrforsikring, skadeforsikring på maskiner og yrkesskadeforsikring glattet på tilsvarende måte.

Omsatt mengde plantevernmidler er glattet for årene 2004 og 2005. På grunn av avgiftsomlegging høsten 2004 og avgiftsøkning fra 1. januar 2005 viser registrerte regnskaper stor hamstring av plantevernmidler i 2004 og stor nedgang i kostnaden i 2005. Glattingen gjelder bare disse to årene.

Fra og med beregningen i 2010 er posten frakt av korn normalisert. Dette skyldes at avlingene kan variere sterkt mellom år, og derved også fraktbehovet. Samtidig er posten av en viss størrelse.

6.5.4.3 Priser

For alle kostnadsposter er prisseriene fra registrerte regnskaper brukt direkte. Reviderte regnskapstall er dermed benyttet for årene 2003 - 2015, mens priser fra foreløpig regnskap og budsjett er lagt inn for henholdsvis 2016 og 2017.

6.5.5 Direkte tilskudd

I normaliserte regnskaper er tallseriene for de direkte tilskuddene hentet direkte fra registrerte regnskaper. Det vil si at det er forutsatt at tilskuddene ikke påvirkes av unormale avlingsforhold.

Et unntak fra dette er tilskudd til erstatninger og avlingsskade. I normaliserte regnskaper beregnes utbetalinger av slike tilskudd som gjennomsnittet av utbetalingene i de siste 14 årene.

6.5.6 Renter på lånt kapital

Volumtall og nominell rentefot er hentet direkte fra registrerte regnskaper.

I normaliserte regnskaper er prisstigningsgevinsten (effekt av finansiering) på lånt kapital glattet over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

6.5.7 Leasing

Prisstigningsgevinsten (effekt av finansiering) på posten leasing, i likhet med lånt kapital, gattes over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

6.5.8 Jordbruksfradrag

Jordbruksfradraget beregnet særskilt for normalisert regnskap. Dette er omtalt i kap. 1.9 Totalkalkylen og skatt.

6.6 Resultater av beregningene

6.6.1 Sammendrag av normaliserte regnskaper

Tabell 6.1 Sammendrag. Normaliserte regnskaper. Mill. Kroner¹

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Korn, erter og oljefrø	2095	2101	2180	2404	2544	2507	2648
+ Poteter	489	514	553	561	588	584	599
+ Hagebruksprodukter	3338	3447	3589	3902	3882	3817	3857
+ Sum andre planteprodukter	169	196	213	238	264	289	296
= Sum planteprodukter	6091	6258	6535	7105	7277	7196	7401
Ku- og geitmelk	6094	6087	6616	6661	7141	7505	7735
+ Kjøtt og fjørfeslakt	7260	7553	8026	9019	9214	9459	9699
+ Egg	532	567	657	706	805	833	863
+ Ull	157	149	137	132	124	117	112
+ Pelsdyr	209	265	235	272	296	448	303
+ Andre husdyrproduksjoner	85	81	84	103	111	101	103
= Sum husdyrprodukter	14337	14702	15756	16892	17692	18463	18814
Sum plante- og husdyrprod.	20428	20960	22291	23996	24969	25659	26215
Kjøreinntekter m.v.	446	455	466	489	505	525	524
+ Arbeidsinnt. v/investeringer	202	234	229	277	295	313	317
= Sum andre inntekter	648	688	696	766	800	838	841
Endringer i buskapsverdi	-21	-62	-35	-48	24	-72	-114
+ Medlemsbonus	109	98	101	5	140	170	139
Sum produksjonsinntekter	21163	21685	23052	24719	25934	26595	27082
Sum direkte tilskudd	8393	8424	8685	9005	9313	9656	10015
Sum inntekter inkl. tilsk. (A)	29556	30109	31738	33724	35246	36252	37097
Handelsgjødsel og kalk	1124	1139	1192	1164	1669	1143	1378
+ Innkjøpt kraftfôr	4418	4501	4683	5326	5718	5829	5894
+ Annet innkjøpt fôr	334	403	334	372	368	384	459
+ Såfrø og planter	712	699	763	802	784	815	812
+ Sum energi og smøremidler	1904	2117	1845	2247	2069	2426	2415
+ Andre kostnader	3696	3703	3879	4060	4249	4125	4302
+ Sum vedlikehold	1551	1528	1573	1633	1576	1680	1603
Sum ikke-varige prod.midler	13740	14090	14268	15604	16433	16401	16862
Sum leasing av maskiner	413	564	725	878	926	971	1099
+ Kapitalslit	5168	5295	5359	5613	5708	5907	6036
Sum kapitalkostnader	5581	5859	6084	6491	6634	6878	7135
Sum kostnader (B)	19321	19950	20352	22095	23067	23279	23997
Vederlag, arbeid og kapital (A-B)	10235	10159	11386	11629	12179	12973	13100
Realrente lånt kapital (C)	628	793	1218	1490	871	503	985
Vederlag, arbeid og egenkap. (A-B-C)	9606	9367	10168	10139	11308	12469	12115

1)Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteliggingen

Tabell 6.2 Sammendrag. Normaliserte regnskaper. Mill. Kroner¹⁾

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Korn, erter og oljefrø	2723	2850	3009	3145	3215	3344	3287
+ Poteter	612	646	650	719	734	782	776
+ Hagebruksprodukter	4155	4123	4268	4625	4998	4976	5033
+ Sum andre planteprodukter	308	326	337	336	344	368	361
= Sum planteprodukter	7797	7945	8264	8825	9291	9470	9457
+ Ku- og geitmelk	8117	8161	8705	9422	9486	9233	9186
+ Kjøtt og fjørfeslakt	10139	10876	11173	11716	12308	12627	12589
+ Egg	1012	973	1028	1042	1048	1115	1142
+ Ull	115	118	119	128	149	133	134
+ Pelsdyr	355	373	414	371	351	299	275
+ Andre husdyrproduksjoner	100	100	128	137	184	186	193
= Sum husdyrprodukter	19839	20601	21568	22816	23525	23594	23521
+ Sum plante- og husdyrprod.	27636	28547	29831	31641	32817	33063	32977
+ Kjøreinntekter m.v.	517	513	524	531	554	566	572
+ Arbeidsinnt. v/investeringer	244	194	199	216	248	281	283
= Sum andre inntekter	762	707	724	747	801	847	856
+ Endringer i buskapsverdi	56	-97	103	191	219	100	156
+ Medlemsbonus	197	203	189	203	248	241	231
+ Sum produksjonsinntekter	28651	29359	30846	32782	34085	34251	34220
+ Sum direkte tilskudd	10506	10610	10765	10750	10502	10263	10779
+ Sum inntekter inkl. tilsk. (A)	39157	39969	41611	43532	44587	44514	44998
+ Handelsgjødsel og kalk	1540	1613	1718	1802	1877	1584	1721
+ Innkjøpt kraftfôr	6375	6773	7057	7198	7276	7418	7642
+ Annet innkjøpt fôr	476	552	574	617	574	572	563
+ Såfrø og planter	816	899	931	940	1040	1069	1054
+ Sum energi og smøremidler	2287	2342	2328	2185	2238	2472	2601
+ Andre kostnader	4519	4575	4858	5013	5247	5231	5436
+ Sum vedlikehold	1781	1911	2087	2291	2352	2366	2369
+ Sum ikke-varige prod.midler	17793	18665	19552	20045	20605	20712	21386
+ Sum leasing av maskiner	1215	1308	1398	1487	1603	1730	1861
+ Kapitalslit	6072	6215	6285	6400	6644	6835	6983
+ Sum kapitalkostnader	7287	7523	7683	7887	8247	8565	8844
+ Sum kostnader (B)	25080	26188	27235	27932	28852	29277	30231
+ Vederlag, arbeid og kapital (A-B)	14076	13781	14376	15600	15735	15237	14768
+ Realrente lånt kapital (C)	1339	1432	1332	833	310	342	459
+ Vederlag, arbeid og egenkap. (A-B-C)	12738	12349	13043	14767	15425	14895	14309

1)Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

6.6.2 Jordbrukets økonomiske resultat ifølge normaliserte regnskaper

I tabell 6.3 er de ulike målene for jordbrukets økonomiske resultat gjengitt. Alle resultatmål er regnet i løpende priser.

Tabell 6.3 Det økonomiske resultat i jordbruket iflg. normaliserte regnskaper¹⁾

	Jordbruket totalt. Mill. kr.				Per årsverk. Kroner				
	Direkte tilsk.	Vederlag til arbeid og kapital	Effekt av finansiering	Renter lånt kapital	Vederlag til arb. og egenkapital	Vederlag til arbeid og kapital		Vederlag til arbeid og egenkapital	
					Nivå	Endring	Nivå	Endring	
2004	8698	10866	428	1129	10166	163402	7242	152865	9290
2005	8393	10235	494	1122	9606	161174	-2228	151277	-1588
2006	8424	10159	504	1296	9367	166544	5370	153552	2275
2007	8685	11386	581	1799	10168	194298	27754	173510	19958
2008	9005	11629	917	2407	10139	207292	12994	180732	7222
2009	9313	12179	938	1809	11308	226803	19511	210579	29847
2010	9656	12973	1246	1749	12469	252385	25582	242595	32016
2011	10015	13100	929	1914	12115	260439	8054	240848	-1747
2012	10506	14076	728	2067	12738	286106	25667	258893	18045
2013	10610	13781	708	2141	12349	286508	402	256727	-2166
2014	10765	14376	877	2210	13043	305213	18705	276931	20204
2015	10750	15600	1194	2027	14767	339139	33926	321028	44097
2016	10502	15735	1532	1842	15425	349659	10520	342771	21743
2017*	10263	15237	1534	1876	14895	345511	-4148	337758	-5013
2018**	10779	14768	1547	2006	14309	341846	-3665	331222	-6536

* Foreløpige tall ** Budsjett

1)Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 6.4 Det økonomiske resultatet i jordbruket ifølge normaliserte regnskaper i faste 2016-kroner¹⁾

	Jordbruket totalt, mill. kr.				Pr. årsverk. Kroner			
	Vederl. arbeid og kapital	Effekt av finansiering	Renter lånt kapital	Vederlag arbeid og egenkapital	Nivå	Endring	Nivå	Endring
2005	12 884	622	1 412	12 092	202 887	-2 805	190 429	-1 999
2006	12 500	620	1 595	11 525	204 916	6 607	188 931	2 799
2007	13 910	710	2 198	12 422	237 374	33 907	211 977	24 383
2008	13 691	1 080	2 834	11 936	244 039	15 297	212 771	8 502
2009	14 035	1 081	2 085	13 031	261 366	22 484	242 669	34 395
2010	14 593	1 402	1 967	14 026	283 899	28 776	272 886	36 014
2011	14 546	1 032	2 125	13 452	289 191	8 943	267 437	-1 940
2012	15 530	803	2 281	14 054	315 661	28 318	285 637	19 909
2013	14 888	765	2 313	13 341	309 512	434	277 340	-2 340
2014	15 213	928	2 339	13 802	322 983	19 794	293 055	21 380
2015	16 162	1 237	2 100	15 299	351 348	35 147	332 585	45 684
2016	15 735	1 532	1 842	15 425	349 659	10 520	342 771	21 743
2017*	14 963	1 506	1 842	14 627	339 289	-4 073	331 675	-4 923
2018**	14 218	1 489	1 931	13 776	329 107	-3 528	318 879	-6 292

¹⁾ Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

6.7 Sammenligning med fjorårets beregninger

6.7.1 Nærmere om utviklingen i normalårsavlingene

Mange av de samme kommentarene som er gitt i kapittel 4, vil også gjelde som forklaring på utviklingen i normaliserte regnskaper.

Normalisering av avlingene er en av de viktigste forskjellene mellom totalkalkylen og normaliserte regnskaper. Tabell 6.5 viser de to siste års normalårsavlinger. Tallene for 2017 ble brukt i fjorårets beregninger, mens tallene for 2018 er brukt i årets beregninger. Denne endringen påvirker resultatene i hele normaliseringsperioden.

Tabell 6.5. Normalårsavlinger og stigningskoeffisienter i 2017 og 2018. Kg/da

	2017		2018	
	Normalårsavling	Stigningskoeffisient	Normalårsavling	Stigningskoeffisient
Hvete	447	0,5	485	5,1
Bygg	384	1,5	410	4,2
Havre	377	0,3	426	4,2
Poteter	2 642	12,8	2 701	19,1
Hodekål (lgr.)	4 091	-60,7	4 036	-58,6
Løk	2 672	-6,3	2 779	8,2
Gulrot	3 227	-6,5	3 235	-2,2

Tabell 6.6. Sammenligning mellom resultater som er beregnet for 2016 og 2017. Normaliserte regnskaper. Mill kroner ^{1) 2)}

	Året 2016			Året 2017		
	Utført 2017	Utført 2018	Differanse	Utført 2017	Utført 2018	Differanse
Korn, erter og oljefrø	3 000	3 215	215	3 112	3 344	232
Poteter	689	734	45	727	782	55
Hagebruksprodukter	4 956	4 998	42	4 970	4 976	6
Andre planteproduksjoner	345	344	-1	339	368	29
Sum planteproduksjoner	8 990	9 291	301	9 148	9 470	322
Melk	9 430	9 486	56	9 070	9 233	163
Kjøtt	12 340	12 308	-32	12 743	12 627	-116
Egg	1 045	1 048	3	1 111	1 115	4
Ull	143	149	6	147	133	-14
Pelsdyr	358	351	-7	337	299	-38
Andre husdyrproduksjoner	182	184	2	184	186	2
Sum husdyrprod.	23 498	23 525	27	23 592	23 594	2
Sum pl.- og husdyrpr.	32 488	32 817	329	32 740	33 063	323
Kjøreinntekter m.v.	539	554	15	543	566	23
Arbeidsinntekter ved invest.	210	248	38	216	281	65
Sum andre inntekter	749	801	52	759	847	88
Endringer i buskapsverdien	252	219	-33	135	100	-35
Medlemsbonus	227	248	21	262	241	-21
Sum produksjonsinntekter	33 717	34 085	368	33 897	34 251	354
Direkte tilskudd	10 502	10 502	0	10 349	10 263	-86
Sum inntekter	44 219	44 587	368	44 246	44 514	268
Handelsgjødsel og kalk	1 876	1 877	1	1 645	1 584	-61
Innkjøpt kraftfôr	7 276	7 276	0	7 388	7 418	30
Annet innkjøpt fôr	570	574	4	577	572	-5
Såfrø og planter	1 032	1 040	8	1 012	1 069	57
Energi og smøremidler	2 241	2 238	-3	2 436	2 472	36
Andre kostnader	5 334	5 247	-87	5 343	5 231	-112
Vedlikehold	2 257	2 352	95	2 258	2 366	108
Sum ikke-varige prod.midler	20 585	20 605	20	20 660	20 712	52
Leasing av maskiner	1 606	1 603	-3	1 750	1 730	-20
Kapitalslit	6 609	6 644	35	6 710	6 835	125
Sum kapitalkostnader	8 216	8 247	31	8 460	8 565	105
Sum kostnader	28 800	28 852	52	29 120	29 277	157
Vederlag til arbeid og kapital	15 419	15 735	316	15 126	15 237	111
Realrente lånt kapital	360	310	-50	371	342	-29
Vederlag til arb. og egenkap.	15 059	15 425	366	14 755	14 895	140

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

7 Utvalg av tabeller fra Normaliserte regnskaper

Nedenfor er tabeller gjengitt hvor tallene avviker fra de registrerte regnskaper.

Tabell 7.1. Korn, ertes og oljefrø, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Hvete. Salg, matkornkvalitet	154 748	307,53	475 897	177 457	318,77	565 680	123 937	318,77	395 074
Hvete. Salg, førkornkvalitet	144 271	276,81	399 357	165 442	278,76	461 186	115 546	278,76	322 096
Hvete. Salg, såkornkvalitet	14 993	360,30	54 020	17 193	376,10	64 663	12 008	376,10	45 162
Hvete. Salg og hjemmeforbruk	314 012	295,94	929 274	360 092	303,13	1 091 529	251 491	303,12	762 332
Rug. Salg, matkornkvalitet	13 578	279,47	37 946	24 923	278,38	69 381	15 082	278,38	41 985
Rug. Salg, førkornkvalitet	9 372	233,30	21 865	17 202	237,41	40 839	10 410	237,41	24 714
Rug. Salg og hjemmeforbruk	22 950	260,61	59 811	42 125	261,65	110 220	25 492	261,65	66 699
Bygg. Salg	519 908	262,31	1 363 771	513 987	269,65	1 385 966	611 745	269,65	1 649 570
Bygg. Salg, såkornkvalitet	29 171	321,50	93 785	28 839	327,50	94 448	34 324	327,50	112 411
Bygg. Salg og hjemmeforbruk	549 079	265,45	1 457 556	542 826	272,72	1 480 414	646 069	272,72	1 761 981
Havre. Salg	301 897	240,34	725 579	269 785	241,86	652 502	272 459	241,86	658 969
Havre. Salg, såkornkvalitet	14 715	310,50	45 690	13 150	317,50	41 751	13 280	317,50	42 164
Havre. Salg og hjemmeforbruk	316 612	243,60	771 269	282 935	245,38	694 253	285 739	245,38	701 133
Erter til modning. Salg	5 100	346,73	17 683	4 000	348,21	13 928	4 000	348,21	13 928
Erter til modning. Såvare	60	389,95	234	59	405,43	239			
Sum ertes til modning	5 160	347,23	17 917	4 059	349,03	14 167	4 000	348,20	13 928
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	1 207 813	267,91	3 235 827	1 232 037	275,20	3 390 583	1 212 791	272,60	3 306 073
Korreksjon for vann/kvalitet			-78 980			-80 970			-79 615
Oljefrø	11 155	512,96	57 221	6 669	503,07	33 550	11 760	503,07	59 161
Sum korn, oljefrø (u/tilsk.)	1 218 968	263,67	3 214 068	1 238 706	269,89	3 343 163	1 224 551	268,31	3 285 619
Lokale tillegg			900			900			900
Korn, ertes og oljefrø			3 214 968			3 344 063			3 286 519

Tabell 7.2. Poteter, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Salg. Matpoteter	64 726	520,67	337 009	68 340	529,67	361 976	64 852	535,00	346 958
Salg. Poteter til potetmel	40 601	64,67	26 257	45 199	63,67	28 778	43 538	66,00	28 735
Salg. Poteter til mos/flakes	14 374	256,33	36 845	12 568	264,67	33 264	9 643	271,00	26 133
Salg. Poteter til pommes fr.	49 392	256,33	126 607	52 314	264,67	138 459	53 179	271,00	144 115
Salg. Poteter til chips	47 044	256,33	120 588	48 908	264,67	129 445	51 784	271,00	140 335
Salg. Vakuump. pot. mm.	9 817	256,33	25 164	10 619	264,67	28 105	10 038	271,00	27 203
Sum poteter til mos/chips mv	120 627	256,33	309 204	124 409	264,67	329 273	124 644	271,00	337 786
Hjemmeforbruk. Matpoteter	174	498,67	868	154	506,67	780	145	511,00	741
Salg settepoteter	10 042	562,33	56 469	10 000	566,33	56 633	10 000	576,00	57 600
Sum poteter (uten tilskudd)	249 203	292,86	729 807	258 249	301,04	777 440	251 879	306,42	771 820
Distr.tilsk. for Nord-Norge			3 989			4 536			4 000
Poteter			733 796			781 976			775 820

Tabell 7.3. Hagebruksprodukter, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Blomkål	9 485	10,68	101 300	9 790	11,37	111 312	9 479	11,80	111 852
Sommerkål	2 213	6,57	14 539	2 264	6,92	15 667	2 205	7,08	15 611
Vinterkål	15 416	5,45	84 017	15 378	5,76	88 577	14 981	5,85	87 639
Sum hodekål	17 629	5,59	98 556	17 642	5,91	104 244	17 186	6,01	103 250
Gulrot	49 819	7,96	396 559	49 928	8,08	403 418	49 751	8,37	416 416
Purre	3 235	15,06	48 719	3 294	15,36	50 596	3 353	15,54	52 106
Løk	23 326	6,75	157 451	23 161	6,80	157 495	23 465	6,92	162 378
Salatagurk (slangeagurk)	15 334	19,51	299 166	15 706	19,68	309 094	15 813	19,83	313 572
Tomater	12 109	22,69	274 753	12 190	23,34	284 515	11 734	23,50	275 749
Sum hovedkulturene.Grønnsak.	130 937	10,51	1 376 504	131 711	10,79	1 420 674	130 781	10,98	1 435 323
Rosenkål	1 647	19,59	32 265	1 603	19,62	31 451	1 601	20,13	32 228
Kinakål	2 514	11,90	29 917	2 231	12,73	28 401	2 784	13,63	37 946
Rødkål, broccoli mv.	5 951	15,30	91 050	6 068	16,23	98 484	5 704	16,40	93 546
Bønner	995	4,41	4 388	960	4,52	4 339	892	4,61	4 112
Hageerter	3 724	3,00	11 172	3 815	3,07	11 712	3 777	3,13	11 822
Knollselleri	1 537	10,72	16 477	1 551	11,23	17 418	1 531	11,42	17 484
Stilkselleri	906	17,48	15 837	828	18,08	14 970	1 096	18,59	20 375
Agurker, friland	2 069	7,11	14 711	2 005	7,29	14 616	2 039	7,43	15 150
Rødbeter	4 677	5,80	27 127	4 752	7,09	33 692	4 713	6,77	31 907
Persillerot	229	60,38	13 827	249	52,17	12 990	204	44,08	8 992
Reddiker	275	61,04	16 786	255	62,32	15 892	225	63,33	14 249
Kruspersille	30	99,14	2 974	31	106,61	3 305	41	108,48	4 448
Kålrot til mat	12 458	6,16	76 741	12 547	6,80	85 320	12 490	6,94	86 681
Sum andre grønns. (u/salat)	37 012	9,54	353 272	36 895	10,10	372 590	37 097	10,21	378 940
Hodesalat/Rapidsalat	2 544	72,59	184 669	2 677	78,57	210 332	2 172	80,43	174 694
Issalat/Isbergsalat	8 140	16,04	130 566	5 835	16,82	98 145	6 100	16,50	100 650
Annen salat friland	5 033	42,52	214 003	5 128	42,48	217 837	5 013	42,70	214 055
Andre veksthusgrønnsaker			61 671			30 255			57 936
Urter i veksthus	5 788	11,85	68 588	6 328	11,75	74 354	5 694	11,68	66 506
Kjøkkenhager/uspes.vekster			352 947			269 276			320 887
Sum andre grønnsaker, m.v.			1 365 716			1 272 789			1 313 668
Sum grønnsaker			2 742 220			2 693 463			2 748 991
Epler	13 008	10,27	133 592	13 074	10,36	135 447	13 183	10,17	134 071
Pærer	253	15,59	3 944	236	15,59	3 679	226	15,44	3 489
Plommer	1 401	32,34	45 308	1 382	32,18	44 473	1 360	31,00	42 160
Surkirsebær	107	39,81	4 260	113	40,02	4 522	112	39,56	4 431
Søtkirsebær (moreller)	491	67,64	33 211	489	68,00	33 252	491	67,03	32 912
Sum frukt	15 260	14,44	220 315	15 294	14,47	221 373	15 372	14,12	217 063
Jordbær	8 460	44,64	377 654	8 166	46,84	382 495	8 046	45,52	366 254
Bringebær	2 817	56,94	160 400	2 816	57,08	160 737	2 819	59,31	167 195
Solbær	639	9,53	6 090	638	9,81	6 259	634	9,80	6 213

A Kvantumsenhet: Ant. potter Prisenhet: Kr/potte

Tabell 7.3. Hagebruksprodukter, normaliserte regnskaper (forts.)

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Andre bær	114	51,21	5 838	202	53,07	10 720	161	54,07	8 705
Bær i veksthus	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306
Sum hagebær	12 117	45,58	552 288	11 909	47,23	562 517	11 747	46,88	550 673
Snittblomster	75 255	3,50	263 393	78 511	3,03	237 888	78 511	3,04	238 673
Blomstrende potteplanter	27 329	17,65	482 357	27 890	17,25	481 103	27 890	17,21	479 987
Dekorasjonsplanter	1 653	14,33	23 687	1 756	14,86	26 094	1 756	14,92	26 200
Utplantingsplanter	53 064	7,60	403 286	56 634	7,60	430 418	56 634	7,60	430 418
Sum blomster, store gartneri	157 301	7,46	1 172 723	164 791	7,13	1 175 503	164 791	7,13	1 175 278
Blomsterprod. i små gartneri	1 573	7,45	11 719	1 648	7,13	11 750	1 647	7,13	11 743
Sum blomster i gartnerier			1 184 442			1 187 253			1 187 021
Planteskoler	28 908	7,45	215 365	30 206	7,13	215 369	30 228	7,13	215 526
Sum blomster	187 782	7,45	1 399 807	196 645	7,13	1 402 622	196 666	7,13	1 402 547
Distr./kval.tilsk. fr/bær/gr			83 659			95 804			114 000
Hagebruksprodukter			4 998 289			4 975 779			5 033 274

A Kvantumsenhet: 1000 stykk Prisenhet: Kr/stykk

B Kvantumsenhet: Kr/1000 stk Prisenhet: Kr/stykk

Tabell 7.4. Andre planteprodukter, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Høy. Innenlandsk salg	87 159	291,00	253 633	86 135	320,70	276 235	84 957	320,70	272 457
Rundballer. Salg	43 580	40,00	17 432	43 068	43,80	18 864	42 478	43,80	18 605
Sum innenl. salg av stråfôr	130 739	207,33	271 065	129 203	228,40	295 099	127 435	228,40	291 062
Høy. Eksport	309	129,80	401	237	83,60	198	100	120,00	120
Halm. Eksport	60	66,70	40	42	58,90	25	30	63,00	19
Sum eksport av stråfôr	369	119,51	441	279	79,93	223	130	106,92	139
Stråfôr	131 108		271 506	129 482		295 322	127 565		291 201
Engfrø	2 377	30,49	72 475	2 296	31,63	72 622	2 041	34,29	69 986
Rotvekst- og grønnsaksfrø	1	114,00	114	1	101,00	101	1	136,00	136
Sum andre frø til modning	2 378		72 589	2 297		72 723	2 042		70 122
Sum andre planteprodukter			344 095			368 045			361 233

A Kvantumsenhet: Tonn

Prisenhet: Kr/kg

Tabell 7.5. Pelsdyr, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr
Reveskinn. Eksport	149 704	756,47	113 247	109 456	783,85	85 797	90 000	806,73	72 606
Reveskinn. Innenl. salg m.v.	2 000	756,47	1 513	2 000	783,85	1 568	2 000	806,73	1 613
Sum reveskinn	151 704	756,47	114 760	111 456	783,85	87 365	92 000	806,73	74 219
Minkskinn. Eksport	790 000	294,94	233 003	707 218	295,68	209 110	700 000	282,98	198 086
Minkskinn. Innenl. salg m.v.	10 000	294,94	2 949	10 000	295,68	2 957	10 000	282,98	2 830
Sum minkskinn	800 000	294,94	235 952	717 218	295,68	212 067	710 000	282,98	200 916
Pelsdyr			350 712			299 432			275 135

Tabell 7.6. Direkte tilskudd, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2016	Foreløpig regnskap 2017	Budsjett 2018
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
BU-invest. tradisj. jordbruk	429 211	417 642	421 400
BU-invest. Grøfting	32 490	39 059	100 000
Tekniske miljøinvest.	33 658	30 457	30 000
Tilsk. til sær. kult.l.tilt.	50 363	45 225	55 000
Utvikl.prog. for geiteholdet	3 039		
Organisert beitebruk	8 244	9 301	14 000
Rentestøtte	36 528	27 889	35 000
Tilskudd til verdensarven	4 986	4 597	5 500
Utvalgte kulturlandskap	11 549	13 520	20 000
Sum utbet. Landbr.utb.fond	610 068	587 690	680 900
Sum fondsutbetalinger	610 068	587 690	680 900
Areal kult.landsk.tillegg	3 121 827	3 008 784	3 047 400
Produksjonstillegg husdyr	2 365 385	2 193 714	2 279 010
Driftstilskudd i melkeprod.	1 316 996	1 374 664	1 569 200
Tilskudd til økolog. jordb.	99 449	108 893	113 600
Beitetilskudd	802 637	852 017	916 500
Regionale miljøprogram	423 205	419 716	435 537
Sum dir. tilsk. (underpost)	8 129 499	7 957 788	8 361 247
Fremme av norsk engfrøavl	7 661	6 048	8 300
Inseminering m.v.	66 371	66 144	68 100
Sum utviklingstiltak	74 032	72 192	76 400
Utbet.avløserordn.i jordbr.	1 143 954	1 133 744	1 147 000
Adm.tilsk. avl.lag/l.vikar	9 315	9 600	9 600
Refusj. utgifter under sykd.	142 761	138 409	153 300
Sjukelønnsordning	88 000	73 000	69 300
Landbruksvikar avløserlag	51 092	51 293	53 400
Tidligpensjonsordning	77 399	73 145	72 200
Sum velferdsordninger	1 512 521	1 479 191	1 504 800
Sum utbet. jordbruksavt.	10 326 120	10 096 861	10 623 347
Erst. tilt. pl./dyresykdom	81 919	66 625	52 600
Driftsplanlag m.v.	597	759	759
Tilsk. avløs. rep./HV-øvelse	1 122	953	953
Erstatn. rovdyrsk. på husdyr	45 349	47 780	48 199
Tilskudd til erstatning m.m.	47 031	49 938	52 675
Sum andre ordninger	176 018	166 055	155 186
Sum direkte tilskudd	10 502 138	10 262 916	10 778 533

Tabell 7.7. Energi og smøremidler, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	1000 liter	re/liter	1000 kr	1000 liter	re/liter	1000 kr	1000 liter	re/liter	1000 kr
Fyringsolje. Veksthus	5 805	827,60	48 042	5 322	906,50	48 244	3 762	997,15	37 513
Bioenergi i veksthus	68 026	294,60	20 040	80 624	300,00	24 187	84 054	306,00	25 721
Gass i veksthus	223 100	321,97	71 832	225 199	355,44	80 045	233 883	362,63	84 813
Fyringsolje. Korntørker	6 816	734,35	50 053	6 609	858,45	56 735	6 093	944,30	57 536
Bensin	3 290	1 084,00	35 664	3 232	1 171,20	37 853	3 162	1 210,00	38 260
Diesel (brænselolje)	124 065	722,03	895 787	123 926	844,08	1 046 035	123 718	928,64	1 148 895
Smøremidler (olje,fett m.v.)	4 342	4 665,32	202 568	4 337	4 692,99	203 535	4 330	4 778,22	206 897
Elektrisk lys og kraft			914 320			975 436			1 001 790
Sum energi og smøremidler			2 238 306			2 472 070			2 601 425

A Kvantumsenhet: 1000 kWh   Prisenhet: Kr/1000 kWh

Tabell 7.8. Andre kostnader, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Rensing av såkorn	7 852	80,27	6 303	7 700	81,92	6 308	8 734	80,07	6 993
Ensileringsmidler	11 784	764,94	90 141	11 390	770,91	87 807	11 334	847,58	96 065
Halmbeh.middel. Ammoniakk .....A	368	18,00	6 624	558	18,36	10 245	700	18,72	13 104
Plantevernmidler			398 536			382 207			412 453
Frakt. Korn og oljefrø	379 947	11,68	44 378	386 894	12,41	48 014	382 484	12,55	48 002
Frakt. Handelsgjødsel	455 754	21,08	96 073	445 079	22,37	99 564	442 798	22,82	101 047
Frakt. Poteter	80 088	22,00	17 619	59 734	23,00	13 739	64 852	24,00	15 564
Frakt. Grønnsaker	185 754	43,58	80 952	171 344	45,31	77 636	176 589	46,22	81 619
Frakt. Bær	7 391	51,97	3 841	7 571	54,03	4 091	6 966	55,11	3 839
Frakt. Blomster	167 346	6,02	100 742	161 301	6,26	100 974	158 048	6,39	100 993
Frakt. Frukt	12 492	49,51	6 185	12 940	51,48	6 662	12 026	52,51	6 315
Sum frakt. Hagebruksprod.			191 720			189 363			192 766
Fiberduk	9 477	0,85	8 055	9 533	0,87	8 294	9 499	0,89	8 454
Fiberduk inkl. inv.avgift	9 477	0,85	8 055	9 533	0,87	8 294	9 499	0,89	8 454
Plastfolie i hagebruket	7 125	1 265,26	9 015	7 057	819,47	5 783	6 915	1 000,11	6 916
Plastfolie i jordbruket	79 838	5 111,02	408 054	74 427	4 874,88	362 823	79 544	5 199,29	413 572
Plastfolie inkl. inv.avgift	86 963	4 795,94	417 069	81 484	4 523,66	368 606	86 459	4 863,44	420 488
Embal./sortering. Grønnsaker	17 651	15,03	265 232	16 655	15,12	251 841	17 140	14,39	246 712
Emballasje. Frukt og bær	24 806	1,71	42 334	25 574	1,74	44 527	24 830	1,82	45 206
Emballasje. Blomster	22 254	2,09	46 495	23 313	2,12	49 446	23 313	2,16	50 435
Sum emballasje. Hagebrukspr.			354 061			345 814			342 353
Torv- og plastpotter	12 012	694,76	8 345	11 833	712,74	8 434	10 540	717,73	7 565
Dyrkingstorv	76	418,57	31 811	76	433,72	32 963	76	440,41	33 471
Avrenspotet	7 422	0,32	2 375	6 159	0,32	1 971	6 238	0,32	1 996
Sum andre kostn. v/pl.prod.			1 673 110			1 603 329			1 700 321
A Kvantumsenhet: Tonn	Prisenhet: Kr/kg								
B Kvantumsenhet: Kv.indeks	Prisenhet: Pr.ind.frakt								
C Kvantumsenhet: 1000 m2	Prisenhet: Kr/m2								
D Kvantumsenhet: Daa	Prisenhet: Kr/daa								
E Kvantumsenhet: Antall kart.	Prisenhet: Kr/kartong								
F Kvantumsenhet: 1000 m3	Prisenhet: Kr/m3								

H Kvantumsenhet: Ant. regnsk. Prisenhet: Kr/regnskap

Tabell 7.8. Andre kostnader, normaliserte regnskaper (forts.)

	Revidert regnskap 2016		Foreløpig regnskap 2017		Budsjett 2018	
	1000 kr		1000 kr		1000 kr	
Andre kostnader	5 247 238		5 230 516		5 435 707	

Tabell 7.9. Leasing av maskiner, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Leasing, kapitalslitdel	39 265	400,49	1 572 524	41 594	407,83	1 696 328	45 525	400,55	1 823 504
Leasing, rentedel	4 324	3,32	143 557	4 606	3,25	149 695	4 917	3,25	159 803
Leasing, effekt finansiering			-112 852			-116 355			-121 840
Sum leasing av maskiner			1 603 229			1 729 668			1 861 467

A Kvantumsenhet: Mill. kr Prisenhet: Rentepros.

Tabell 7.10 Realrente. Lånt kapital, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2016			Foreløpig regnskap 2017			Budsjett 2018		
	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr
Nedbetalingslån statsbanker	4 407	2,83	124 718	4 324	2,72	117 613	4 216	2,83	119 313
Nedb.lån andr. lång. f. 1997	54 014	3,18	1 717 645	56 167	3,13	1 758 027	58 065	3,25	1 887 113
Sum nedbetalingslån	58 421	3,15	1 842 363	60 491	3,10	1 875 640	62 281	3,22	2 006 426
Sum rentebærende utlån	58 421	3,15	1 842 363	60 491	3,10	1 875 640	62 281	3,22	2 006 426
Investeringslån LUF	288			218			168		
Rentekostnader lånt kapital	58 709	3,14	1 842 363	60 709	3,09	1 875 640	62 449	3,21	2 006 426
Effekt av finansiering			-1 532 387			-1 533 716			-1 547 481
Realrente lånt kapital			309 976			341 924			458 945

8 Volum og prisindekser

Tabell 8.1 Prisindekser, normaliserte regnskaper. 2016= 100

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	79,2	78,6	83,2	86,4	93,4	95,2	97,5	100,0	102,1	102,1
Korn, erter og oljefrø	79,0	78,3	83,0	86,2	93,3	95,1	97,5	100,0	102,1	102,1
Sum salg av matpoteter	67,3	73,5	80,7	85,3	87,8	91,2	93,5	100,0	101,7	102,8
Poteter	71,9	77,0	81,9	86,5	90,7	94,2	96,6	100,0	102,2	103,9
Sum grønnsaker	78,8	78,7	81,0	88,2	90,1	92,8	96,4	100,0	103,4	105,2
Sum frukt	88,3	91,6	91,6	91,0	93,0	95,5	98,3	100,0	100,5	98,4
Sum hagebær	85,2	88,9	90,7	93,8	95,0	95,4	97,1	100,0	103,5	102,7
Sum blomster	86,6	86,6	87,8	94,0	92,9	88,5	93,3	100,0	95,7	95,7
Hagebruksprodukter	82,9	83,5	85,2	90,9	92,2	92,2	95,9	100,0	101,4	102,5
Sum planteprodukter	80,8	81,3	84,4	89,1	92,9	93,8	96,7	100,0	102,0	102,8
Sum kumelk	75,0	78,7	83,2	84,1	85,0	92,1	98,4	100,0	98,9	98,6
Sum geitmelk	74,7	78,4	82,8	83,6	84,6	91,7	98,3	100,0	98,8	98,6
Ku- og geitmelk	76,4	80,0	84,1	84,8	86,1	92,8	98,5	100,0	99,0	99,0
Sum storfe	77,3	77,6	80,5	87,1	92,0	94,4	97,5	100,0	101,8	101,9
Sum sau/lam	82,5	83,1	87,1	93,9	102,2	107,4	110,6	100,0	84,1	82,9
Sum gris	85,1	86,2	88,9	90,7	87,3	90,4	100,6	100,0	94,7	93,7
Sum fjørfeslakt	84,1	86,7	89,5	94,9	98,5	100,4	99,0	100,0	98,5	98,2
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	81,8	82,8	85,6	90,4	92,6	95,4	100,1	100,0	96,9	96,4
Kjøtt og fjørfeslakt	79,9	80,9	83,3	87,6	89,8	93,6	97,9	100,0	100,0	99,8
Egg	89,2	91,4	96,0	103,7	99,8	99,5	100,8	100,0	103,9	105,2
Pelsdyr	84,6	100,1	117,7	124,4	128,7	121,6	112,9	100,0	101,3	99,1
Sum birøkt	49,3	49,3	51,7	57,8	63,6	69,4	81,9	100,0	101,9	99,5
Sum andre husdyrprodukter	83,8	87,9	95,8	101,7	100,6	100,2	100,7	100,0	102,9	103,1
Sum husdyrprodukter	78,7	81,0	84,6	87,5	89,0	93,7	98,4	100,0	99,8	99,7
Sum plante- og husdyrprod.	79,3	81,1	84,5	87,9	90,1	93,7	97,9	100,0	100,4	100,6
Sum inntekter ekskl. tilsk.	73,7	75,0	77,4	80,5	83,7	88,4	95,1	100,0	101,8	99,7
Sum inntekter inkl. tilsk.	79,5	81,3	84,7	88,0	90,1	93,7	97,9	100,0	100,5	100,7
Sum handelsgjødsel	103,0	73,6	81,7	94,9	94,1	93,1	96,9	100,0	86,5	94,6
Kalk	96,3	104,7	89,6	86,8	92,1	96,5	97,8	100,0	101,0	102,5
Handelsgjødsel og kalk	101,1	74,2	79,6	91,0	94,0	93,8	96,9	100,0	87,4	95,1
Innkjøpt kraftfôr	87,3	87,4	87,6	89,6	94,0	97,4	99,2	100,0	101,2	103,4
Annet innkjøpt fôr	73,8	78,6	78,1	82,0	87,9	93,3	98,2	100,0	98,7	99,9
Sum innkjøpt fôr	86,3	86,7	86,8	89,0	93,5	97,1	99,2	100,0	101,0	103,2
Såfrø og planter	83,5	84,6	84,1	83,1	87,6	91,7	97,5	100,0	102,3	102,7
Sum energi og smøremidler	85,3	98,8	102,3	97,5	101,3	103,6	97,3	100,0	110,3	116,4
Sum andre kostn. v/pl.prod.	93,0	85,5	87,6	90,9	94,6	97,6	96,6	100,0	100,4	103,5
Sum a. kostn. v/husdyrprod.	82,7	83,6	87,9	88,7	89,9	94,0	96,9	100,0	104,7	108,6
Andre kostnader	85,1	83,1	86,7	89,1	91,8	95,8	96,1	100,0	102,1	105,8
Sum vedlikehold	82,5	84,1	86,4	88,8	90,8	94,0	97,2	100,0	102,7	105,6
Sum ikke-varige prod.midler	86,9	85,7	87,8	89,8	93,4	96,6	97,7	100,0	101,3	104,8
Sum leasing av maskiner	92,8	92,7	96,3	98,2	99,5	99,6	99,1	100,0	101,9	100,2
Kapitalslit. Sum driftsb.	86,8	88,9	90,1	90,6	92,6	94,5	96,5	100,0	101,8	103,8
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	86,8	88,9	90,0	90,7	92,7	94,5	96,5	100,0	101,8	103,8
Kapitalslit	86,8	88,9	90,0	90,7	92,6	94,5	96,5	100,0	101,8	103,9
Sum kapitalkostnader	87,8	89,7	91,2	92,0	93,8	95,4	97,0	100,0	101,8	103,1
Sum kostnader	87,2	86,8	88,8	90,5	93,5	96,3	97,5	100,0	101,5	104,3
Vederlag, arbeid og kapital	74,9	80,9	88,1	94,5	93,6	97,1	102,7	100,0	96,6	95,4
Vederlag, arbeid og egenkap.	69,0	77,3	81,7	86,3	85,2	89,8	99,1	100,0	96,4	94,5

* Foreløpige tall.

** Budsjett.

Tabell 8.2 Volumindekser, normaliserte regnskaper. 2016 = 100

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018**
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	100,8	99,5	99,3	98,1	95,5	98,5	100,7	100,0	102,6	100,0
Korn, erter og oljefrø	100,2	99,6	99,2	98,3	95,1	98,4	100,4	100,0	101,9	100,1
Sum salg av matpoteter	122,1	110,0	104,5	98,1	96,9	91,3	103,2	100,0	105,6	100,2
Poteter	111,4	103,5	99,7	96,4	97,1	94,1	101,4	100,0	104,3	101,7
Sum grønnsaker	80,7	77,6	77,9	80,4	79,0	83,8	91,9	100,0	95,0	95,3
Sum frukt	106,2	105,2	103,7	102,7	101,0	100,3	99,9	100,0	100,0	100,1
Sum hagebær	97,0	93,6	91,5	95,3	99,4	102,5	102,6	100,0	98,4	97,1
Sum blomster	116,7	116,3	113,7	110,6	105,0	105,5	102,7	100,0	104,7	104,7
Hagebruksprodukter	93,7	91,5	90,6	91,4	89,4	92,6	96,5	100,0	98,2	98,2
Sum planteprodukter	96,9	95,3	94,3	94,2	92,0	94,8	98,3	100,0	100,0	99,0
Sum kumelk	98,6	98,9	96,9	100,5	100,1	99,1	100,9	100,0	98,2	97,8
Sum geitmelk	97,1	96,6	94,6	94,3	92,0	90,4	98,7	100,0	96,9	97,5
Ku- og geitmelk	98,6	98,9	96,9	100,5	100,0	99,0	100,9	100,0	98,1	97,8
Sum storfe	103,7	102,2	99,5	94,7	101,4	95,4	97,3	100,0	104,5	105,1
Sum sau/lam	92,1	94,1	90,0	87,7	90,7	93,0	98,4	100,0	105,6	99,6
Sum gris	89,8	93,5	95,0	95,5	92,6	93,5	97,8	100,0	99,7	100,0
Sum fjørfeslakt	81,6	83,7	85,5	92,0	105,0	107,7	94,9	100,0	102,1	103,7
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	93,6	94,9	94,5	94,1	98,4	97,2	97,3	100,0	102,5	102,6
Kjøtt og fjørfeslakt	93,6	95,0	94,5	94,0	98,5	97,0	97,2	100,0	102,6	102,5
Egg	86,1	87,0	85,8	93,1	93,1	98,5	98,7	100,0	102,4	103,6
Pelsdyr	99,9	127,5	73,3	81,4	82,7	97,1	93,6	100,0	84,3	79,2
Sum birøkt	96,2	95,5	81,1	79,6	80,9	83,5	82,2	100,0	104,1	102,8
Sum andre husdyrprodukter	92,1	98,5	83,2	89,9	89,9	97,4	96,3	100,0	97,3	97,7
Sum husdyrprodukter	95,5	96,8	94,6	96,2	98,4	97,9	98,6	100,0	100,4	100,3
Sum plante- og husdyrprod.	95,9	96,4	94,5	95,7	96,6	97,0	98,5	100,0	100,3	99,9
Sum inntekter ekskl. tilsk.	95,6	95,8	93,5	95,3	95,1	96,3	98,2	100,0	99,9	99,7
Sum inntekter inkl. tilsk.	95,7	96,0	93,8	95,4	95,6	96,6	98,3	100,0	100,0	99,7
Sum handelsgjødsel	89,5	82,6	94,5	91,4	92,5	99,3	100,2	100,0	97,5	96,7
Kalk	83,9	78,7	73,5	76,7	79,9	84,2	81,8	100,0	83,2	88,3
Handelsgjødsel og kalk	87,9	82,1	92,2	90,2	91,4	97,6	99,1	100,0	96,5	96,4
Innkjøpt kraftfôr	90,0	91,7	92,5	97,7	99,1	99,6	99,7	100,0	100,8	101,5
Annet innkjøpt fôr	86,8	85,0	102,3	101,2	109,3	107,2	109,5	100,0	101,0	98,1
Sum innkjøpt fôr	89,8	91,3	93,2	98,0	99,8	100,1	100,4	100,0	100,8	101,3
Såfrø og planter	90,2	92,6	92,8	94,4	98,6	97,6	92,7	100,0	100,5	98,6
Sum energi og smøremidler	108,3	109,7	105,5	104,8	103,3	100,4	100,3	100,0	100,2	99,9
Sum andre kostn. v/pl.prod.	84,5	86,4	91,3	94,5	88,0	94,2	99,0	100,0	95,4	98,2
Sum a. kostn. v/husdyrprod.	94,4	94,1	92,3	95,4	98,4	96,0	98,7	100,0	99,5	98,9
Andre kostnader	95,2	94,6	94,6	96,7	94,9	96,6	99,4	100,0	97,7	97,9
Sum vedlikehold	81,2	84,9	78,8	85,3	89,5	94,4	100,2	100,0	98,0	95,4
Sum ikke-varige prod.midler	91,7	92,9	93,2	96,1	97,0	98,2	99,6	100,0	99,2	99,1
Sum leasing av maskiner	62,3	65,4	71,2	77,2	82,1	87,6	93,6	100,0	105,9	115,9
Kapitalslit. Sum driftsb.	85,4	88,4	90,9	92,7	94,4	96,0	97,8	100,0	103,2	105,4
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	113,5	112,6	111,7	109,4	108,4	104,6	102,0	100,0	98,6	96,2
Kapitalslit	99,0	100,0	100,9	100,8	101,0	100,1	99,8	100,0	101,0	101,2
Sum kapitalkostnader	91,6	93,0	94,9	96,1	97,2	97,7	98,6	100,0	102,0	104,0
Sum kostnader	91,7	92,9	93,7	96,1	97,1	98,1	99,3	100,0	100,0	100,5
Vederlag, arbeid og kapital	103,3	101,8	94,5	94,4	93,6	94,1	96,6	100,0	100,1	98,4
Vederlag, arbeid og egenkap.	106,3	104,5	96,1	95,4	94,0	94,2	96,6	100,0	100,1	98,1

* Foreløpige tall.

** Budsjett.

